

Fredrik Sandberg

*Hemmets illustrerade ABC-bok innehållande förberedande
läsöfningar, beskrifningar och berättelser för barn*

Förlagsföreningen. Stockholm. 1879.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/SandbergF/titlar/Hemmets/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1600190-faksimil>

Upsala Univ. Bibliotek

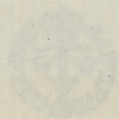
La. and.
Barnskr.
Abc - a. la. etc.

HEMMETS

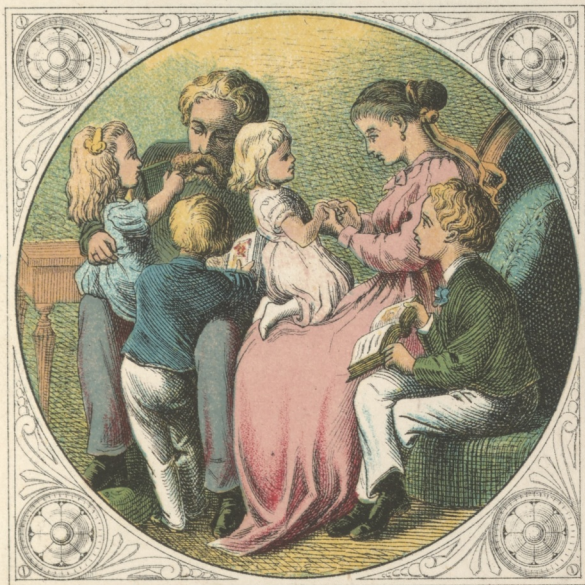
Illustration

ABC-BOK

HEMMETS
illustrerade
ABC-BOK
af
F. SANDBERG.

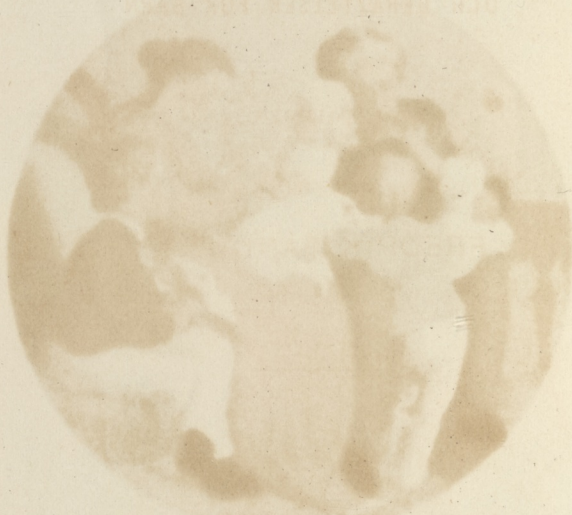
STOCKHOLM
Förlagsföreningen

HEMMETS

KLUBBERADE

A B C - B O K

FÖRSTÄNDNING OCH ÖPPNINGS KLUBBERADE
OCH FÖRSTÄNDNING FÖR ALLA

HEMMETS
HEMMETS KLUBBERADE

HEMMETS

ILLUSTRERADE

ABC-BOK

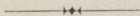
INNEHÅLLANDE

FÖRBEREDANDE LÄSÖFNINGAR, BESKRIFNINGAR
OCH BERÄTTELSE FÖR BARN

UTGIFVEN

AF

FREDRIK SANDBERG.

STOCKHOLM,
FÖRLAGSFÖRENINGEN.

HEMMETS

ALLTID

ABC-BOK

1879

TRYCKT HOS K. L. BECKMAN, 1879.

STOCKHOLM,

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS K. L. BECKMAN, 1879.

l l l l l l l l

f f o o o

i i o o a a e e y

n m r v s c x z

t t d b k k

g g j p f

a b c d e f g h

A B C D E F G H

i j k l m n o p

I J K L M N O P

q r s t u v

Q R S T U V

x y z ä å ö

X Y Z Ä Å Ö

Cursiv stil.

a b c d e f g h i j

A B C D E F G H I J

k l m n o p q r s

K L M N O P Q R S

t u v x y z å ä ö

T U V X Y Z Å Ä Ö

Antiqua stil.

a b c d e f g h i j

A B C D E F G H I J

k l m n o p q r s

K L M N O P Q R S

t u v x y z å ä ö

T U V X Y Z Å Ä Ö

Fraktur stil.

a	b	c	d	e	f	g	h
A	B	C	D	E	F	G	H
i	j	k	l	m	n	o	p
I	J	K	L	M	N	O	P
q	r	s	t	u	v	w	
Q	R	S	T	U	V	W	
x	y	z	å	ä	ö		
X	Y	Z	Å	Ä	Ö		

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

. ? ! ; : ,

i
J

i
I

i
I
i
S

u
U
u
U

u
U
u
u

o
O
o
O

o
O
o
O

ö
Ö

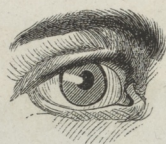
ö
Ö

a
A

a
A

ä
Ä

ä
Ä

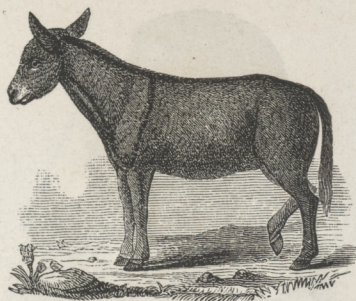

ö
Ö
ö
Ö

a
A
a
A

ä
Ä
ä
Ä

a
 A
 Å
 å

å
 Å
 å
 Å

e
 E
 e
 E

e
 E
 e
 E

y
 Y
 y
 Y

y
 Y
 y
 Y

n
N

n
N

n
N
n
N

m
M

m
M

m
M
m
M

r
R

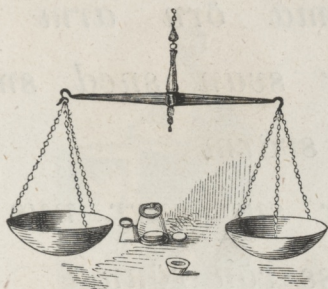
r
R

r
R
r
R

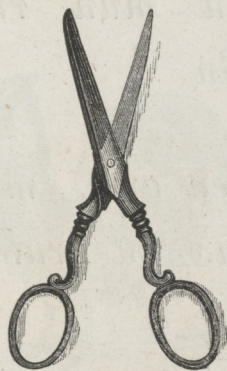
v
V

v
V

V
V
W
W

s
S
s
S

s
S
s
S

is ås ös sy så vi år är ur
yr ro åm mo en nu ny

sus sås vis var vår mor min
ren vin sur ser syn när ros ris
mos vas rör ram mur

snö små örn arm ärm orm
 varm svar svan sned smed namn
 sömn vrå svärm

är ärr sur surr nys nyss vas
 vass vis viss rön rönn

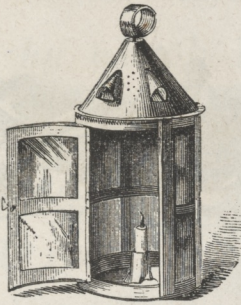
m̃in m̃än m̃ün r̃im r̃em ṽän
 öm ěn s̃in ĩn

en ren. en orm. min mor. min
 arm. er ärm. en örn. en åm vin.
 vår vän.

nu ro vi i ån. min mun är öm.
 i ån är en svan. en ny ram. en vis
 man. ni är min vän.

min mor syr. sur sås. nu är ni
 varm. i vrån är en åm vin. i år är
 snö. nu syn's min mor.

l
L
l
L

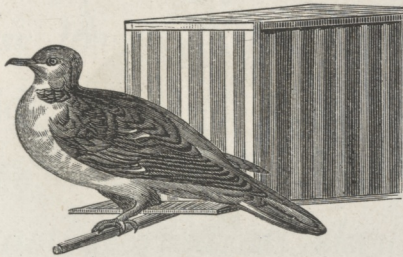
l
L
l
L

t
T
t
T

t
T
t
T

d
D
d
D

d
D
d
D

b

B

b

B

b

B

b

B

h

H

h

H

h

H

h

H

k

K

k

K

k

K

k

K

al ål öl åt tå du dy dö då by
bo bi ho hö hy ok ök ko

len lur lår ler syl sol lat tåt
rot mat våt nät not dun dân dñ
dyr död dal röd bur bår ben bal
hår hal hål hes hög rak rik rök
kål kar kur tak

alm lind tand två tre rand sand
mild vild vind band

blad bror brun bred bord hund
hand hamn hörn halm klo klut krus
knut knöl krok blind trind

al all val vall nät nätt mat
matt brun brunn dit ditt nubb att
katt sudd tunn ett mitt

snålt tratt brant trakt trask
brand blåst stort dräll skrubb smalt

strand stund krut skral skrik stall
svårt häst brunt barsk

i en ek har en örn sitt bo. min
bok är ny. i ån är en båt. en röd lök.
en rik man. ro hit!

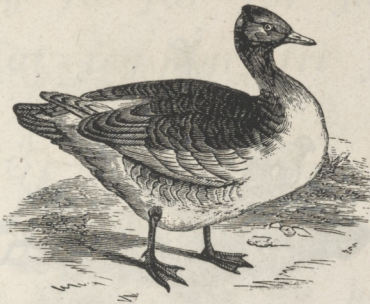
en röd rand. vår hund är snäll.
min mor har en katt. en stor häst.
en brun ko.

du är lik min bror. en hal ål.
en blind man. en bal ull. ett lass
med halm. ett smalt band.

min bror har en stor hund. läs
nu i din bok. mors dräll är bred.
en röd ros. stark blåst.

en id i en not. ett varmt bad är
bra i bland. snart blir här vår. en
stor, svart häst i ett stall.

g
G
g
G

g
G
g
G

j
J
j
J

j
J
j
J

p
P
p
P

p
P
p
P

f
F

f
F

f
F
f
F

vig våg väg tyg bog lag råg
såg gå gul gal gås god dag tråg
gran gryn glad dygd vägg mugg

aj maj böj töj dröj ja jo jul
jag jord mjöd mjuk mjukt mjöl
mjölk nöjd röjd sörjd björn

rep rop stop skåp pil par pall
pip pilt plåt plan lapp prat pryl
prål prins palm pump park upp
tupp tapp lapp släpp spik spjut
språk psalm

få fy fä far får fin föl ful
 fil fot fat feg fyr fri fru frans
 flor flod fnös fjärd

i går såg jag en gul bok. god
 dag, min vän! går du hem snart?
 vid ån går en grå gås. ett tråg
 med deg.

vår jord är rund. tag hit en
 mugg med mjöd. böj din arm. en
 brun björn. mjukt bröd. sur mjölk.
 starkt mjöd.

på ett tak står en tupp. bind kon
 med ett rep. har du ett spö? tag
 fram min pall. en hög grön palm.

se här, en hel hop får! ett grönt
 flor. ett fat med stekt fisk. tag hit
 en fil! föll du? en bred flod.

i u o ö a ä å e y.

n m r v s. l t d l h k. g j. p f.

ng ng ng ng

ung tung äng säng tång stång dräng
sträng spräng ring ting gång trång

tj tj tj tj

tjur tjut tjäll tjärn

sk sk sk sf

sky sked skir skön skör sken sköt
skytt skepp skinn skydd skymt sköld

en ung tjur. se här, en mörk sky!
spring hem till vårt tjäll! har du sett
min sked? ett fullt tjut. ett skepp.

tag hit min tång! din ärm är
trång. ned vid tjärn sköt vår skytt
en falk. mors katt har mjukt skinn.

du är ju helt ung. fars tjur har
en ring i sin nos. jag ser ett starkt
sken. en rund sköld. ett hemskt tjut.

q	q	q	q	} = k
c	c	c	c	

z	z	z	z	= s
---	---	---	---	-----

x	x	x	x	= ks
---	---	---	---	------

qvar qualm qvast qväll qvitt qvist ack veck
tack suck lack qvick prick zon zink zar ax vax
lax tax strax

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q
r	s	t	u	v	x	y	z	å	ä	ö.						

I = 1, II = 2, III = 3, IV = 4, V = 5.

Os.	Öl.	Yx.	Vår.	Al.	Äng.	År.
<i>os</i>	<i>öl</i>	<i>yx</i>	<i>vår</i>	<i>al</i>	<i>äng</i>	<i>år</i>
Nät.	Mor.	Tak.	Far.	Carl.	Grep.	Jul.
<i>nät</i>	<i>mor</i>	<i>tak</i>	<i>far</i>	<i>carl</i>	<i>grep</i>	<i>jul</i>
Is.	Krans.	Hatt.	Sund.	Lam.	Pilt.	Bark.
<i>is</i>	<i>krans</i>	<i>hatt</i>	<i>sund</i>	<i>lam</i>	<i>pilt</i>	<i>bark</i>
Råg.	Qvist.	Dy.	Ek.			
<i>råg</i>	<i>qvist</i>	<i>dy</i>	<i>ek</i>			

I. Jag är ett barn. Gud är min vän.
Han vill mitt väl. Lyd Guds bud, så blir
du säll.

II. Nu ser jag i min bok. Jag har lärt
mig a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o,
p, q, r, s, t, u, v, x, y, z, å, ä, ö.

III. Bror Knut är här med en bok. Hon
är helt ny. Se, hur fin hon är! Hon är nog
rätt dyr. Min bok har stark rygg. Har en
bok rygg? Ja, se här!

IV. Ek är ett träd med rot, stam, blad.
Vet du namn på fler träd? Ja: al, alm, ask,
asp, lönn, tall, bok, björk, gran, rönn, pil,
lind. Rätt bra!

V. Säg mig, mitt barn, ditt namn! Har du en bror? Ja, två. När är du född? Är du trött? Läs nu bra högt i din bok. Snart är din mor här.

1. Du har väl sett en båt? Gå ner till ån, så får du ro i en båt med din far. Strax. I blåst är svårt att ro. Håll fast i din hatt!

2. I vår qvarn är en stor, grå katt. Får han mjölk, blir han så glad. På en säck med mjöl har han hålst sin plats. Nyss sprang han sin väg.

3. Lax är en stor fisk. I ån såg jag nyss en lax ta' ett högt språng. Rökt lax med ägg är god, fast dyr, mat. När jag får lax, skall du, Nils, få en bit.

4. Tag på dig bra, så skall du få gå med mig ut. I dag ha' vi snö. Åh, så kallt! Får du till låns mors muff, så blir du nog varm. Nu gå vi!

5. Min vän, Carl Alm, har fått en bok. I hans bok står så här: "är du klok, tag din tid i akt! Lyd din far, din mor, så blir du snäll".

å = o

Som Kom Om — Opp Hopp Topp Lott Kopp
Kropp Knopp Kloss Fors Folk Noll — Son Moln
Kol Sorl Tjog Dold Hog

ä = e

Fem Sex Nej Ej Den Men Sven — Ess Dess
Egg Herr Hell Spjell Verk Mest Svensk — Der Per
Det Egt Jern

k = q = c = ck = ch

Qval Qväll Qvar Qvarn Qvast Qvist — Con Carl
— Ack Tack Lack Stack Ock Dock Veck Beck
Bäck Bleck Bläck Säck — Och

j = g = gj = hj = lj

Talg Get Merg Gök — Gjut Gjort Gjord — Hjord
Hjort Hjul Hjelm — Ljus Ljud Ljung

v = f = hv (= fv)

Af Uf Rof Qvaf Arf Sparf — Hvit Hval Hvem
Hvalf — (Hafva Blifva)

ng = n = g

Blink Flink Blank Plank Sank — Vagn Regn
Lugn Ugn

tj = kj = k

Kjol (Kjusa) — Käpp (Kerna) Kif Kök Kyss Köp.

sk = sj = skj = stj = sch

Sju Sjuk Sjel Sjal Sjö Sjäp — Skjul Skjuts —
Stjelk Stjert Stjal — Schal Schack Useh Klatsch
Kratsch

1. »Vill du som jag», sad' Per till Carl, »så gå vi ned till sjön och ro i en båt». »Gå först hem till din mor och far», bad Carl. »Får du lof af dem, så går jag med dig, ty jag har fått lof att ro på sjön i dag».

2. »Nej, det gör jag ej», var Pers svar. »Sjön är lugn och du skall få se att jag kan ro, om det än blir blåst». Men Carl gick ej med. Först stod han qvar och såg på Per, men se'n sprang han hem.

3. Per for ut på sjön. Hur det se'n gick till, vet jag ej, men bäst han for hit och dit i sin båt, föll han och bröt af sitt ben. Men ej nog med det. Det blef storm och Pers båt for långt ut på sjön.

4. Per låg blek och sjuk och rädd i sin båt. Han qved och bad Gud om hjälp. Hans mor bad ock till Gud, der hon satt. »Per är död; hans båt har gått i qvaf» — så sad' båd' far och mor.

5. Men om en stund fick man dock se en man ro mot land. I sin båt har han Per, som han fann på sjön. Nu blef stor fröjd. Per låg väl lång tid sjuk; men när han blef frisk, gick han ej mer bort, om han ej fått lof.

1. Se här, små barn på en grön äng, bland
gräs och strå! Der går Birt med sin bror. Han
vill ta' upp ett bi från ett blad. Aj! det sticks.
Rör ej vid bi. De ha' en hvass gadd.

2. Ack! så mjukt, grönt gräs. När det växt högt, skall det slås af. Då det blir torrt, får det namn af hö. Hö är en god spis för kor och får.

3. Der långt bort ser du Per. Aj! jag tror han föll om kull; men han står väl upp. Han skall gå till sitt hem. I ett hus, som du ser der vid ett träd, bo Pers far och mor.

4. En bit väg från Pers hem finns ett torn. Ser du det? Strax vid det bor vår prost. När du blir stor, får du gå dit med far.

5. Här ser du tre barn. Två ha' satt sig. De se i en bok. Miss har lagt sig ned. Hon är visst trött. Om en stund är det qväll. Då gå de hem.

a b c d e f g h i j k l m n o p
A B C D E F G H I J K L M N O P

q r s t u v w x y z å ä ö
Q R S T U V W X Y Z Å Ä Ö

ay bi con du ef fy gå hy is ja ko le mo ni os på
qwar ro sy tö ur wi yx zon äl är öl

Alm. Bof. Carl. Deg. Eld. Far. Gås. Halm.
Id. Jöns. Krus. Lag. Mor. Nål. Orm. Pilt. Qvarn.
Ros. Sjö. Tre. Ulf. Vår. Ymp. Zar. År. Årm. Örn.

1. All är ett träd. Bed din bror gå hit. Carl war nyss här. Du är snart sex år. Gå i år.

2. Här du gå med till sjön? Går mor med? Håll min hand. Jag är fisk. Kom hit, Knut!

3. Läs nu i din bok. Min bok är ny. Nu går det snart bra. Om en tid blir det vår.

4. På vårt tak står en stork. Qwast görs af qwist. Rak i din rygg! Sif är en fisk.

5. Torst är också fisk. Ull är mjuk och varm. War är mjukt. Dfs ej! Glöm ej X, Z, Å, Ä, Ö!

I. Flit gör rik; men lat hand gör arm man. Sjelf är god dräng. Strax är ej nu.

II. Brändt barn skyr eld. Den ondt gör, han ondt får. Nog har den, som nöjd är.

III. Jag wet, att 1 och 2 är 3. Jag wet också, att ett och tre är 4, samt att två och tre är 5.

IV. Om jag wet, att tre och tre är 6, och att två och fem är 7, det är ej så wist.

V. Far har sagt, att sju och ett är 8, att sju och två är 9, samt att fem och fem är 10.

1. Se der, långt bort ett berg, som når upp mot skyn! Vid dess fot är gräs; på dess topp är snö.

2. Der ser du en hwit ros, der en röd, der en gul. Färg och lif och luft gaf dem Gud.

3. Här går en mask! Jord och gräs är hans mat. Hans kropp är ren och fin fast han går i dam och mull.

4. Hvem har gjort allt det vi se? Det har Gud;
 "Allt är skapt af dig, o Gud! med din makt och på ditt bud."

5. "Allt som är, så stort som smått, har Gud gjort
 och gjort det godt."

I. En dag fick en örn syn på ett lam. Det kom
 från en bäck, der det fått sig en dryck.

II. Som en pil for vår örn ned, slog sin klo i dess
 rygg och slog så upp med sitt rof till sitt bo.

III. Ny dag kom, och vår örn satt som förr på sin
 gren. Då gick der fram en pilt om tre år.

IV. Bäst han gick, greps han med kraft i sin rygg af
 vår örn. Men hur tror du väl att det gick?

V. Jo, en man, som just då for der fram, gaf vår
 örn ett slag med en stör, så att han dog.

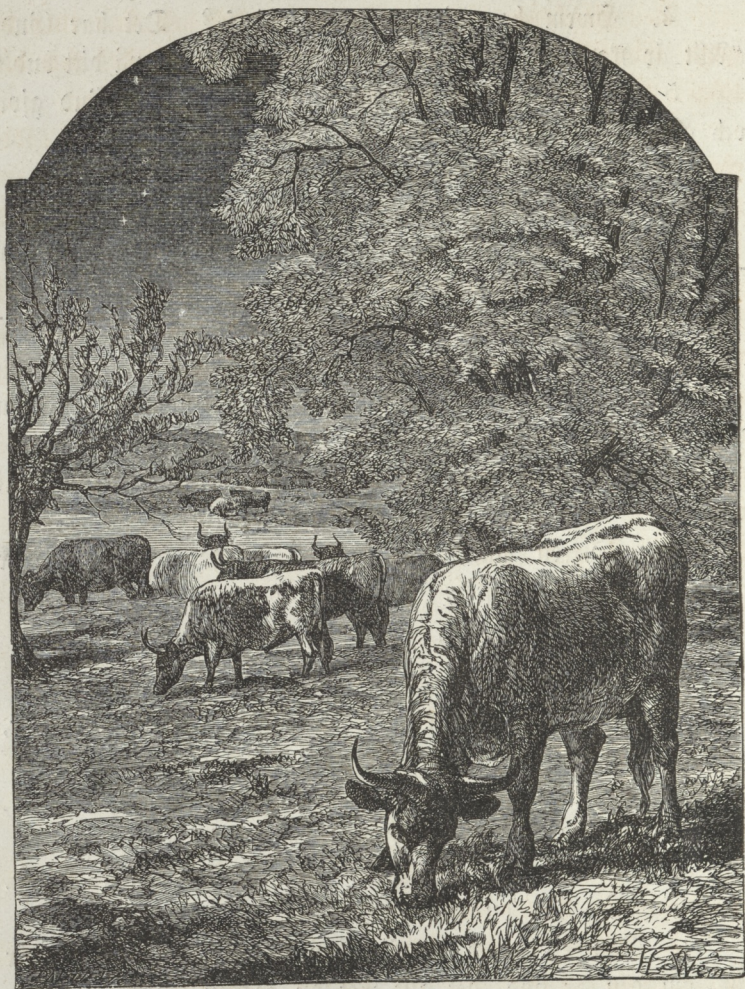
1. Att ett ting har färg, och hvad för färg det har,
 det ser du. Du ser att snö är hvit och sot svart.

2. Ljud af ett skott, slag af ett ur, skall af en hund,
 ton af en sträng, det hör du, men det ser du ej.

3. Att en ros har god lukt, det kan du ju ej se.
 Hör du det? Nej, du hör det ej alls.

4. Om en dryck är söt, om den är sur, om den är
 bäst, om den är god, det allt wet du af din smak.

5. Hur wet du om en sak är tung, lätt, kall, varm,
 hård, mjuk?

1. Här gå sju kor i bet'. Der wid sjön tror jag stå
 tre. Ken är ett snällt djur. Son ger oß god, söt och varm
 mjölk. Ost och smör fås af kons mjölk.

2. Af kens horn gör man en hel hop små ting till gagn och till lek. Af des hud fås skinn; af des fett blir talg. Kens kött är en god mat.

3. Kon är ett stort och starkt djur. War ej rädd! Hon är ej stygg; nej, helt snäll. Om sin kalf har hon öm vård. Till sin färg är hon mest brun, men ock gul, röd, svart, hvit, grå.

4. I vårt hem är en stor röd ko. Hon är så snäll. När hon får gå ut i bet, blir hon helt glad. Hvar dag får hon gå hem när sol gått ned. Hon har ett bredt bås i sitt stall.

5. Det är fult att vara stygg mot djur. Den, som är stygg mot djur, får helt wißt straff af Gud. Gud wet allt, hwad jag gör. Han wet ock, hwad jag tänkt, om det är skönt och godt, om det är fult och ondt.

1. apa äbo oro ute ära eka ila ösa yta — Ide.
Ute. Osa. Öga. Aga. Äta. Åka. Ega. Yxa.

2. Rita. Liten. Mina. Nita. Jaga. Vada.
Gåta. Byta. Dina. Tjuta. Fila. Skyla. Sila.
Kapa. Pina. Tala. Höra.

3. pruta plöja gråter konung krigisk djuren
braka dvala floder fadern krokar

4. falla tacka herrar gammal fällat sömmad
gubbe lägges kommer toffel katten rinner

5. rättor tackom hallon höllo rännil hunnit släppa
smedja svälla skulle forsa morla porla sorla

1. Gaffel stormar sörja vargar. Elgar kyrka
torpet svärdet hylsor. Palmer skilja remnar.

2. Stolpe bälte välde. Regnar tankar sömnen.
Mjölka lampa skämta rymder.

3. Vante kinden. Tofsar fjälla. Lyfta fröjder
klockor. Nykter släkten spjerna trotsa tvenne
glänser bygder. Jemra.

4. Blänker björkar. Kalladt väntadt. Himlar
lemna ende. Inre snyggast slägting ledsam.

5. Ynnest höflig kärlek. Dyrbar anfall bistånd
ernå hänryckt. Qvalmig samtal umgås vanför.

I. fallne tullnär sällsam flykting sällsynt krasning
hvisla cittra cirklad centner misbruk rullning

II. västa asfa masta läspa raspa haspel moster bästa
hösten undra hundra flundra sängen ringen stänger

III. blifwa hafwa hwirwel silfwer gnistrar tyngder
ungdom läraftig pojfaktig lydaktig

IV. Alrot. Bosperm. Dagbok. Ekstog. Farled.
Gatsten. Galfö. Isbit. Gulljus. Kökskärl. Latmask. Milsten.

V. Rattfrost. Drumbo. Pipskast. Dwarnshjul. Ridhäst.
Solglas. Tallskog. Ugnsdörr. Wagnshjul. Yrskast. Öloft.

VI = 6, VII = 7, VIII = 8, IX = 9, X = 10.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.

1. Ett barn går i skolan för att lära sig det, som är godt och nyttigt. I skolan får man lära sig läsa, skrifva och räkna. Flickor få ock lära sig att sticka, sy och virka.

2. Du är lycklig, som får gå i skolan. Var flitig och hör noga på, hvad som säges dig der, så gör du framsteg, gläder far och mor samt kan gagna både dem och andra.

I. Det var en gammal man som hette Thomas. Han hade en son, Nils, som var sjöman och gjorde långa resor på hafvet. Den gamle hade icke på ett helt år hört något från sonen och trodde, att han var död.

II. En dag fick Thomas ett bref. Men han hade icke fått gå i någon skola, när han var barn och knnde nu hvarken läsa eller skrifva. Hvad som stod i brefvet, förstod han icke alls.

III. »Så ledsamt det är», sade Thomas, »att icke hafva fått lära sig något! Då jag var barn, fans ingen skola i vår by. Jag måste nu söka upp någon, som kan läsa det här brefvet för mig».

IV. Just i detsamma fick han se grannens dotter, lilla Lina. Hon var på väg till skolan. »Hör på min flicka», sade han, »skulle du vilja läsa det här brefvet för mig?» »Gerna», svarade Lina.

V. Lina tog brefvet och läste det högt. Det var från Nils, som skref, att han länge hade legat

sjuk i ett land långt, långt borta. Nu var han dock nästan frisk och trodde, att han om några få veckor kunde resa hem.

VI. Öfver denna nyhet blef gamle Thomas hjertligt glad; och lilla Lina tyckte, det var mycket roligt, att hon fått lära sig läsa och skrifva, så att hon nu kunnat vara den gamle mannen till någon tjänst.

1. Det var en liten flicka, hvilken af alla, som kände henne, fick heta »lilla Ärla». Jag vet ej, hvarför hon fick heta så, ty det var ej hennes rätta namn. Kanske var det därför, att hon med sitt ljusa hår och i sin blåa klädning såg så näpen ut, som en liten blå-ärla.

2. »Lilla Ärla» var både snäll och vacker. Hon såg ut så der, som den bild, du finner här bredvid. Hon bodde i en stuga just vid grinden till en stor park. Alltid var hon färdig att öppna grinden för dem, hvilka ville bese den vackra parken.

3. Men »lilla Ärla» var ock en flitig flicka. Om sommaren satt hon ofta framför dörren till moderns stuga. Hon tog med sig ut en liten pall på tre ben samt sin stickning. Den ena maskan följde snällt efter den andra, och inom kort var en strumpa färdig.

4. I allt, hvad hon kunde, ville Ärla gärna vara sin mamma till hjälp. Hon bar in stickor, när

modern skulle elda; hon strödde granris framför trappan; hon gick fram till grannens gård efter mjölk o. s. v.

5. När »lilla Ärla» blef sju år gammal, fick hon börja skolan. Men redan förut hade hon i hemmet af sin moder lärt sig läsa rent och skrifva nästan hvarje bokstaf. I skolan var hon så flitig, att hon snart fick första platsen; och »Mor Anna i skolan» sade, att »lilla Ärla» var snällast bland alla barnen.

I. Jag känner en flicka, som är helt olik »lilla Ärla». Hon är hvarken flitig eller snäll, och oftast får hon heta »lata Maja». Till skolan går hon så långsamt, att hon nästan alltid kommer för sent. Sina lexor kan hon sällan, och sin skrifbok har hon ofta glömt eller skrifvit slarfvigt.

II. I stället för att höra på hvad som säges i skolan, tänker hon på lek, pratar med sina grannar i klassen och hindrar deras arbete. Hon får därför ofta sitta ensam på en afskild plats, så att hon icke kan störa de andra barnen.

III. Maja är just icke så ful; men hon är ej rädd om sina kläder, smutsar ner dem och rifver sönder dem, kammar och tvättar sig slarfvigt, och därför ser hon ej trefflig ut. Hon vill gärna ligga länge och kläder sig långsamt.

IV. Säg nu, hvilken du helst vill likna: »lilla Ärla» eller »lata Maja»? Ja, jag kan väl förstå, att du tycker bättre om den förra än den senare, och så göra ock din pappa och mamma. Var därför snäll och flitig, som Ärla, men akta dig att blifva sådan som Maja!

»Fastän början nog är svår, för hvar dag det bättre går. Blott du icke fliten sparar, blott du tänker förr'n du svarar, blott du snäll och lydig är, mycket du i skolan lär.»

1. Johan var åtta år gammal. Hans pappa var död, och hans mamma var så svag emot honom, att han fick göra hvad han ville. I skolan tyckte han icke att det var roligt, och därför slapp han gå dit. I hemmet ville han sällan eller aldrig göra någon nytta utan blott leka.

2. En dag sade modern till Johan: »om du lofvar mig att vara snäll och lydig, skall du få följa med mig till en af mina gamla vänner, som bor på landet». Johan blef mycket glad och skulle vara så snäll, så snäll. Men huru han höll sitt löfte, det skola vi nu få höra.

3. Knappt hade de kommit fram, förr än Johan började springa omkring i rummen, ned för trapporna och ut på gården. Grunden till en stor trädgård stod öppen, och vips var gossen der. Här fick han se en hel rad med bikupor, några af halm, några af trä. Strax invid stod en trädgårds-kanna, full med vatten, och en kratta.

4. Johan stod en liten stund och såg på, huru bina flögo ut och in i sina kupor. Jag vet icke, hvad han dervid tänkte. Kanske tyckte han, att de små djurens flit var mycket större än hans. Alltnog: först sökte han hålla vatten öfver kupan, men kannan var för tung. Sedan tog han krattan och stack skaftet in genom flustret i kupan. Men nu blef det annat af.

5. Bina rusa ut ur kupan, surra omkring Johan, som kastar krattan och söker värja sig med händer

och fötter. Detta lyckas dock ej. Det ena biet efter det andra sticker honom på näsa, kinder, panna, hals och händer — ja, de krypa in i håret för att sticka. Johan slår af sig hatten, sträcker sina armar upp i luften och skriker så mycket han orkar. Se bara, huru ömkelig han ser ut!

6. Till lycka för Johan kom i det samma en dräng, som hört skriket. Denne hjälpte den stackars gossen ifrån bina; men desse hade då redan gått rätt illa åt Johan. Hans ögon voro så svullna, att han på många dagar icke alls kunde se. Hans hufvud värkte, och han qved bittert.

7. Huru ledsen Johans mor blef, kan man lätt förstå. Det dröjde flera veckor, innan piltén blef så pass frisk, att han kunde gå ut. Men efter den tiden var han sig helt olik. Han blef nu lydig och snäll samt lärde sig, att man aldrig med uppsåt och af odygd bör skada ens den minsta varelse.

1. Alldeles. Befantskap. Cederträd. December.
Exempel. Fötterna. Getterna. Hufwudet. Ingenting.
Juleljus.

2. Kantiga. Lefwande. Menniskor. Nyfiken. Olydig.
Baraply. Qwartalswis. Rosgirig. Sverige. Trädgården.

3. Ullgarnet. Wanligen. Wäderqwarn. Öpperlig.
Ärligen. Ädelmod. Ägonsten. I. ex. m. m. o. s. w.

4. sommaren främmande rörelse owanligt händerna
kamrater föräldrar pekfingeren retade begagna föremål

5. somliga eldswäda jägare astone närmaste
wattusfräck följande egenkap morgonen oftare wisarne

6. annorlunda beskaffenhet emellertid framfötterna
werkfligheten wisserligen wälsmakande allaredan hwilfendera

7. storstenspipa kafelugnar naturligtwis ynglingarne
tiggargossar omöjligen fillingarne skiffertafla

8. borstbindare månaderna egenskaper minuter
ingalunda ädelmodig underwisa tillräckligt hwilfendera

9. trädgårdsmästare hufwudsakligen naturfunnighet
obefstridligen kafelugnsdörrar fäderneslandet minutwisare
boskapshjordarne besbinderier

10. Kanariesfogel folkskolelärare folkundervisningen.
 Ko. Dga. Bofhandel. Törnrosbuske. Skorstensfejare.
 Kafelugnsmakare. Småskolelärarinna. Folkskolelärarinnorna.

XI = 11, XII = 12, XIII = 13, XIV = 14, XV = 15.

I. Har du någon gång sett ett väggur eller, såsom man ock brukar kalla det, en väggklocka? Deß delar äro: taslan, wisarne, pendeln och hjulen. På taslan äro ritade siffror; men de äro wänligen icke sådana, som du brukar skrifa på din skifertasla, utan se ut så här: I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII. Dessa siffror kallas "romerska".

II. Uret har två wisare: en längre, som visar minuterna, och en kortare, som visar timmarne. Den förre går omkring taslan en gång, under det att den senare endast går från en siffra till en annan. Somliga ur hafwa desutom en liten wisare, som utmärker sekunder. Inuti uret finnas många hjul. Några hjul äro större, några mindre. När uret går, är pendeln i rörelse.

III. Ett år består af 12 månader. Månadernas namn äro: Januari, Februari, Mars, April, Maj, Juni, Juli, Augusti, September, Oktober, November, December. En månad delas i 4 veckor. Hwarje vecka utgöres af 7 dagar. Du wet naturligtwis att dagarne i veckan heta: Söndag, Måndag, Tisdag, Onsdag, Thursdag, Fredag, Lördag. En dag och en natt kallas ett dygn.

IV. Jorden, på hwilken wi bo, är nästan rund som ett flot. Jordflotet hwilar icke på något, utan swäfwar fritt i rymden. Jorden går rundt omkring solen, som är många, många gånger större än jorden. För oss ser det ut, som om solen går ned om aftonen och upp om morgonen; men så är det likwäl icke. För att gå omkring solen behöfwer jorden ett helt år. Månen är mindre än jorden. På 1 år går han 12 gånger omkring jorden.

V. På jorden finnas en mängd föremål, både lefwande och liflösa. Lefwande äro: menniskorna, djuren och växterna. De djur, som triswas hos menniskan, kallas husdjur. Swad kallas de djur, som lefwa i watten? — Många djur kunna flyga i lusten. Swad kallas sådana djur? — Det största af alla djur är hwalfisken. Han lefwer i watten, men är likwäl icke någon fisk.

VI. Somliga delar af jorden äro betäckta med watten, andra äro torra. De stora wattenmassorna kallas werldshaf, de stora landmassorna kallas werldsdelar. Den werldsdel, i hwilken vårt fädernesland, Sverige, ligger, heter Europa. Wäderstrecken äro: norr, söder, öster och wester. Wester om Sverige ligger Norge.

VII. Allt, som är till, är gjordt af Gud: landet och hafwet, solen, månen och stjernorna; ljustet och lusten, växterna, djuren och menniskorna — allt är af Gud på det wisaste inrättadt, allt vittnar om Guds allmakt, wishet och godhet. Ja, "stora äro Herrans verk; den som uppå dem aftar, han hafwer lust deraf".

1. Då jag war barn, hade min far en stor swart och hwit hund, som hette Carlo. Han war mycket snäll och brukade ofta springa med mig och mina syskon i parken och tumla om med oss på gräsmattorna. Ibland morrade han wäl och wisade sina stora, hwita tänder, men det war bara på lek. Kom han någon gång in i rummen, sprang han gerna och stack sin stora trubbiga nos i allt.

2. När min äldre syster, Matilda, kom ut till oss, brukade hon lyfta upp vår lille bror, Nils, på den snälle hundens rygg — just så, som du ser på bilden här ofwan. Carlo gick sedan helt sakta och försigtigt, liksom hade han varit rädd, att lille Nils skulle falla af. Men en wacker dag förswann Carlo. Det dröjde långt fram på sommaren,

och vi hörde icke utaf vår lekkamrat. Åh, hwad vi woro ledsna!

3. Efter en tid for vår far till en by, som låg några mil från vårt hem. Han reste förbi en bondgård; och hwad fick han wäl der se? Jo, vår Carlo! Pappa kände genast igen hunden och ropade hans namn. Carlo skyndade till pappa, tjöt af glädje och hoppade omkring wagnen. Pappa wille juft fortsätta resan, då en liten flicka kom ut från gården. Strax sprang hunden till henne, slickade henne i ansigtet och såg så förnöjd ut.

4. Pappa ropade på Carlo, men nu wille han icke komma, utan wistade med swansen och såg på den lilla flickan. Pappa steg då ur wagnen och gick in i bondgården för att göra sig underrättad angående Carlo. Man berättade då, att "en dag hade den store hunden kommit springande till gården. Tungan hängde ut ur munnen, och när någon närmade sig hunden, började han morra och glässa, så att ingen wägade sig när honom.

5. På detta sätt sprang hunden länge af och an, och till slut trodde man, att han led af "wattuskräck". Bonden beslöt därför skjuta ihjel honom. Han hemtade sin bössa och skulle juft lägga an, då Johanna, hans lilla flicka, kom gående på wägen från skolan. Så snart hunden fick se flickan, sprang han emot henne, gnälde, slickade henne i ansigtet och på händerna och tycktes liksom bedja om beskydd. Besynnerligt nog war flickan icke alls rädd för honom.

6. För att pröfwa om hunden war sjuk gaf man honom watten; och då han begärligt drack, wifade det sig snart, att han endast plågades af törst. Johanna bad att få

gifwa honom litet mat. Hunden och flickan blefwo så goda wänner, att ingen hade hjerta skilja dem åt. Att hunden gått wilse och ej kunde hitta hem, war tydligt. Och då ingen wiste, hwart han hörde samt Johanna ifrigt bad att få behålla honom, fick han stanna qwar”.

7. Den lilla flickan stod med tårar i ögonen och hörde på, hwad som berättades. Slutligen sade hon till pappa: ”kära herre, låt mig få behålla er hund! Han följer så suällt med mig, när jag går till skolan. Han bär i munnen min matforg, och ingen kan leka så med mig som han”. När pappa hörde detta och såg huru goda wänner Carlo och Johanna woro, låt han hunden stanna och reste vidare. Johanna blef innerligt glad.

8. Efter några dagar kom vår far åter hem. Då han berättade oß om Carlo, och att han skänkt bort honom, blefwo wi till en början allt bra ledsna, men snart tröstade wi oß med tanken på, att Carlo behandlades wäl i sitt nya hem. ”Sade icke den der lilla flickan wisat Carlo så mycken wänlighet, då han war wilsekommen, hungrig och törstig, hade han kunnat döta, derför tyckte jag”, sade pappa, ”att hon hade största rättigheten till honom”.

I. *Händerna äro menniskan till stor nytta. Kom i håg, mitt barn, att aldrig använda dem till något ondt. Vanligen begagnar man den högra handen oftare, än den venstra. Så t. ex. håller du ju skeden med högra handen. När du helsar gifver du högra handen, och skall du lemna ett föremål till någon, bör du, äfven*

om det vore till en fattig tiggare, göra det med högra handen.

II. På hvarje hand har du fingrar. Huru många? Du vet kanske ock, att deras namn äro: tummen, pek fingern, lång fingern, ring fingern, lill fingern. Hvilkendera sitter innerst? Hvilkendera ytterst? Hvilkendera mellerst? Hvilkendera är längst? Hvilkendera kortast? Tummen har endast två leder, men hvar och en af de öfriga fingrarne har tre leder. Ytterst på fingrarne äro naglar. Det är en ful ovana att bita på naglarne.

III. Växterna äro oß till stor nytta. Bland de allra nyttigaste växterna äro våra vanliga sädeslag. De förnämsta sädeslagen äro hwete, råg, korn och hafre. Bland rotfrukterna är potatis den viktigaste för menniskornas näring. Af stort värde äro ock linet och bomullen. Linet odlas på många ställen i vårt land, men bomullsbusken trivas icke hos oß, utan endast i de warmare länderna.

XVI = 16, XVII = 17, XVIII = 18, XIX = 19, XX = 20.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

13	14	15	16	17	18	19	20.
XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX.

Våra husdjur.

Vi skola nu läsa något om våra svenska husdjur. De äro följande: *katten, hunden, hästen, åsnan, svinet, kon, fåret, geten, renen, dufan, hönset, kalkonen, påfogeln, gåsen och ankan.* Flertalet af dessa djur har nog hvarje barn, som börjat gå i skolan, sett lefvande. Men för säkerhetens skull äro de här i boken afbildade, så att när vi läsa om dem, vi lätt må kunna erinra oss, huru de se ut.

1. Hvad det är för ett djur, som du här ofvan ser, vet du nog. Jag tror nästan, att det är mormors grå och hvite katt, som sitter der med sitt granna sidenband om halsen. Katten finnes nästan i hvarje hus, och derföre har sannolikt alla barn gjort hans bekantskap. Han har mycket hvassa klor, som han kan draga in i de små mjuka tassarne. När han blir ond, sticker han ut klorna och försöker rifva sin motståndare. Den han riktigt törs på, såsom hunden, söker han rifva i ögonen.

2. Katten gör oss rätt stora tjänster, derigenom att han för krig med råttorna, som göra mycken skada och förtret. Du har säkert sett, huru kisse bär sig åt, då han fångar en råtta. Han smyger nära henne, lägger sig på lur, och när han är tillräckligt nära, tar han ett eller ett par långa språng och hugger sina hvassa klor i råttans kropp. Derefter leker han en stund med henne, tills han slutligen finner för godt att döda och uppäta henne.

3. Du har väl äfven sett, huru ren och fin kisse är. Han tvättar och putsar sig också ofta. Men han förstår sig icke på tvättvatten, utan hans tunga får göra tjänst som både hand och svamp och tvål och vatten. För att bli slät i hufvudet, väter han på tassens och putsar sig dermed. Katten har mycket fin hörsel och så godt väderkorn, att om man i en väl öfvertäckt korg för en katt hela milen bort från hans hem, så hittar han ändå tillbaka. Gör det efter, den som kan!

4. Katten är mycket rädd om sina små ungar och försvarar dem modigt. De små kissarne äro lustiga och lekfulla samt rätt roliga att se på. Än leka de, att de ligga på lur, än att de äro onda på hvarandra, skjuta rygg och leka med sin egen svans, liksom små barn ibland pläga leka med sina egna fötter.

5. Kisse förstår sig ganska väl på smekningar och beröm, spinner och stryker sig emot den, som är vänlig emot honom, och visar sig mycket belåten, om han får beröm för sina råttfångster. Dock är han icke just att lita på. Då man smeker honom, drager han väl in sina klor och hans tassar äro lENA som sammet; men bäst det är, och då man minst väntar det, äro klorna åter framme.

6. Till kisses fula vanor hör ock, att han gerna fångar och dödar de små snälla foglarne. Dessutom är han en riktig läckergom, som gerna vill smaka på, hvad som finnes i skafferiet, äfven om han dertill alls icke har lof. Öfverraskas han, när han då står och lapar ur gräddskålen eller mjölkfatet, blir han rädd, ty han fruktar att bli straffad, men han skäms icke, för att han burit sig illa åt.

1. Hunden är det klokaste, läragtigaste och trognaste af alla våra husdjur. Han kan inläras att troget vakta vårt hus och hem, våra hjordar och andra egodelar, samt inöfvas att på jagt icke allenast uppsöka villebrådet, utan äfven att under skall förfölja vissa slag deraf eller att stå stilla för andra. Man har flere olika slag af hundar såsom *stöfcare*, *doggar*, *rapphönshundar*, *vallhundar*, *mopsar*, *vindhundar*, *pudlar* o. s. v.

2. Då kattens hufvud är mera rundadt, är deremot hundens mera långsträckt. Liksom hos katten hafva framfötterna 5, bakfötterna 4, med krökta klor försedda tår; men hundens klor äro icke så hvassa som kattens och kunna icke heller dragas in i tassens. Svansen är mer eller mindre uppåt krumböjd. Nosen är naken och fuktig. Hunden har skarp

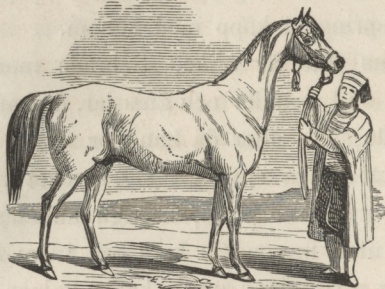
syn, fin lukt och förträfflig hörsel. Han springer så fort, att få djur kunna springa i kapp med honom.

3. Hundens läte är olika. Sålunda morrar och skäller han, då han är ond, gnäller och gnisslar, då han är rädd, tjuter, då väderleken är svår, eller då han hör starka ljud, musik och dylikt. Efter att hafva sprungit sig mycket varm, andas han med hängande tunga i korta, hastiga andetag. Sällan löper han rakt fram, utan merendels kors och tvärs för att nosa och vädra på allting. Hundens ungar kallas valpar. De äro ganska roliga att se och leka nästan lika lustigt som de små kattungarne.

4. Hunden äter nästan allt, hvad vi människor förtära, men isynnerhet tycker han om kött. Du vet hur gerna han gnager på ett köttben, äfven ett gammalt och torrt. Du skall ej gifva honom fet och mycket salt mat, ej heller varm utan endast ljum, annars skadar du honom. Glöm ej att ofta gifva honom vatten, isynnerhet om sommaren då det är mycket varmt. Hundar, som lida af den farliga sjukdom, som kallas »vattuskräck», hysa afsky för vatten.

5. Man har många berättelser, som visa huru kloka och läraktiga hundar kunna vara. I synnerhet utmärker sig pudeln. Du har kanske någon gång sett en sådan hund sitta eller dansa på två ben, bära saker i munnen, leta reda på en näsduk, som man gömt o. s. v. Hundens trohet mot sin husbonde är så stor, att man till och med har exempel på, att han hellre dött af svält än lemnat sin herres graf.

6. För en del år sedan talades det mycket om en hund, som hette Fidél. Hans husbonde hade dött och blef begravnen på Maria kyrkogård i Stockholm. I 11 års tid sågs Fidél ligga på grafven. Hvar gång en ny graf gräfdes, skyndade han till, liksom om han trodde, att man gräfdde upp den han sörjde.

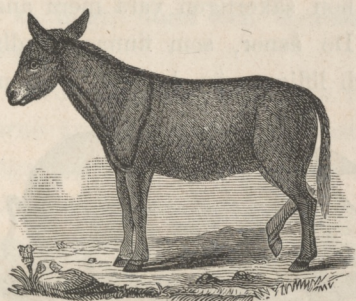
1. Sedan urminnes tider har hästen varit ett omtyckt och nyttigt husdjur hos människan. Han är icke allenast mycket vacker, utan äfven läraktig, stark och ihärdig. Nästan öfverallt på jorden, der gräs växer, kunna hästarne lefva; men de blifva olika till storlek, byggnad, styrka och andra egenskaper allt efter olika luftstreck, föda, skötsel o. s. v.

2. Hästens hufvud är långsträckt. Ögonen äro lifliga. Öronen äro temligen långa, tillspetsade och mycket rörliga. Halsen är försedd med en nedhängande man. Svansen är bevuxen med långa hår, som kallas tagel. Kroppen är betäckt med korta hår af olika färg. Vanligast är hästen svart eller brun; men man har ock röda, gula, gråa, hvita, foxiga, brokiga och stickelhåriga. De brokiga hästarne kallas »skäckar» och de stickelhåriga »skimlar».

3. Araberna, ett folk som bor i ett land, som ligger långt från vårt fädernesland, hafva de vackraste hästar. Men också äro araberna så snälla mot sina hästar, att dessa aldrig få höra ett ovänligt ord eller känna ett slag. I detta afseende hafva många af våra landsmän mycket att lära af dessa annars så vilda folk. Att slå och plåga sin häst, att tvinga honom öfver

hans förmåga, att låta honom hungra eller törsta, det är grymt och syndigt.

4. Vid mild behandling blir hästen mycket lydig och vänlig. Retas och misshandlas han, tryter stundom tålmodet, och med sina starka tänder eller jernbeslagna hofvar kan han då rätt illa tilltyga sin plågåre. Hästen har ett ovanligt säkert och starkt minne. En väg, som han en enda gång gått, känner han igen efter många år. Somliga hästar äro ganska stora, andra deremot helt små. De minsta hästarne i vårt land äro från Öland. Somliga utaf dem äro föga större än en stor hund. Vackrast bland alla hästar är den arabiske. Det är en sådan, som bilden här till venster föreställer.

1. Åsnan förekommer i vårt land sällan, men är dock ett ganska nyttigt husdjur. Hon är mindre än hästen, har mycket längre öron, kort man och tagel endast i spetsen af svansen. Vanligen är hon gråblackig till färgen, och har ett svart streck längs åt ryggen. Hennes läte är mycket fult och genomträngande.

2. Få af våra husdjur åtnöja sig med så tarflig och ringa föda som åsnan. Gräs och hö äro för henne riktiga läckerbitar, men hon äter äfven med god aptit tistlar, taggiga buskar och örter. I fråga om drycken är hon deremot ganska nogräknad.

Vattnet måste vara klart, om hon skall dricka det. Hellre än att hålla till godo med grumligt vatten, törstar hon.

3. Åsnan anses vara en trög, dum och egensinnig krabat. Behandlas hon väl, är hon dock ett ganska villigt, klokt och fogligt djur. Som lastdragare är hon af stort värde. Hon går väl icke just så fort, men deremot mycket säkert, äfven på de brantaste stigar. Hennes minne är, liksom hästens, förträffligt; och så dum hon än ser ut, är hon emellertid mången gång rätt slug.

4. Flere af åsnans sinnen äro mycket utvecklade. Främst står hörseln, derpå följer synen och sedan lukten. Känsl synes hon föga besitta. Smaken är nog icke heller mycket utbildad, ty eljest skulle hon säkerligen vara mera anspråksfull i fråga om sitt foder. De åsnor, som finnas i sydligare länder, äro både vackrare och lifligare än de, som förekomma här i Norden.

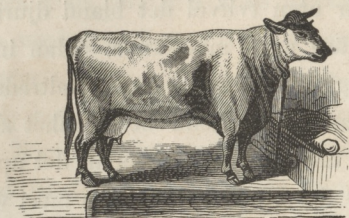
1. Hvad det är för ett djur, som är afbildadt här ofvan, vet du nog, ty svinet är så allmänt, att det finnes nästan på hvarje landtgård, ja — äfven hos den fattige torparen. Dess kropp är klumpig. Längs ryggen har det styfva hår, som kallas borst. Nosen, som är bra nog lång, kallas tryne, och tårna äro försedda med s. k. klöfvar. Svansen är krumböjd. Svinets kött kallas fläsk, och är en förträfflig och närande föda för människan.

2. Svinet är utan tvifvel det bland djuren, hvars förstånd och tillgifvenhet äro mest misskända. Man innesluter det i ett mörkt och osnyggt uthus, man sätter ståltrådar i dess tryne för att hindra det från en medfödd benägenhet att böka i jorden; man stoppar det med födoämnen, så att det uppnår en onaturlig fetma; man låter det oftast lefva i den mest vidriga osnygghet. Allt detta är dock emot dess natur.

3. Om man gifver akt på detta djur, skall man finna, att det är återhållsamt, älskar renlighet, och då det har tillgång på vatten, putsar det sig gerna och med en viss belåtenhet. Gifver man det halm, bäddar det åt sig och upphjelper dagligen sin bädd. Ja, man kan lätt öfvertyga sig, att detta nyttiga husdjur alldeles icke är så trögt, dumt och smutsfärdigt, som man vanligen inbillar sig.

4. Har du aldrig lagt märke till, huru treffliga, glada och roande smågrisarne äro? Se blott huru lustigt de leka med hvarandra! De taga hvarandra i öronen, bita hvarandra i svansen, springa i kapp, knuffas, kullstöta hvarandra, blifva osams, smågräla på hvarandra, och derefter, helt hastigt, äro de åter goda vänner, samla sig och företaga så en gemensam kapplöpning. Om man något sysselsätter sig med dem, blifva de snart så tama och lydiga som en hund.

5. Svinets ljud är mycket mer omvexlande och uttrycksfullt än hvarje annat fyrfota djurs. Hvilken olikhet företer icke det skrik, som grisen låter höra, då han stöter emot dörren på stian, och det, som han uppgifver sedan han utsläpts! Ja, detta djurs läte uttrycker helt tydligt smärta, missnöje, belåtenhet, glädje. Det suckar, klagar och jemrar sig; det snyftar och tigger; det jakar, nekar och begär. Om vi nu icke alltid förstå grisens olika läten, så är ju det icke hans fel.

1. Kon är säkerligen vårt nyttigaste husdjur. Hon gifver oss mjölk och grädde. Af mjölken beredes ost, hvilket kallas att ysta. Af grädden beredes smör, hvilket kallas att kerna. Af kons hud bereder garfvaren läder och skinn; af hennes horn göras knappar, kammar m. m.; af hennes hår spinnes groft garn till hästtäcken och mattor.

2. Om vintern få korna hålla till godo med att stå i sina bås och äta hö och halm. Men när sommaren kommer, då släppas de ut på ängar eller i hagar att beta af det nya, friska gräset. Du må tro, att då äro de glada. De springa om hvarandra, råma och göra höga skutt af fröjd.

3. Då man vill, att flere kor skola följas åt i en hage eller skog, binder man en skälla kring halsen på den stadigaste och snällaste. Hon kallas skällko, och henne följa de andra. Du må veta, att det är en heder att vara skällko, det förstå de andra korna väl och därför låta de henne alltid gå först.

4. Kons unge kallas kalf. Stackars liten, han får sällan vara hos sin mor, utan sättes i ett särskildt litet rum i ladugården, som kallas kalfkätte. Der har han det rätt trångt och ej mycket fint. Men han är glad ändå, hoppar och dansar af hjertans lust i sin vrå. Nötkreaturen, till hvilka han hör, »idisla» d. v. s. sedan de en gång tuggat och sväljt ned födan, stöta de åter upp den i munnen och tugga om den.

1. Här ser du tvenne får: en tacka och en gumse. Den senare, äfven kallad bagge eller vädur, igenkännes lätt på sina stora, kantiga vridna horn. Tackans ungar kallas lam. De äro, liksom deras moder, mycket snälla och vänliga djur. Deremot kan gumsen ibland visa sig ganska morsk. Dock är han hvarken så modig eller så farlig som det tyckes. Blir han icke retad, stängas han aldrig.

2. Tackorna och de små lammen äro mycket lättskrämda. Ja, till och med gumsen tager icke sällan till flykten, äfven då han alldeles icke behöfde frukta någon fara, och med honom följer i frysprång hela flocken. Deremot händer det ofta, att när en verklig fara hotar, veta de icke att fly. Vid eldsvådor t. ex. är det icke ovanligt, att fåren springa rätt i elden.

3. Fåren höra, liksom de förut omtalade nötkreaturen, till de idislande djuren. Deras kropp är betäckt med ull. Ullen afklippes vanligen två gånger om året, vår och höst. Innan fåren klippas, tvättas de, helst i något rinnande vatten. Af ullen spinnes garn, s. k. ullgarn. Af ullgarnet stickas strumpor, vantar, tröjor m. m. Deraf väfves äfven tyg till kläder. Sådane yllna kläder äro varma, och derfor brukas de om vintern.

4. Om sommaren lefver fåret af gräs och örter. Äfven der gräset är mycket kort, såsom på kala bergpackor och vid vägkanter, finnes dock riklig föda för detta djur, som förstår att uppleta äfven det minsta grässtrå. Om vintern fodras det med hö och halm eller torra löf af björk och asp. Det sätter stort värde på salt. Friskt dricksvatten kan det icke undvara. Fåret uppnår vanligen en ålder af 9 eller 10 år.

1. Geten är lätt att föda, ty hon nöjer sig med ganska skral kost. Likväl är hon sin egare till icke så ringa nytta. Hon lemnar en fet och närande mjölk; hennes kött är icke så välsmakande som t. ex. fårets, men dock ätbart. Af huden beredes sämskskinn och saffian; af hornen svarfvas knappar m. m.

2 Liksom kon och fåret, så är äfven geten ett idislande djur. Hon liknar fåret, men är något större och har kroppen betäckt med långt hår, s. k. ragg. Både hänen (bocken) och honan hafva kantiga, bakåt böjda horn. Bocken har dessutom långt haks kägg. Honans ungar kallas killingar.

3. Om du någon gång mött en bock, så har du nog sett, huru han ibland nickar med hufvudet och stampar med framfötterna. Han är just icke ondsint, men deremot ganska

okynnig. Med sina kamrater vill han gerna pröfva sin styrka och stängas med dem, så att det knakar i hornen.

4. Om sommaren beta getterna i mark och skog, och de vilja då gerna skala barken af unga träd och buskar. Härigenom kunna de göra stor skada, ty de unga träden dö, då deras bark är borta. Geten tycker mycket om salt, och med ett stycke salt kan man locka henne efter sig långa vägar.

5. I bergstrakter lefva getterna ett muntert lif. Der klättra de upp och ned för klipporna, helst der det är brantast. Ja, mången gång klättra de, der de knappast hafva något fäste för sina små fötter, och der ingen menniska skulle våga sig fram. De äro ganska kloka och läraktiga djur och sällskapa gerna med människor.

6. Det berättas att två getter möttes en gång på en smal spång. De kunde hvarken komma förbi hvarandra eller vända och gå tillbaka. Under spången flöt en strid bäck. För att nu rädda sig ur faran lade sig den ena geten ned på spången, och den andra klef försigtigt öfver henne. På detta sätt räddade sig begge två.

7. Du har kanske hört berättelsen om »Karin och geten». Den lyder annars så här: »Det var en flicka som hette Karin och var känd för sin envishet. En dag skulle hon gå öfver en bäck, hvaröfver man lagt en plankan i stället för bro. Men just som hon steg på plankan, kom en get emot henne på andra änden.

8. »Genast beslöt Karin att alls icke gifva vika för en get. Karin och geten möttes nu midt på plankan. Geten kunde icke vända, och då Karin ej ville vända, slöts tvisten sålunda, att geten skuffade den envisa flickan i vattnet». Hvilkendera tycker du var klokast?

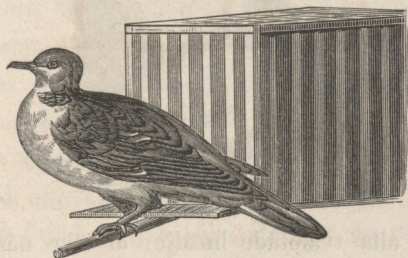
1. Den här bilden föreställer ett djur, som du kanske aldrig sett. Det är en ren. Renen är ett husdjur, som endast finnes i norra delarne af vårt land. Hans framdel liknar något nötkreaturens, men bakdelen mera hästens. Han har stora, greniga horn, kort svans och på kroppen en tät hårbeklädnad, som är gråaktig till färgen. På hvarje fot har han två klöfvar samt idislar födan. Han är något mindre än en vanlig ko.

2. För Lapparne, ett folk som bor i nordligaste Sverige, är renen af det största värde. Med renhudar kläder sig Lappen, och af dem tillreder han sin bädd. Af hornen och benen gör han skedar och andra mindre husgerådssaker. Med senorna syr han sina kläder, och köttet, fettet och mjölken tjena honom till föda.

3. Om vintern spanner Lappen sin ren för en släde, som kallas »akja», och så bär det af öfver berg och backar. Renen springer mycket fort. Vid körningen styres han med endast en töm. Lappen bor i ett slags tält, som kallas »kåta», och är öfverdraget med renhudar. Ett sådant der litet lapphem ser du på taflan här ofvan.

4. Under sommaren lefva renarne af gräs, löf och lingonris. Under vintern är deras förnämsta föda den s. k. renmossan

eller renlafven, hvilken ser ut som en liten hvitgrå buske med en mängd små grenar utan blad. För att komma åt lafven krafsar renen med sina breda klöfvar undan snön. På detta sätt kan djuret försörja sig ute på marken, äfven då snön är ganska djup.

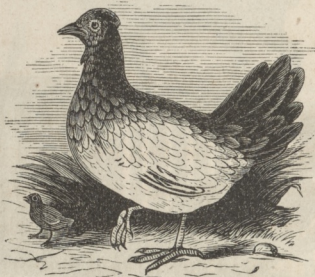

1. Här ser du en liten fogel, som alla barn bruka tycka mycket om. Det är en dufva, som sitter framför sitt »dufslag». Hon är en vacker och treflig hemfogel. På marken går hon lätt och ledigt och nickar på hufvudet för hvarje steg. I luften flyger hon med så stor snabbhet, att hon kan tillryggalägga långa sträckor på helt kort tid.

2. Dufvorna hafva fyra tår på hvarje fot: tre framåt och en bakåt. Fötterna äro merendels röda. Näbben är till en del betäckt af en mjuk hud. Fjädrarne skifta i många olika färger, i synnerhet på halsen. Alldenstund dufvorna nästan uteslutande förtära frön af ogräs, äro de till icke ringa nytta. Deras kött är mycket välsmakande.

3. Emedan dufvan har en ovanlig förmåga att hitta hem till sitt bo, äfven om hon föres många mil derifrån, har man brukat begagna henne att skaffa underrättelser från ett ställe till ett annat. Sådana dufvor kallas »brefdufvor». Man för

dufvan i en öfvertäckt korg bort från hennes hem, binder en liten breflapp vid ena foten, släpper henne och så bär det åstad, fort som en pil, genaste vägen till den plats, derifrån hon kommit.

1. Bland alla tvåfotade husdjur är icke något så allmänt och så nyttigt som hönset. Hönan finnes nästan i hvarje liten stuga på landet och hennes präktiga ägg, hennes mjuka fjädrar, hennes välsmakande kött tycka ju alla om! Hönan är just icke något klokt djur, utan snarare rätt enfaldig och tanklös, men för sina ungar, de små kycklingarne, visar hon en ömhet, som är beundransvärd.

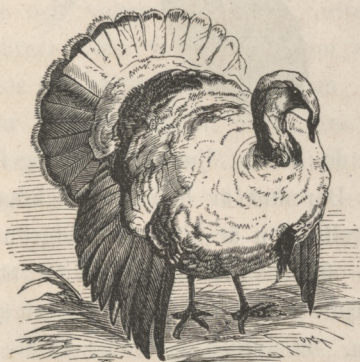
2. Aldrig så litet kycklingarne aflägsna sig från deras moder, kallar hon dem åter med ett oroligt, lockande läte. Närmar du dig henne, blir hon förskräckt. Rör du någon af kycklingarne, eller låtsar som ville du göra dem något illa, så blir hon vred och flyger upp i ditt ansigte. Denna mor, annars så rädd, flyr icke ens för höken. Genom sitt skrik och flaxande med vingarne lyckas hon ofta drifva denne hennes fruktansvärde fiende på flykten.

3. För sina ungar arbetar hönsmamman från morgon till qväll, ifrigt kraftsande efter korn och maskar, under det hon vänligt lockar: »kluck, kluck!» Hon för dem till vatten och

läär dem dricka: tar munnen full, sätter upp näbben, så att vattnet rinner ned, och säger: »kluck, kluck!» Hotar en regniskur, så lägger hon sig ned, breder ut vingarne, ropar sitt »kluck, kluck», och samlar så hela skaran under vingarne för att skydda dem.

4. Tuppen är större än hönan. Med sina granna fjädrar, sin yfviga stjärt, sin stora, röda kam på hufvudet, sina långa, röda skinnlappar under hakan ser han stolt och modig ut. Han går också i spetsen för hönorna, sträcker på halsen och kacklar käckt. Emellanåt stannar han, rätar upp sig och låter höra sitt allra vackraste: »kukeliku!» Märker han en fara, så kacklar han på ett särskildt sätt, som hönorna väl förstå, så att de skrika med full hals och söka springa sig till räddning.

5. Två tuppar kunna sällan förlikas. Så snart de få syn på hvarandra — vips äro de i lufven! De angripa hvarandra med vingar, näbb och fötter, slå, hacka och sparka af alla krafter. Det händer, att striden icke upphör, förr än den ene af kämparne faller döende till marken.

1. Kalkonen är icke på långt när så allmän som hönset. På en och annan herregård anträffas han. Han är betydligt

större än en vanlig tupp och har ännu mera brokiga fjädrar än denne. Öfver näbben och framför halsen har han lösa skinnflikar, hvilka blifva alldeles röda, då han retas. Han är mycket ondsint af sig, och barn böra akta sig för att reta honom.

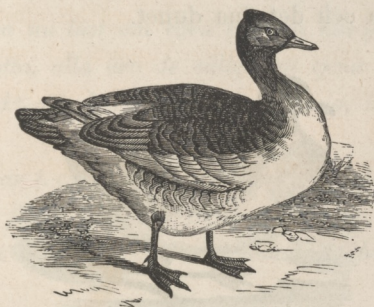
2. Kalkonerna äro ganska kinkiga att uppföda; deras kött är välsmakande, men dyrbart. Tuppen är rätt lustig att åse, huru han kromar sig och bullrar, i synnerhet då han ser något rött eller får höra något hvisslande läte, som retar honom. Han anses vara en bild af dumheten och högmodet.

1. Bland de tama djuren är påfogeln säkerligen det minst nyttiga. Deremot är han den vackraste bland de tama foglarne. Påfogeltuppen är blå och guldgrön samt har en stor stjert, som han ofta spänner ut liksom för att visa, hur grann den är. På hvarje stjertpenna sitter en stor gröngredelin fläck, liknande ett öga.

2. Högfärd och skryt äro de mest framstående dragen hos påfogeln. I hönsgårdar gör han ofta skada derigenom, att

han, utan att vara retad, öfverfaller, misshandlar, ja till och med dödar svagare djur. Säkerligen har han endast sina granna fjädrar att tacka för, att han får vistas i en och annan större trädgård eller park.

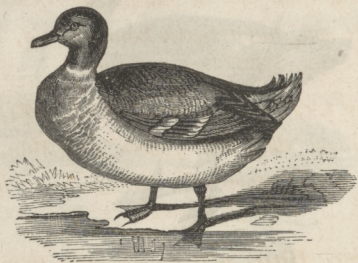

1. Näst hönset är gåsen den nyttigaste bland husfoglarna. Hennes kött och hennes fjädrar äro förträffliga. Hon är betydligt större än hönan, har temligen lång hals, bred och undersätsig kropp, korta ben och framtårna förenade medelst hud. Hennes gång är långsam och vaggande, men i vattnet simmar hon ganska bra. Fjädrarne äro feta, så att om man slår vatten öfver henne, rinner det af utan att väta dem.

2. Gåsen har ord om sig att vara dum. Detta är dock icke så alldeles riktigt. Hon är klok, försiktig och vaksam. Ja, det är en sägen, att fordom vaktade gåsen hus och hem, liksom nu hunden gör, och att hon vid minsta buller väckte sin egare med sitt gälla skrik. Hon visar sig tacksam och tillgifven, om hon behandlas väl. Hon tillkännagifver sin vänlighet genom ett egendomligt snattrade.

3. Till färgen är gåsen vanligen hvit eller gråaktig. Ehuru hon hör till de s. k. simfoglarna, uppehåller hon sig

likväl mestadels på landet. Om sommaren vandrar hon gerna omkring på åkrar och ängar, der hon äter gräs, frön, grodor, maskar o. s. v. I vattnet äter hon växter och rötter. Under vintern fodras hon inne mest med hafre eller korn. Ett par gånger under sommaren brukar man plocka bort en del af de mindre fjädrarne och det fina dunet.

1. Ankan är liksom gåsen en simfögel. Hon är mindre än gåsen, med kort hals och plattad näbb. Hon kan både gå, simma, dyka och flyga. Lättast rör hon sig i vattnet. Hon har flere olika läten t. ex. »qvak!», »qväk!», »veck, veck!», »vack, vack!» eller »rüb, rüb!» Hon är ganska glupsk utaf sig och förtär icke blott gräs, blad, knoppar och frö af åtskilliga växter, utan äfven maskar och andra smådjur.

2. Den vanliga tama ankan underhålles för äggens, köttets och fjäders skull. Hon härstammar från den vilda s. k. gräsanden, hvilken hon mycket liknar. Hannen, den s. k. ankbonden, har grannare fjädrar än ankmamman, som vanligen endast är gråbrun. De små ankungarne äro rätt roliga att se på. De springa, simma och dyka väl, fänga småkryp, äta mycket och växa fort.

Naturens riken.

1. Vi hafva nu läst om våra svenska husdjur. Alla äro de menniskan till nytta, alla äro de villiga att tjena henne. Men har du nu också tänkt på, huru detta kommer sig, hvem som har så ordnat allt?

2. Hvem har t. ex. gifvit hunden dess trohet, hästen dess styrka, kon dess mjölk, fåret dess ull, fogeln dess dun, o. s. v.? Hvem har gifvit jorden och vattnet alla dessa djur, hvilkas kött tjänar oss till föda?

3. Jo, det har **Han**, som gifvit solen dess ljus, hafvet dess vatten, jorden dess dalar och berg, växten dess blommor och blad — det har Gud. Må vi aldrig glömma att tacka honom för hans godhet emot oss!

4. När man vill gifva dessa oräkneliga ting, som Gud skapat, ett gemensamt namn, kallar man dem **naturen**. Genom ett uppmärksamt betraktande af naturen lära vi oss känna tingens beskaffenhet, samt huru vi på bästa sätt skola använda dem till vår och andras nytta.

5. Naturföremålen på jorden brukar man indela i vissa s. k. riken. Dessa **naturens riken** äro tre: stenriket, växtriket och djurriket. Till det första af dessa riken höra alla sådana ting, som icke hafva lif och således icke heller kunna tillväxa eller röra sig. Till växtriket höra alla sådana lefvande föremål, som väl kunna tillväxa, men icke röra sig från ett ställe till ett annat; hvaremot de, som äfven hafva förmågan af fri rörelse, räknas till djurriket.

Foglarnes bon.

1. Liksom många bland foglarna äro hwarandra helt olika, så äro ock deras bon ganska olika. Jag vill wisa dig några af dem, på det att du må finna, huru wäl fogeln förber för sina ungars trygghet och trefnad.

2. Här ser du ett örnbö. Det är byggt så högt uppe på en klippvägg, att knappast någon menniska kan stiga dit upp. Det är så stort, att jag tror nästan att en gosse eller en flicka skulle kunna få plats att sitta i det. Örnen, som är en mycket stor fogel, bygger sitt rymliga bo af tort ris, qwistar och ljung samt tillreder deri en bädd af ull och fjädrar.

3. Helt annorlunda ser det bo ut, i hwilket den s. k. honungsfogeln lägger sina ägg och uppföder sina ungar. Denne fogel är den minste bland alla foglar och hans bo föga större än

ett halft walnötsskal. Du ser här ofwän en bild af detsamma. Den lille fogeln lägger 2 ägg, och då de små ungarne kläckas, äro de föga större än ett bi. Boet är gjordt af fina wäxtrådar; och emedan den lille fogeln tycker om ett wackert hem, pryder han det utwändigt med mossor och blad samt ett par granna fjädrar.

4. Här till höger är åter ett annat bo, bygd af en s. k. gultraft. Som du finner, hänger det från grenen af ett träd och är hopfogadt till ett slags korg af halm, gräs och andra wäxtämnen. Inwändigt är det klädt med mossor, fjädrar och andra mjuka ämnen. Om fogeln får syn på en härswa garn, som blifwit utlagd att blekas, är han isfrig att deraf taga så mycket han förmår för att med det bädda i sitt bo.

5. Ett ännu märkvärdigare bo är det, som tillredes af den s. k. skraddarefogeln. Detta namn har han fått just därför, att han syr sitt bo. Detta tillgår så, att han hemtar bomull från bomullsbuften, snor deraf en tråd och hopsyr sedan ett stort blad, ungefär som bilden här bredvid utvisar.

6. Du har kanske hört omtalas, att bland alla foglar här i vårt land är det ingen, som sjunger så vackert som näktergalen. Här nedan ser du, huru hans bo är beskaffadt.

Det bygges af honom i en häck eller buske och är väl doldt af löf, gräs och ormbunkar.

7. En annan fångfogel, den s. k. fångtrasten, bygger sitt bo invid stammen uppe i ett träd. Till färgen är det så likt

trädet's grenar, att man icke utan svårighet kan urskilja detsamma. Dess yta är skroflig och grå, men inuti är det först klädt med fin lera och derefter med mjukt, fint gräs. Vanligen är det infiladt mellan grenar och blad, så att det är svårt att upptäcka. Fogeln lägger 5 ägg, hvilka till färgen äro blåhvit med dunkelröda prickar.

8. Vi finna således att foglarnes bon äro både vackra och ganska märkvärdigt sammansatta. Ingen gösse eller flicka, om än aldrig så händig, skulle kunna göra ett bo så väl som fogeln. Men också hafva foglarne rätt mycket besvär och arbete, innan de få sitt bo färdigt. Det är därför bra obeskedligt att blott till tidsfördrif beröfva en stackars fogel hans lilla trefliga hem.

9. Okunniga pojkar brukar ibland röfva bort äggen utur foglarnes bon. Detta är både elakt och oförståndigt. Tänk huru ledsna de små foglarne bli, när de komma hem och finna sitt bo plundradt! Och hvilken skada sedan att på detta sätt minska de nyttiga småfoglarnes antal! Huru mycket snällare och klokare är det deremot att bereda dem skydd och hjälp genom att här och hvar i träden utsätta s. k. fogelhållar, i hvilka de små djuren oförda kunna få bygga och bo.

Foglarnes möte.

1. Se så många foglar af olika slag som hafva träffats i denna lilla vrå bland bergen! Det måtte visst vara viktiga frågor rörande fogelriket, som här skola afhandlas.

2. Till venster der på taflan se vi några *rapphöns* och en *hjerpe*. De känna sig helt trygga, ty det är den tid på året, då ingen får skjuta dem. Ej långt från dem, nere vid vattnet, stå *sädesärlan* och *vipan*.

3. Midt emot ärlan, på andra sidan om vattnet, ser du en liten lustig fogel med stjerten i vädret. Det är *gårdsmygen*. Under ormbunkarne ligga tre *änder* och snattra.

4. Till höger, något längre upp, ser du ett par *turturdufcor*, som sitta och kuttra för sig sjelfva. Midt emot dem, uppe på klippan, göra tvänne *skator* mycket väsen af sig, skratta och prata i vädret.

5. Uppe i luften seglar med utbredda vingar en stor *glada*. Borta vid den der tallen, nedanför berget, har en hel svärm med *kråkor* och *kajor* slagit sig ned och språka nu som bäst.

6. Åtskilliga foglar sväfvä ännu så högt i luften, att man ej kan se, hvilka de äro. Här och hvar i backarne sitta nog också många foglar, som vi ej riktigt kunna se. Hvarom dessa språka, veta vi ej heller, men troligen är det bara om väder och vind.

Örnen.

1. Örnen är en stor, ståtlig fogel, med kraftfulla vingar och skarpa klor. Han hör till de s. k. rofjdjuret, emedan han är grym och rofjlysten och lefver af andra djur, som han röfvar och dödar. Sjelfe sällan fångar han små lam och harar, spanner sina klor i dem och för dem så upp i sitt bo för att låta dem uppätas af de små glupiska örningarne.

2. Så djur hafva så skarp syn som örnen. Äfven från en betydlig höjd ser han ett djur, som rör sig på marken; och hans flygt är så snabb, att de djur, som han jagar, svårligen

förmå undkomma. Selt lefwer han på höga berg, i wilda ödöliga
nejder. Bilden, som du här ser, föreställer en s. k. kungsörn.

3. Emedan örnen är färdelös glupsk, händer det stundom att han äter så mycket, att han icke orkar flyga. Kan man då passa på honom, är han lätt fångad. Man kastar ett rep om hans hals och för honom med sig. Sina ungar försvarar örnen med stort mod; och det har ofta händt, att han angripit menniskor, som orvat honom wid beet.

Lejonet.

1. Liksom örnen, om hvilken vi förut läst, så är ock lejonet ett rofdjur, och dertill ett mycket farligt. Lyckligtvis finnes det icke hvarken i vårt land eller i våra grannländer, utan långt mot söder i de hetaste trakterna af jorden.

2. Om dagen ligger lejonet vanligen stilla i ett busksnår eller en bergshåla, men mot natten går det ut på rof. Genom sitt förfärliga rytande injagar det skräck hos de flesta andra djur. I vighet och styrka har det knappast sin like. Med en större kalf mellan sina käftar springer det lätt och hoppar öfver höga häckar.

3. För människan visar lejonet en viss fruktan. Har hon blott mod och besinning att stå stilla, håller djuret sig vanligen på afstånd utan att röra henne; men flyr hon — då är hon förlorad. Fångadt som unge, låter det tämja sig, men är aldrig riktigt att lita på.

4. Sällan nalkas lejonet om dagen någon människoboning. Det händer dock. Så t. ex. berättar en man, som flere år bott i trakter der lejon finnas, att en gång, då hans hustru och barn sutto i ett rum med dörrarne öppna utåt förstugan och gården, kom plötsligt ett stort lejon och lade sig på tröskeln till förstugan. Barnen började att skrika, och fadern, som var sysselsatt på andra sidan om huset, skyndade att se hvad som

stod på. Med förfäran såg han genom det öppna fönstret lejonet ligga framför hans förskräckta hustru och barn, hvilka flytt i hennes famn. Försigtigt räckte han handen genom fönstret och tog sitt der bredvid stående gevär. Troligen märkte lejonet detta, ty det började brumma och resa på sig. »Då besinnade jag mig ej länge», sade han till den person, för hvilken han omtalade denna händelse, »utan lade an och sköt i Guds namn tätt förbi min gosses lockiga hufvud; skottet träffade lejonet i pannan, och det rörde sig icke mer.»

5. Af nedanstående bild ser du, att lejonet till kroppsformen mest liknar katten. Dess färg är gulaktig. Hanen har omkring halsen lång man. Ett fullvuxet lejon är ungefär så pass stort

som en liten häst, men har något lägre ben. Det har flera rader med långa morrhår.

6. Både lejonet och lejoninnan hålla mycket af sina ungar, vårda dem ömt och försvara dem tappert. Modern leker med

dem på liknande sätt som katten med sina ungar, och fröjdar sig öfver deras muntra hopp. De späda lejonungarne jama som katter, men i den mån de tillväxa, blir deras stämman starkare och gröfre.

Råttorna.

1. Dessa små djur äro icke färliga, men deremot ganska besvärliga. De äro wiga och behändiga i sina rörelser, löpa, klättra och simma förträffligt, äro i stånd att krypa genom de trångaste hål och weta att i nödfall bana sig väg med sina skarpa tänder. Till färgen äro de swarta eller bruna eller grå, stundom och hwita.

2. Det finnes flere olika slag af råttor. De minsta slagen, hwilka kallas möss, äro små muntra och rörliga kräk samt mycket rädda och göra ingen något ondt. De större råttorna äro deremot modiga och ondsinta, och söker man fånga dem, sätta de sig wauligen till motwärd.

3. Råttorna äta nästan hwad som helst, och det de icke kunna förtära, gnaga de sönder. De äro enwisa och obehagliga snyltgäster i skafferier och wisshus, men hålla äfwen tillgodo med, hwad som finnes i källare och magasin. De äro djerfwa och sluga, och deras wärsta fiende, katten, har ofta rätt swårt för att öfwerlista dem.

4. Att komma åt skinkan i taket, oftan på hyllan, smöret i byttan — för allt detta wet råttan råd. El- eller winbutelsen förstår hon att slå omkull, tills han går sönder, och hon kommer åt innehålllet. Ja, man påstår att när hon icke på annat sätt kan nå wätskan i ett kärl, doppar hon sin långa swans deri och slickar sedan af den.

5. Med alla sina dåliga egenskaper äro emellertid dessa smådjur icke utan åtskilliga goda sidor. Så t. ex. hafwa de stor omsorg om de gamla och ofärdiga af sitt släkte. Nödgas de öfvergifwa ett ställe, derför att der saknas tillräcklig föda, lemna de aldrig sina hjälplösa anförwandter qwar, utan taga dem med på resan.

6. En lärd man wid namn Franklin berättar, att han en gång såg en gammal blind råtta ledas af en annan råtta. Den blinda bet i en qwist, hwars andra ände fasthölls mellan tänderna af hennes vän, och på detta wis fortgick wandringen. En annan person omtalar, att han sett, huru en blind råtta leddes i brat af en yngre kamrat.

7. "Jag hade," säger den nyssnämnde Franklin, "i flere år en liten tam hwit råtta, som hette "Pilla". Hon war mig högeligen tillgäifwen, och för min hund hade hon fattat sådan wänskap, att hunden och rattan lekte tillsammans, drucko mjölk

ur samma tefat, och delade som syfkon de sockerbitar, jag gaf dem eller som rättan olofligt tillagnade sig — ty jag måste säga, att "Lilla" war mycket tjufaktig."

8. "Kom någon gång en främmande person in i rummet, fkyndade rättan genast att gömma sig bakom hunden, och denne skälde af alla krafter för att försvara sin vän. Låg hunden och sträckte sig framför eldbrasan, kom nästan alltid "Lilla" och lade sig mellan hans framtassar."

Öknens skepp.

1. Du vet ju, att den verldsdel, i hvilken vårt fädernesland Sverige ligger, heter *Europa*. Men det finnes dessutom 4 andra verldsdelar. De heta: *Asien, Afrika, Amerika, Australien*. I ett par verldsdelar förekomma ofantligt stora slätter, der intet vatten finnes, och der således icke heller något växer. En sådan ofruktbar slätt, hvilken vanligen är betäckt med sand, kallas *öken*.

2. De största öknarne ligga i Afrika, men äfven i Asien finnas sådana. Så långt ögat når, ser man endast sandfält — stora och släta som hafvet. Och likasom det skulle vara omöjligt att färdas öfver de stora vatten, som kallas verldshaf, utan skepp, så skulle det ock vara omöjligt att befara de stora sandfält, som kallas öknar, utan »öknens skepp». Men dessa skepp äro helt olika alla andra skepp. »Öknens skepp» äro lefvande och gå på fyra fötter.

3. Du förstår nu, att det är ett djur, som man brukar kalla »öknens skepp», och du skall strax få veta hvarför. Dess egentliga namn är kamel. Huru dessa djur se ut, kan du finna af bilden på nästa sida. De äro ganska fula och stora, hafva

lång hals, höga ben, lurfvig, nästan ullig fäll och 1 eller 2 pucklar på ryggen. Till färgen äro de vanligen smutsgula, men stundom ock bruna, grå eller svarta.

4. Kamelen är ett nästan outhärligt husdjur för de folk, som bebo hans hemland, isynnerhet för araberna. Han är i stånd att längre än något annat djur uthärda hunger och törst. Med födan är han icke alls kinkig, och vatten kan han undvara i 4 — ja, i nödfall till och med i 8 dygn. Detta kommer honom väl till pass på de långa ökenfärderna. Under fötterna har han liksom kuddar. Detta gör det möjligt för honom att utan svårighet gå i den heta, lösa sanden. På bröstet och knäna har han hårda valkar, på hvilka han hvilar, när han ligger.

5. Kamelen är mycket stark. Han lastas med stora packor, öfver dessa läggas mattor och på dem eller i en sadel (en sådan är aftecknad till venster nedtill på taflan här bredvid) sätter sig ryttaren. Men det är icke just så lätt att hålla sig fast på en kamel, ty när han går, vaggar han nästan som ett skepp i vågorna. Detta, jemte den omständigheten att kamelen är det enda djur, som förmår uthärda svårigheten vid en ökenresa, har gifvit araberna anledning att kalla honom »öknens skepp». Kamelens vaggande gång beror derpå, att han är s. k. passgångare, d. v. s. han sätter fram venstra frambenet och venstra bakbenet nästan på samma gång, och liksom högra frambenet och högra bakbenet.

6. Lika tålig och förnöjsam som kamelen är, lika dum och envis är han äfven. Vill han springa, kan ingen hejda honom, och vill han ligga, kan man icke förmå honom att stiga upp. När han skall lastas, lägger han sig beskedligt ned, och man hänger stora packor öfver hans rygg. Taflan här bredvid visar dig en tjenare och dennes herre sysselsatta med detta arbete.

7. Den enpuckliga kamelen kallas *dromedar*. Han begagnas mest som riddjur och är ganska snabb. Han har fin hörsel, men klen syn och lukt samt trifies endast i de varmare länderna. Den tvåpuckliga kamelen är betydligt fulare och klumpigare än dromedaren. Han är äfven något mindre, vanligen mörkbrun till färgen, långsam i sina rörelser samt trifies äfven i kallare trakter, der man emellertid om vintern måste skydda honom genom en beklädnad af täcken. Både dromedaren och den tvåpuckliga kamelen tycka mycket om musik och gå raskare, då deras förare hvisslar eller sjunger en visa.

Fårens tvättning.

1. Fårens ull afklippes årligen. Detta skadar alls icke djuren och gör icke heller ondt, blott att det sker varsamt och af en van klippare. Om vintern är den tjocka pelsen nog så bra att hafva, men när sommarvärmen kommer, är den blott till besvär. Före klippningen tvättas fåren. Detta sker bäst i ett grundt, rinnande vatten.

2. Af taflan här bredvid ser du, huru det tillgår vid fårens tvättning. När fåret skall i vattnet, stretar det emot och måste vanligen bäras dit, men finner sig snart väl af det friska badet. Så snart ett får blifvit tvättadt, släppes det på en torr gräsplan på andra sidan om ån. Der gå de och torka i solskenet och se nu hvita och fina ut. Genom tvättningen blir ullen mjuk och ren.

ABC-tuppen.

1. »Morgonstund har guld i mun» — så tänker också tuppen, som alltid blir »högsta hönset i korgen» i hvarje ABC-bok och äfven i denna, såsom vi nog kunna märka, om vi betrakta bokens sista sida. Knappt hinner solen titta fram om morgonen, förr än tuppen med sitt »kukuliku» väcker gamla och unga, stora och små. Stolt höjer han på sin rödklädda nacke och sparkar i soporna efter några läckerbitar; och finner han något godt, eller ser han en näfve korn utströs, rips kallar han honor och kycklingar till sig för att bjuda dem på kalas. Men är en liten kyckling olydig eller begår något puts, genast har han tupp-pappas agande näbb på ryggen.

2. Om ni vilja som jag, mina små vänner, skola vi göra som tuppen. Vi skola stiga tidigt upp om morgonen, och icke ligga och gäspa och lata oss i sängen. Sedan skola vi vara mycket

flitiga. Vid bordet skola vi icke söka snåla till oss det bästa, utan beskedligt vänta tills andra fått först, och så skola vi vara lydiga mot pappa, mamma och alla som vilja oss väl, så att vi icke göra oss förtjenta af aga. Om I försöken det, är jag säker på, att vår ABC-tupp skall göra, hvad ännu aldrig någon hönstupp kunnat göra — värpa.

Årstiderna.

1. Året är indeladt i fyra årstider: våren, sommaren, hösten och vintern. Våren räknas för att vara den behagligaste af årets tider. Is och snö försvinna; dagarne tilltaga och nätterna minskas; solen lyser klart på en wacker blå himmel. Jorden betäckes så småningom af en behaglig grönska; trädens löf slå ut; tusentals blommor börja pryda fälten och sprida sin wälluft; bäckarne forla, foglarne qwittra, allt vittnar om nytt lif och ny glädje.

2. Efter våren kommer sommaren. Värmen blir nu starkare. Den är nödwändig, för att jordens frukter må kunna mogna. Skördemannen börjar sin skörd; säden inbergas i ladorna; dagarne blifwa kortare; det är snart höst. Landmannen reder sina tegar för att få råg och hwete. Trädens löf gulna och falla af. Swalan, lärkan och många andra foglar lemna oss och begifwa sig till warmare länder.

3. När det blifwit winter, ega träden inga löf, trädgården inga blommor. Det är kallt; watten belägges med is; snön hopar sig i djupa drifwor. Men vintern har nog också sina behag. Guru roligt är det icke att åka kälkbacke och gå på skridsko! Och de trefliga winterqwällarne sedan! Då samlas wi omkring brasan, höra far eller mor förtälja roliga sagor och hyselsfatta oss dessemellan med nyttigt arbete. För de fattiga är vintern den svåraste

årstiden. Har du ett godt och varmt hem — tänk då på den fattiges tarfliga bening och hjälp henom med hvad du kan!

Årstidernas behag.

1. »Ack, om *vintern* räckte alltid!» utropade Lovisa vid hemkomsten, sedan hon varit ute och åkt kälkbacke med sina bröder. Hennes far, som hade hört, hvad Lovisa sade, bad henne skrifva upp denna önskan i hans annotationsbok. Lovisa skref, med handen ännu styf af kölden. — Vintern slutade; våren kom och blommorna med den.

2. En dag fick Lovisa följa med sin far ut på landet. Hon plockade de vackraste blommor och band dem till en bukett åt mamma. Foglarne sjöngo och Lovisa var så hjertans glad. »Ack, om det alltid vore *vår*!» utbrast hon. »Skrif upp den önskan här i min bok,» bad fadern henne. Lovisa gjorde så. — Efter våren kom sommaren.

3. Lovisa tillbringade nästan hela dagen ute i det gröna. Hon lekte och roade sig af hjertans lust och hade sin fröjd af att se på de små lammen, som muntra hoppade omkring i gräset. »Sommaren är bestämdt den bästa af årets tider,» sade Lovisa; »jag önskade att det blefve *sommar* hela året.» På sin faders begäran skref Lovisa upp äfven denna önskan. — Så småningom blef det höst.

4. Lovisa fick följa med sina föräldrar till en faster, som egde en landtgård. Päron-, äpple- och plommonträd stodo nedtyngda af frukter. Lovisa tyckte mycket om frukt, och hon fick dagligen spisa af den rika skörden. »Så tråkigt att det snart skall blifva vinter,» sade flickan. »Jag önskade att *hösten* aldrig upphörde.»

5. Lovisas fader tog nu upp sin annotationsbok, visade sin dotter, hvad hon der förut skrifvit och bad henne högt uppläsa detsamma. »Min lilla flicka,» sade han, »då det var vinter, önskade du, att den alltid skulle fortfara; då våren kom, hade du samma önskan, likaså när det blef sommar, och i dag tycker du, att det vore bra, om det alltid vore höst. Vet du hvad detta betyder? Jo, att alla årstider äro goda, att en hvar af dem har sina behag, och att vi derföre böra tacka Gud, som gifvit oss dem alla!»

Årets månader.

1. »Näväl, barn», sade modern, när hon en vinterafton satt framför brasan med sina barn, »hvem utaf er kan säga mig, huru många månader det är på ett år?» — »Tolf», svarade genast lille Sigurd. »Vet Gerda hvad de heta?» frågade modern sin lilla flicka. Men Gerda skakade på hufvudet till tecken att hon ej visste det. »Låt mig då höra», fortsatte mamma samtalet, »om du kan uppräknat dagarne i veckan. Hvad är det för dag i dag?» sade modern och tillslöt »Hemmets ABC-bok», i hvilken Sigurd nyss läst om årstiderna. »I dag är det Måndag», svarade flickan.

2. »Jag undrar om Johan kan säga mig, hvad det är för en dag, som kommer efter Måndag?» — Lille Johan var så sysselsatt med sin trähäst, att han icke rätt fattade frågan och svarade: »ABCD» — samt var färdig att gå igenom hela alfabetet, då hans syskon började skratta och modern sade: »Nej, min lille gosse, detta duger icke alls! Hör nu noga på, huru Gerda svarar mig, så kan äfven du lära dig. Hvad är det för dag i morgon, Gerda?» »Tisdag, mamma.» Och sedan räknade Gerda

upp alla veckans dagar: Söndag, Måndag, Tisdag, Onsdag, Thursdag, Fredag, Lördag.

3. »Riktigt, min lilla flicka», sade modern. »Men kan nu du, Sigurd, säga mig huru många veckor det är på en månad?» »Fyra», svarade gossen. »Kan du äfven säga mig namnen på årets tolf månader?» Sigurd uppräknade månaderna i följande ordning: Januari, Februari, Mars, April, Maj, Juni, Juli, Augusti, September, Oktober, November, December. »Ganska rätt, min käre Sigurd. Jag vill nu tala något med eder, barn, om dessa årets tolf månader.»

4. »Vi börja således med *Januari*. Det är ganska kallt; det snöar och tjock is ligger på vattnet. Träden hafva icke några löf; marken är frusen. Snön hopar sig i höga drivvor, och formannen kan blott köra steg för steg, innan vägarne efter yrvädet blifvit uppskottade. Dagarne äro korta, nätterna långa och mörka eller upplysta af tindrande stjernor.»

5. »*Februari* är äfven ganska kall. Dagarna börja blifva något längre. Är vintern blid, händer det emot slutet af månaden, att vårsolen lockar fram en och annan af de första vårblommorna, och att lärkan uppstämmer sina glada sånger i luften. Men har det varit sträng vinter, dröjer det nog, innan dessa vårtecken förmärkas.»

6. »*Mars* kommer. Hu, hvad det hviner omkring knutarne! Ja, ett och annat träd kan till och med ryckas upp med rötterna. Snön börjar smälta; vattnet mister sitt istäcke; i trädgården visar snödroppen sitt täcka hufvud, en och annan dag är riktigt solig, och barnen glädja sig åt den annalkande våren. Men dessemellan kan Mars nog vara rätt bister och köra de små inom fyra väggar.»

7. *April* är vanligen solig och vacker. Foglar sjunga och qvittra, trädens knoppar svälla, blåsippan visar sig i mark och skog. Är det riktigt vackert, försummar sig icke fjäriln att fladdra i solskenet; bofinken sjunger så gladt och den lilla nätta sädesärlan trippar så behändigt på gården.»

8. Nu är det vackra *Maj*! Ängen lyser af gullvifvor och hvitsippor. De små fogelungarne sticka upp hufvudet ur sitt bo och ropa: »qvivitt! qvivitt!» Landtmannen har så brådt på åkern: plöjer, harfvar och sår. Hafren och kornet äro redan nedmyllade. Trädgården göres i ordning. Allt är lif och verksamhet.»

9. Så hafva vi *Juni*. Nu blir det att gå sent till hvila och tidigt upp. Gräset är snart färdigt att slå. Huru godt höet luktar! Om du öppnar fönstret, så känner du ängens sköna, friska doft. Låtom oss gå och plocka smultron; se huru stora de äro! Vi få smultron och mjölk till middagen.»

10. *Juli* är mycket varm. Gräs och blommor stå halft vissnade, ty det har icke regnat på länge. Man måste vattna i trädgården. Se, det lilla flitiga biet! Det samlar honung till sin kupa. Luften är så kvalmig och tryckande. Nu skola vi icke försumma tillfället att taga ett svalkande och uppfriskande bad. Den som ej kan simma, må passa på att lära sig denna nyttiga och nöjsamma konst.»

11. »Det lider mot *Augusti*. Låtom oss gå ut på gårdet och se om rågen och hvetet äro färdiga att skära. Ja — se der kommer ju skördefolket med sina liar! Axen äro tunga och halmen är hög. Det blir en riklig skörd. Se huru sträen falla för lien! De bindas i kärfvar, köras in i ladan, tröskas på logen. Kornen ösas i säckar, köras till qvarnen och malas till mjöl, som sedan bakas till bröd.»

12. »Nu hafva vi *September*. Hafren och kornet äro färdiga att skördas. I trädgården stå blommorna åter så friska och doftande. Det har fallit ett välgörande regn. Gräset slås för andra gången. Kom med en stege och korgar! Vi skola nu börja att plocka ned äpplen och päron af träden. Se, huru frukten nedböjer grenarne!»

13. »Löfven börja glesna. Det är *Oktober*. Dagarne aftaga, blommorna vissna så småningom, och en enda frostnatt kan helt plötsligt döda de ömtåligare ibland dem. Men se der, en hel skara foglar uppe i luften! Det är vildgäss, som flytta till de varma länderna i söder. Här kommer jägaren med en skjuten hare, som vi skola låta steka till middagen.»

14. »*November* är här, mörk och dyster. Ingen blomma, föga solsken. Himlen synes så grå, och regnet piskar mot rutan. Qvällarne blifva allt längre. Men låtom oss väl använda dem, så kunna de vara oss till både nytta och nöje. Tänd på eldbrasan! Tag fram edra handarbeten! Kanske har mormor en lärorik berättelse att bjuda på.»

15. »Snart äro vi i *December*, och dermed nalkas den kära Julen. I köket och bagarstugan är det nu brådska. Julbröd skall bakas, och julöl skall bryggas. Barnen äro så ifriga att få färdiga julklapparne till far och mor och syskon. Ack! hvad julaftonen är efterlängtd! Men ännu litet tålmod. Det är först klockan 6, som julbordet hunnit dukas, julgranen tändas, och hela familjen samlas för att fira denna årets käraste fest. Tidigt juldagsmorgonen väckas barnen, och unga och gamla följäs åt i julotton och instämma i den härliga julsången:

»Var helsad, sköna morgonstund,

Som af profeters helga mun

Är oss bebådad vorden!

Du stora dag, du sälla dag,

På hvilken himlens välbehag

Ännu besöker jorden!

Unga

Sjunga

Med de gamla;

Sig församla

Jordens böner

Kring den störste af dess söner.»

Mormors rum.

1. Mormor är mycket snäll och mycket gammal. Vi hålla så innerligt utaf henne, och hennes lilla rum tycka wi är det trefligaste i hela huset. När morgonsolen tittar in i mormors rum, är det alldeles som wille hon säga: "här trifs jag bäst"; och om aftnarne, då är det längre skymning i mormors rum än i något af de andra. Vid middagstiden är det ock så trefligt i mormors rum.

2. Vi barn tycka att allting smakar bättre hos mormor. Detta gäller synnerligast om de godbitar, som stå i hörnskapet med glasddörrar, innanför behängda med gröna sidengardiner. I mormors soffs sitter man så godt, att det bestämdt icke finnes någon annan soffs i huset som är bättre. Och sedan de mjuka dynorna i hörnen — ja, mjukare dynor kan man nog icke få sofva på!

3. I mormors rum finnes nästan allting, som för ögonblicket behöfves: en ända fulört silke, mörkt tråd, en knapp som passar tillsammans efter en, som nyss förlorats, en lagom strumpsticka, plåster, som är läkande, när man skurit sig i fingern m. m. Detta

och mycket annat lemnas med godt hjerta och det enda förbehållet: "lemnas tillbaka, hvad som icke går åt, så wet du, hwar du nästa gång har det".

4. I mormors rum får man alltid goda råd. Der finnes ständigt en förespråkare hos far och mor. I mormors rum finnes warmt deltagande i barndomens både glädje och sorg, en kärleksfull warning för det som är orätt, ett småleende för hwarje barnsligt skämt, ett svar på alla frågor. Infinna sig de objudna gästerna enwighet och dåligt lynne, hwilka icke weta, hvad de sjelfwa wilja och hwarför de äro så stygga — nog säger mormor dem sanningen och låter dem weta, hvad slags folk de äro.

5. Den enda stund på dagen, då wi icke få gå in i mormors rum, är strax efter middagen; ty då tager hon en liten lur på maten. "Tyst, mormor sofwer," heter det då, och genast äro alla så stilla och tysta. Med blott detta enda undantag, helfas hwar och en, som kommer in till mormor, med ett wänligt wälkommen! Sällan går mormor ut, men när det någon gång sker, galler färdan ett besök hos oss en trappa upp.

6. "Snälla mormor! kommer mormor till oss i dag? Äro trapporna för branta, så skola wi bära mormor." "Ja, jag wet, I ären starka, små jättar." "Snälla, goda mormor, kom, så bli wi så glada!" "Kära barn, bulta inte ihjäl mig, ty då kan jag ju inte komma!" "Det är bara för wi hålla så mycket af mormor. Tänk bara på julasten, då kom mormor, och det gief ju så bra. Snälla mormor, kom i dag också!" — Så der språka wi med mormor.

7. Slutligen gifwer mormor efter, och lofwar att komma. Den glada nyheten flyger som en löpeld genom huset. Barnen rusa upp och ned för trapporna, städa och putsa i barnkammaren det bästa de förmå, och räkna otäligt minuterna tills gamla mormor

inträder. När gumman slutligen visar sig i dörren, med det nya sidenförklädet och den rosiga schalen, då står glädjen högt i taket.

8. Mormors rum har blott ett fel — det är så svart att lemna det. Der heter det så ofta: "Ah, stanna litet längre!" eller "skall du gå så snart?" eller "vänta tills jag stickat det här hvarsvet och slutat hälen på min strumpa". Ja, mormors lilla rum med sina soliga morgonstunder och sitt trefliga skyningsprat, med sin vänlighet och sin glädje — mormors rum är det allra trefligaste vi barn kunna tänka oss!

Den tame leoparden.

1. Det djur, som du ser afbildadt på nästa sida, liknar temligen en katt, men är betydligt större. Dess färg är vanligen rödgul med mörka fläckar. Det är en s. k. leopard. I sitt vilda tillstånd äro dessa djur mycket farliga, men låta temligen lätt tämja sig, och äro då nästan lika pålitliga, som våra vanliga katter.

2. En leopard hade blifvit fångad, då han var mycket liten, och blef slutligen så tam, att han gick fritt omkring i huset hos sin herre. *Sai* — så hette leoparden — hade isynnerhet fattat stor vänskap för en hund vid namn *Flora*. Med Floras små valpar lekte han gerna, och när de och deras mamma lågo och sofvo middag, satt alltid Sai och vaktade, så att ingen skulle få störa dem.

3. Sai hade emellertid sina egenheter. Så t. ex. visste han icke något roligare än att få leka med en näsduk, isynnerhet om den var bestänkt med luktvatten. Jag kan icke säga, att han nyttjade näsduken till att torka sig om nosen med, men

deremot tycktes han riktigt hafva sin förnöjelse af att med sina
hvassa tänder slita den i små bitar.

Lille Nix.

1. Vår lille Nix var en ganska rolig kattunge; men han var just icke att lita på, och han hade mången ful orana. Så t. ex. tyckte han mycket om att hoppa upp på bordet, när vi drucko kaffe och sticka sin nos i gräddskålen. Bara kökspigan vände ryggen till — rips var han färdig att snappa bort något ur skafferiet.

2. En dag fick Nix känna lukten af stekt strömming. Det var just en passande qvällsvard, tänkte Nix, smög sig helt tyst upp på köksbordet och skulle just räcka ut sin tass till tallriken. Men i det samma kom vår gamle trotjenare, hunden Pan, och fick se, hvad herr Nix hade för sig.

3. Helt behändigt tog Pan kattungen i nacken, sprang ut på gården med honom, ruskade honom dugtigt, släppte honom derefter och skälde sedan med full hals. Nix tog nu till benen, det fortaste han förmådde, och efter den stunden aktade han sig noga att taga något, som han ej hade lof till.

De två hwita råttorna.

1. Det war en fru, som egde två små råttor. De woro sysskon, lika gamla, hwita som snö och mycket goda wänner. Smellertid gaf deras egarinna bort den ena till sin systerdotter, som bodde på landet fläse mil bort; den andra fick Maria, en liten snäll flicka, som bodde i samma stad som frun, hwilken rådde om de små djuren.

2. Maria blef förtjust öfwer gåfwan, och bar mycket försigtigt hem glaskupan, i hwilken "Rätt" — så hette rättan — förwarades. Hon egnade Rätt all möjlig wård, gaf henne nötter, socker och många andra goda saker, som Maria fick af sin mamma. Men oaktadt detta wille hennes lilla gunstling icke triswas.

3. Nätt, som de första dagarne redan blifwit så bekant med Maria, att hon åt ur hennes hand, wille snart icke längre komma fram, när man ropte på henne. Hon sprang orolig hit och dit i glaskupan, och såg mycket rädd och ledsen ut. An reste hon sig på bakbenen och wädrade uppåt glaskupan, än gräfsde hon sig ned i sägspånen, liksom wille hon spana efter sin förlorade twillingsyster.

4. De begge råttorna hade i kupan haft hwar sitt lilla bo af wadd, i hwilket de plägade gömma sig, när de wille sofwa. Begge dessa bon funnos ännu qwar i kupan hos Nätt. Stackars lilla Nätt sprang till det tomma boet, wände på det, krassade i bomullen med sina små tassar, alltjemt letande efter kamraten.

5. På detta sätt förflöt någon tid. Slutligen tycktes Nätt hafwa blifwit öfwertrygad, att allt hennes sökande war förgäfves. Då krassade hon tillsammans wadden från båda boen, lade sig på densamma samt wille hwarken äta eller dricka. Efter ett par dagar war Nätt död. Hon hade dött af sorg efter twillingsystern. — När två små råttysken kunna hålla så mycket af hwarandra, huru mycket böra icke då wi menniskor hålla utaf våra bröder och systrar!

Jägaren och vargarne.

1. Några jägare gingo ut på jagt efter vargar, hvilka äro både grymma och skadliga rofdjur. En af jägarne kom att skilja sig från sina kamrater och gick vilse i skogen. Det led mot qvällen, och han kunde omöjligen finna vägen. Han måste därför besluta sig att stanna, der han var, öfver natten.

2. För att skydda sig mot skogens vilda djur hopsamlade han en mängd torra grenar och ris, lade dem i en stor rundel

och gjorde sedan i midten af rundeln en bädd åt sig. Derefter tände han eld på grenarne och riset samt lade sig att hvila.

3. Trött af dagens mödor, insomnade han snart, men väcktes plötsligen af ett starkt tjut. Han rusade upp och fick se flere vargar utanför elden. Att han blef förskräckt, var ej att undra på, ty dessa djur äro ganska farliga och angripa stundom äfven menniskor.

4. Emellertid lugnade sig jägaren snart. Han visste nämligen, att intet vildt djur vågar springa öfver en eld. Så länge han kunde underhålla elden, var det således icke någon fara. Derför gjorde han allt, hvad möjligt var för att samla ihop bränsle dit, der elden började slockna.

5. Slutligen var nästan allt, både grenar, ris, gräs och löf uppbrunnet. Elden var nära att slockna. Då hördes flere skott. Vargarne togo med hast till flykten, ty dessa djur äro lika fega som grymma. Jägarens kamrater hade efter ifrigt letande slutligen funnit honom och hunno fram just lagom för att rädda honom ur hans farliga belägenhet.

”Kloke-Petter.”

1. Det war en liten gosse, som hette Petter. Han trodde, att ingen kunde uträtta något så bra och så ordentligt som han; och derför fick han ibland heta kloke-Petter. En dag gaf hans moder honom en tallrik i handen och sade: ”Petter, gå iboden och hemta mig för 10 öre färdigt kanel och för 10 öre peppar, men blanda dem icke till samman!”

2. Petter war efter några minuter i handelsboden, och fick kanelen riktigt på tallriken. Derefter begärde han också peppar. Under det nu köpmannen wägede upp denna, wände Petter hastigt om tallriken, för att icke de begge sakerna skulle blifwa samman-

blandade; men han märkte icke, att kanelen föll på golfsivet. Och så sprang han hem med pepparen.

3. "Bra, lille Petter! Du är ändå en dugtig gosse", sade modern. "Men hvar har du kanelen, min lille vän?" — På ögonblicket wände Petter om tallriken — och pepparen låg på golfsivet, och af kanelen syntes ej ett spår. Nu hade man swårt att känna igen "kloke=Petter". Smellertid slapp han ifrån saken utan något straff, efter som han ändå hade haft en god wilja; men till handelsboden blef han ej skickad på lång tid derefter, och det war nära att han hade fått heta "dumme=Petter" i stället för "kloke=Petter".

Solgrandet.

1. En vacker solskensdag vid jultiden sutto två små flickor vid deras moders bädd. Den ena, en liten en om tre år, lutade sitt lockiga hufvud mot sängstolpen; den andra, ett par år äldre, satt på en dyna tätt bredvid modern. Barnen väsnades icke mycket, ty modern hade nyligen börjat tillfriskna efter en långvarig sjukdom, och de båda systrarna hade fått löfte att vara inne en stund i sängkammaren, endast under förbehåll att de skulle vara stillsamma.

2. Men länge kan vanligen små barns liflighet icke hållas i styr. Det hände också, att när en glimt af solen trängde mellan de till hälften framskjutna fönsterluckorna och skickade en klar stråle in på sängen, väckte detta barnens uppmärksamhet. Upp och ner i den lysande strimman rörde sig otaliga skimrande stoftgrand.

3. Den äldsta flickan, Katarina, höll en öppen liten ask i handen; hon utsträckte denna mot solstrålen och svängde den

fram och tillbaka, i det hon halfhögt sade: »Jag fångar stjernor!» Modern såg på och smålog; ty barnet hade stort nöje af leken. Katarina låtsade, som om hon samlade in stjernor i asken. Allt emellanåt ropade hon: »Se den der, ack, hvad den är vacker! Den får jag lof att taga fatt!» Och så slog hon åter med asken i ljusstrimman.

4. Denna lek blef snart anledning för lilla Ida att också vilja leka med, och hon sade till systemen: »Gif mig också några!» »Hvad för några, mitt barn?» frågade modern. »Vet du hvad det är?» Flickan såg på modern, derefter på solgranden och sade hviskande: »stjernor». »Åh nej, det är inte stjernor,» sade nu den äldre systemen, »det är intet annat än stoftgrand, bara dam,» och hon började åter att svänga omkring med asken.

5. »Det är visst icke dam, det är stjernor», invände den lilla, helt missbelåten. »Nå, då skall du också få asken full af dem,» ropade Katarina; »passa på,» och dermed kastade hon asken i Idas knä och betäckte den med sitt förkläde, »passa på, annars falla de ut.» Mycket varligt lyfte Ida upp förklädet och undersökte asken med allvarsam och nyfiken uppsyn. Slutligen började hon att skratta, kastade asken som en boll högt i luften och sade: »Det är icke annat än dam, fult, grått dam, bort med det!»

6. »Ja, bort med det!» upprepade Katarina, och så började barnen stoja och väsnas så, att de små damerna utvisades. Men innan de gingo, hviskade Katarina allvarligt: »Mamma, hvarför likna solgranden stjernor?» »Derför att solen lånar dem sitt ljus,» svarade modern. »Solen sprider till allt hvad hon belyser en del af sin egen skönhet; men tag dig till vara, mitt barn, att under livvets lopp anse stoftgrand för stjernor, blott för det solen skiner derpå.»

Det räddade lammet.

1. I vårt brödraland Norge finnas många och höga berg, på hvilka träd och gräs ymnigt växa. Under sommaren beta nötkreaturen, fåren och getterna här uppe, och icke sällan händer det, att de små oförsigtiga lammen gå så långt ut på de smala klipputsprången, att de slutligen hvarken kunna komma fram eller tillbaka. Lyckas det då ej herden att söka reda på dem och hjälpa dem, dö de af svält eller störta i något bråddjup och omkomma.

2. En gång för icke länge sedan, hände det sig, att ett litet lam förrrat sig ut på en sådan der smal klippa för att afbeta några grässtrån. När lammet ätit upp gräset, ville det gå tillbaka, men klippan var så smal, att det omöjligen kunde vända sig om. Framför och på sidorna voro bråddjup. Herden, som vallade den öfriga hjorden nere i dalen, fick snart se det lilla kräket och skyndade för att söka hjälpa det.

3. Men snart visade det sig vara alldeles omöjligt för en människa att komma dit ut på klippspetsen, der lammet stod och ängsligt bräkte. Folk från byn nere i dalen försökte uppresa stegar mot klippan för att klättra dit — men förgäfvres; afståndet var för stort. Sedan alla försök misslyckats, beslöt man till sist att med ett gevär nedifrån dalen skjuta ned lammet, så att det åtminstone skulle slippa att dö af svält.

4. Det kostade nog på herden att se sig nödsakad gripa till detta medel, men när intet annat återstod, måste det ju ske. Mycket folk hade emellertid samlat sig nedanför klippan. Allas ögon voro rigtade mot det stackars lilla djuret. Herden lyfte geväret, lade an och skulle just trycka af, då lammet i ett nu tog ett språng från klippan, hoppade rätt i herdens famn och var räddadt!

Hvem var den modigaste?

1. Öfvermodiga och okynniga pojkar bruka ofta springa ut på isen, innan de veta om han bär eller brister. Vilhelm

var just en sådan der öfersittare. Hans lärare hade flere gånger varnat både honom och hans kamrater att för snart gå ut på den lilla nyss tillfrusna insjö, vid hvilken skolan låg. Men Vilhelm tyckte, att isen såg så stark ut. En vacker dag hade han tagit med sig sina skridskor, och nu skulle han pröfva den blanka isen.

2. Vilhelm ville äntligen, att en af hans kamrater, Carl, skulle följa med ut på isen. Men Carl ville icke. »Jag törs icke ännu gå ut på sjön,» sade Carl, »och jag råder dig att låta bli att försöka isen.» Vilhelm gjorde narr af honom, skrattade åt honom och kallade honom en rädd stackare. Derpå spände han fast sina skridskor, och så bar det af i flygande fart. Till en början och så länge han höll sig invid stranden gick det bra. Men snart blef det annat af.

3. Vilhelm skulle just styra kosan utåt sjön, då han hörde, huru det knakade i isen. Helt plötsligt började isen svigta, och Vilhelm störtade i vattnet. Nu var det slut med modet. Han började skrika af alla krafter. Kamraterna stodo rådlösa vid stranden. Men då hittade Carl på att föra en stege, som lyckligtvis låg nära till hands, ut till vaken och kröp sedan sjelf dit samt lyckades sålunda, med fara för sitt eget lif, rädda Vilhelm, som kallat honom en rädd stackare.

Paddan.

En padda såg en tjur. Hvad hände? En hemlig afundseld dess stolta hjerta tände. »Hvad? är ej jag så hög, så stor som denna tjur?» skrek detta plattaste bland alla kreatur. Hon se'n sitt gap mot vädret vände, sig spände och sig åter spände, till

dess hon sprack, det arma djur. Och så tog både hon och denna fabel ände.

Tuppen och räfsven.

1. En ung tupp, som flugit upp och fatt sig öfverst på taket till höns-huset, började gala så högt, att en räfs, som just tog sig en spatsertur i närheten, hörde det. Genast önskade Mickel göra närmare bekantskap med tuppen, gick fram till huset och sade med sin allra inställsamaste röst: "Gwad ser jag? Träffar jag icke här en gammal vän?" "Du tager fel," svarade tuppen, "jag har aldrig sett dig förr."

2. "Är du icke den wännen, som jag trodde, att du war," sade räfsven, "så är du då bestämdt hans bror, ty du liknar honom iowanligt mycket. Jag hedrar dig dertför, kom hit ned, så att jag må kunna omfamna och kysa dig!" — "Nej, tack!" svarade tuppen, "jag ber att få slippa både dina samtag och dina kysar; ty min far har sagt mig, att I räfsvar anse vårt kött som de största läckerbitar, och jag är dertför rädd, att du kanske kunde få lust att smaka på mitt."

3. "Äh prat!" sade Mickel, "din far är en gammal narr. Det är alldeles icke så, som han har sagt, utan nu är det fred mellan alla djuren, så att det ena icke behöfver frukta något af det andra." "Ät så roligt," sade tuppen, "men är detta verkligen en samning?" — och dermed räckte han fram halsen och wände på hufvudet, alldeles som om han såg något på långt afstånd.

4. "Gwad ser du efter?" frågade räfsven. "Äh," svarade tuppen, "det är bara några hundar, som komma springande häråt." "Jaså," sade Mickel, "då är det kanske tid, att jag går min väg." "Gå din väg?" frågade tuppen; "hvarför det? Det är ju en allmän fred." — "Ja wisserligen," svarade räfsven, "men det är nog

flefast taga till fötterna, ty jag vill hålla tio mot ett, att dessa lumpna gårdswarar ännu icke hafva hört talas om freden."

Åsnan i lejonhuden.

1. En åsna, som sprungit bort från sin husbonde, fann en lejonhud, svepte den omkring sig och gick så med stolta steg in i skogen för att skrämma de andra djuren. Dessa trodde, att det verkligen var ett lejon och blefvo helt förskräckta. Redan började åsnan tycka att hon var något stort och mäktigt, beslöt därför att äfven försöka skrämma husbonden, som nu kom för att leta reda på henne. Hon gick alltså frimodigt emot honom och började skryta af alla krafter.

2. Men husbonden, som genast kände igen åsnan på rösten och de långa öronen, tog fatt i henne och sade: »Du dumhufvud! Om du också har kunnat narra alla andra, huru kunde du inbilla dig, att du skulle kunna narra mig, som känner dig så väl. Jag skall lära dig, hvad det är att spela lejon, när man blott är en åsna.» Och derpå gaf han åsnan ett dugtigt kok stryk och körde henne hem i stallet.

Den nyfikna gåsen.

1. En bonde hade stängt några gäss inne i en lada. På den ena väggen var ett litet rundt hål, som gässen begagnade till »tittglugg», då de ville se, hvad som tilldrog sig derute. En räf hade hört gässen öfra sig i sång, hvilket de ofta gjorde, så att det genljöd kring hela trakten. Som Mickel tyckte mycket om musik och isynnerhet om gässens, lyssnade han med nöje till deras kacklande.

2. En afton beslöt räffen att sjunga för dem. Han satte sig under »tittgluggen» och sjöng en visa — den vackraste han

kunde. Gässen lyssnade med förvåning, och en af dem stack hufvudet ut genom gluggen för att se, hvem sångaren månne vara. Strax bet han hufvudet af den nyfikna gässen. De andre, som sågo sin systers öde, stillade sin nyfikenhet och räddade sina hufvud.

Katten och räfven.

En katt och en räf möttes i skogen. »Nu äter jag upp dig», sade räfven. »Nej, det gör du icke», sade katten. »Vet du något sätt att rädda dig?» frågade räfven och tog på sig en grym uppsyn. »Ja, det vet jag», sade katten och sprang upp i ett träd. »Vet du något medel att fånga mig?» sporde han nu räfven. »Ja, många, många», svarade denne och lade sig på vakt under trädet; »misse kan väl icke så länge sitta i trädet», tänkte han, »och kommer han blott ned, är jag säker om min stek.» — Men hvad hände? Mickel hörde ett ljud och såg sig om. Der stod en jägare och sigtade på honom med sin bössa. Pang — och räfven lemnade detta lifvet.

Syrjan och myran.

En syrja kom under sträng köld till sin grannfru, myran. »Kära fru», sade hon, »låna mig litet mat! Jag är så hungrig och har intet att äta.» — »Har du då icke insamlat någon mat för vintern?» frågade myran. »Dertill hade jag ingen tid», var svaret. »Ingen tid? Fru syrja! Hvad har du då haft att göra under sommaren?» — »Jag har sjungit och spelat», svarade syrjan. »Jaså», sade myran, »har du under sommaren spelat, så kan du under vintern dansa.»

Vargen som fåraherde.

1. En dag fick vargen det infallet att kläda ut sig till fåraherde. Han tog på sig en lång rock och skaffade sig en dugtig käpp till herdestaf. Sålunda utstyrd och med framtassarna stödda mot käppen, nalkades han herden, som låg utsträckt på den mjuka gräsmattan och sof tungt. Herdens hund sof äfven och likaledes de flesta fåren.

2. För att nu riktigt visa sin myndighet öfver fåren trodde vargen det vara nödvändigt att låta höra sin stämma. Men se, herdens röst den kunde han ej härma. Knappt hade han öppnat munnen, förr än skogen genljöd af vargalåten. Herden, hunden, fåren, alla vaknade, och vargen stod nu vackert i klämman, ty rocken hindrade honom både från att fly och försvara sig.

Korpen och räfven.

1. Om nu barnen här sig sätta tyst och snällt bredvid hvarann, skall för eder jag berätta, hur sig korpen narrad fann. Hur han en gång lyckats fara in uti ett skafferi, det kan icke jag förklara — troligtvis »satt nyckeln i».

2. Der, bland annat, på en hylla låg en ostbit, stor och rar; kokerskan sitt slarf får skylla, att herr Korp den osten tar. Med sitt fynd i näbben far han till en skog, ty ni må tro, i en gammal ek, der har han fru och barn i eget bo.

3. Korpen skyndsamt hemåt ilar, håller osten i sin näf; men vid trädet, der han hvilat, sitter just herr Mickel Räf. Mickel han nu strax är färdig, slugt en plan att hitta på, hur den ost, han fann sig värdig, han af korpen skulle få.

4. »Se, god dag, herr granne,» genast börjar han; »hur står det till?» — Intet svar. — »Vi träffats senast — var det

icke i April?» samma tystnad. »O, hur härligt lyss på foglars melodi! Men, herr Korp, jag säger ärligt, ingen sjunger dock som ni.»

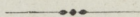
5. »Ingens toner högre stiga; ingen slår, som ni, sin drill. Näktergalen just kan tiga; priset hör er ensam till.» — Korpen, token, lyder vinken, höjer nu sitt hesa skri. Osten faller, och i blinken räfven hugger tag deri.

Räfwen och rönbären.

En svulten räf ser längst i skogen en högröd frukt, som lyser fram ifrån en präktig rönn med hög och reslig stam. Den frukten syns ej endast mogen, han verkligen så är. — Gör räfwen tänk, hvad synd! Han aktar ej för någon synd, om hela årets föörd han kunde åt sig röfwa. Hans fötter ej på jorden töfwa; i några skutt han himmer dit. Gör trädet wisar han sitt nit och hoppar deromkring med outtröttlig flit, att till de sköna bär sig swänga, som, för att reta hans aptit, i klasar öfwer nosen hänga. Men när med all sin swett han dem ej räcka kan, sin harm han dölsja tror, i det han stämman höjer: "De äro sura," ropar han, "en sådan kost mig ej förnöjer."

Hunden och köttstycket.

En hund sam öfver en ström och hade ett stycke kött i munnen. Då han i vattnet såg bilden af köttet, menade han, att äfven denna var kött, och ville nappa åt sig den. Men då han öppnade munnen, tappade han sitt köttstycke, och strömmen bortförde det.

John Blund.

1. I hela wida werlden fins ingen, som kan så många sager som John Blund. Fram på qvällarne, när barnen sitta beskedligt wid bordet eller på sina pallar, kommer John Blund; han kommer så tyst uppför trapporna, läser sakta upp dörren och — wips! så sprutar han söt mjölk i barnens ögon, så fint, så fint, men ändå så mycket som behöfs, att de icke kunna hålla ögonen öppna, och därför se de honom icke; han smyger sig bakom dem, blåser dem sakta i nacken, så att de bli tunga i hufvudet, ja, men det gör icke ondt, för se John Blund han menar så wäl med de små barnen, han will bara att de skola wara stilla, och det äro de bäst, när han fått dem i fång; och stilla måste de wara, om han skall kunna tala om några sager för dem.

2. När barnen somnat, sätter sig John Blund på fången; han är fint klädd, må ni tro, hans rock är af siden, men det är omöjligt att säga hwad färg den har, för den skiftar i grönt, rött och blått, allt som han wänder sig; under hwardera armen håller han en paraply, en med bilder, och den spänner han upp öfwer snälla barn, och då drömma de hela natten de roligaste historier; och en paraply har han, som är ingenting på, och den sätter han öfwer obeskedliga barn, och om morgonen när de wakna, ha de icke drömt det allra ringaste, eller också bara ledsamma drömmar. Låt oss nu höra, huru John Blund tre qvällar å rad kom till en liten gosse, som hette Gjalmar, och hwad han berättade honom!

3. Första qvällen. "Hör på," sade John Blund, sedan han fått Gjalmar i fång, "nu ska' jag städa upp!" och så blesiro alla växterna i blomkruforna stora träd, som sträckte sina långa grenar upp till taket och längs wäggarne, så att hela rummet såg ut som det ståtligaste lusthus, och alla grenarne woro fyllda med

blommor, och hwar blomma war wackrare än en törnros, luktade så godt, och om man wille äta upp den, smakade den sötare än sylt! Frukterna glänste som guld, och så fans det fastlagsbullar, alldeles fyllda af socker och mandel!

4. Men i detsamma begynte det jemra sig så förskräckligt i bordslådan, der Hjalmar skoleböcker lågo. "Gwad står på!" sade John Blund, och gick till bordet och drog ut lådan. Det war griffeltaflan det knakade och knäppte uti, för det hade kommit en oriktig siffra i talet, så att det war färdigt att falla sönder; griffeln sprang och hoppade i sitt segelgarmsnubre, liksom den varit en liten hund, som wille hjälpa talet, men den kunde icke! — Och så war det Hjalmar skrifbok, som äfwen jemrade sig, så att det war riktigt ledsamt att höra. Öfwerst på hwar sida stodo de stora bokstäfverna, hwar och en med några små bredwid sig, hela raden uteder, det war förskriften, och under den stodo några andra bokstäfwer, som trodde att de sågo lika bra ut som förskriften, ty Hjalmar hade skrifwit dem; men de lågo nästan som om de fallit öfwer linien, hwilken de skulle stå på.

5. "Se, så skulle ni hålla er!" sade förskriften, "se, åt den sidan, raka i ryggen!" "Nej! wi wille så gerna", sade Hjalmar bokstäfwer, "men wi kunna icke, wi äro så jemmerliga!" "Då ska' ni ha smäll!" sade John Blund. "Nej nej!" ropade de, och rätade sig, så att det war en lust åt. "Ja, nu så wi inte tala om historier", sade John Blund, "nu måste jag exercera dem! Ett, tu! Ett, tu!" Och så exercerade han bokstäfverna, så att de stodo så raka och säkra som på någon förskrift; men då John Blund gick och Hjalmar om morgonen såg på dem, så woro de lika dåliga som förut.

6. Andra qwällen. Så snart Hjalmar lagt sig, rörde John Blund med sitt lilla trollspö wid alla möblerna i rummet,

och strax begynte de prata. Allesamman pratade de om sig sjelfwa, undantagandes spottlådan, som stod tyst och förargade sig öfwer, att de kunde wara så säfänga att bara tala om sig sjelfwa, bara tänka på sig sjelfwa och alldeles glömma den, som stod så beskedligt i en wrå och lät spotta på sig.

7. Öfwer Hjalmar's fäng hängde en stor tasla i förghyd ram. Det war ett landskap, med höga träd och blommor i gräset och en stor sjö och en flod, som flöt bakom skogen, förbi många flott, långt ut i det wida hafwet. John Blund rörde wid målningen med sitt trollspö, och då begynte foglarne derpå att sjunga, trädens grenar rörde sig och skvarne flögo ordentligt, ja, man kunde riktigt se deras skugga öfwer landskapet.

8. Nu lyfte John Blund lille Hjalmar upp till ramen, och Hjalmar stack fötterna in i målningen, in i det höga gräset, och der stod han; solen sken mellan trädens grenar på honom. Han sprang till sjön, satte sig i en liten båt, som låg der; den war röd och hwitmålad, seglen skeno som silfwer, och sex swanor, alla med guldronor om halsen, och en strålande blå stjerna på hufvudet, drogo båten förbi de gröna skogarne, der träden talte om sager, och blommorna berättade om de små täcka elfvorna och om allt hwad fjärlarne sagt dem.

9. De vackraste fiskar med guld- och silfwerfjäll simmade efter båten. Emellanåt gjorde de ett skutt, så att det sade "plask" i wattnet, och foglarne, röda och blå, stora och små, flögo i två långa rader efter, myggorna dansade och ollonborren sade "brum", "brum"; de wille alla följa med Hjalmar, och hwar och en hade en historia att berätta.

10. Det war en präktig seglats! Nu woro skogarne så täta och mörka, än som den vackraste trädgård med solsken och blommor, med stora flott af glas och af marmor; på altanerna stodo

prinsessor, och alla woro de små flickor, som Gjalmar kände igen, och med hwilka han förut hade lekt. De räckte ut handen, och hwar och en höll den wackraste pepparkaksgrisen, någon bakelsegumma kan fälja, och Gjalmar tog pepparkaksgrisen i ena benet, i det han seglade förbi, men prinsessan höll fast uti det andra, och så fick hwar och en sin bit, hon den allra minsta, han den allra största. Wid hwart flott stodo små prinsar på wakt, de skyldrade med guldsablar och lät det regna rusin och tennsoldater; det war rigtiga prinsar det!

11. Än seglade Gjalmar genom skogar, än lifsom genom stora salar, eller midt igenom en stad; han kom också igenom den, der hans barnpiga bodde, hon, som hade burit honom, då han war en helt liten en, och hade hållit så mycket af honom, och hon nickade och winkade och sjöng den lilla nätta wisan, som hon sjelf hittat på och skickat till Gjalmar. Och alla foglar sjöngo med, blommorna dansade på stjellarne, och de gamla träden nickade lifsom om John Blund också hade berättat för dem.

12. Tredje qwällen. Hwad det hållregnade ute! Gjalmar kunde höra det i skymmen, och då John Blund öppnade ett fönster, stod wattenet ända upp till fönsterposten; det war en hel sjö utanför, men ett det pråktigaste skepp låg tätt wid huset. "Will du segla, lille Gjalmar?" sade John Blund, "så kan du i natt komma till främmande länder och wara hemma igen till i morgon!" Och i en hast stod Gjalmar i sina söndagskläder midt på det pråktiga skeppet, och strax blef wädrer godt, och de seglade genom gatorna, kryssande förbi kyrkan och sedan war allt en stor wid sjö.

13. Gjalmar och John Blund seglade så länge, att de förlorade allt land ur sigte, och de sågo en flock storkar, som också kom hemifrån och ernade sig till de warma länderna. Den ene storken flög bakfefter den andre, och de hade redan flugit så långt,

så långt. En af storarne war så trött, att hans wingar knappast wille bära honom längre, han war den allra sista i raden, och snart kom han ett långt stycke efter, slutligen sjönk han med utbredda wingar allt lägre och lägre, han gjorde ännu ett par slag med wingarne, men det hjälpte ej; nu rörde hans fötter wid tågverket på skeppet, nu gled han ned utför tåget och bums! — der stod han på däck.

14. Matrosposken tog och stängde in honom i hönsburen bland höns, ankor och kalkoner; den stackars storken stod helt förlägen midt ibland dem. "Sicken en!" sade alla hönsen. Kalkontuppen blåste upp sig så tjock han kunde bli och sporde hwem han war, och ankorna gingo baklänges och knuffade hwarandra och snattrade smått. Och storken berättade om det heta Afrika, om pyramiderna och om strutsen, hvilken löper som en wild häst genom öfnarna; men ankorna förstodo icke hwad han sade, och så knuffade de hwarandra och hwislade: "Ska wi komma öfverens om att han är dum?" — "Ja, wißt är han dum!" sade kalkontuppen, och så skrällade han på sitt wanliga sätt. Då teg storken och tänkte på sitt Afrika.

15. "Det är ett par allt för wackra smala ben ni har!" sade kalkonen, "hwad kostar aln?" "Skratt, skratt, skratt!" snattrade alla ankorna, men storken låtsade som han icke hörde det. "Ni kan gerna skratta med", sade kalkonen till honom, "för det war mycket qwickt sagdt, eller war det kanske för simpelt för honom, ack, ack! han begriper nog icke mycket! Låt oss då wara qwicka för oss sjelfwa," och så kacklade hönsen, och ankorna snattrade, och kalkonen bröstiade sig, och alla tyckte att de wero qwicka.

16. Men Hjalmar gick till hönsburen, öppnade dörren, ropade storken, och han hoppade ut på däck till honom; nu hade han hwilat sig, och det war liksom om han nickat åt Hjalmar för att

tafka honom; derefter utbreddes han sina vingar, och så flög han till de warma länderna, men hönsen lackade, anförna snattrade och kalkontuppen blef alldeles eldröd i hufvudet. "I morgon skola wi koka feppa på er," sade Hjalmar, och så wakenade han och låg i sin fång.

Kyrktuppen.

1. Det var en gång en kyrktupp, som satt på ett mycket högt torn. Hvarifrån han var och huru han kommit så högt upp i verlden, det är icke lätt att säga. Man tror att hans pappa var ingen vanlig tupp, utan en timmerman, som kunde skära ut örnar och drakar af trä, och så tror man, att timmermannen skurit tuppen af en stock och hissat honom med tåg upp på tornet, efter tuppen var så stocklat och ej kunde lära sig flyga.

2. Kanske var det ej så; kanske var han fordom förnämste tuppen i den mäktiga sagodrottningen Gilimiliadolgas hönshus och gjorde i sitt högmod uppror emot sin beherrskarinna och blef till straff förvandlad till en trätupp och fastnaglad på tornet. Detta vet man emellertid icke så säkert. Alltnog, der satt nu tuppen på tornet allrahögst upp, ja högre än det högsta tak och det högsta träd på sju mil omkring. Och så högt satt han, att hela jorden omkring honom syntes ej mycket större än en pannkaka, och menniskorna sågo der ut som flugor på pannkakan.

3. Kyrktuppen var mycket stor. Han hade en hög, rödmålad tuppkam ofvanför näbben, gröna ögon, stora som tallrikar, och en mycket yfvig stjert. I hans mage rymdes väl tre tunnor råg, så glupsk var han. Också kan man tro, att han var något stormodig. För det han var så stor och satt så

högt upp, tyckte han, att ingen i hela världen var en så hög herre, som han. Man skall få se, att sådant aldrig slutas väl. Mången stormodig tupp har mist nacken, när hans herrskap ställt till kalas, och sedan har han utan krus blifvit plockad och lagd i stekgrytan och uppäten, som annat fjäderfä, med sås, gurkor och lingonsylt.

4. Kanske visste kyrktuppen, att han ej dugde halshuggas och ätas, och detta gjorde honom högfärdigare än andra tuppar. Han hade en egenskap, som icke är så sällsynt här i världen, och det var att beständigt vända stjerten efter vädret. Han kunde därför se sig omkring åt alla väderstreck. Men hvart han än koxade med sina stora gröna ögon, såg han ingenstädes på jorden sin like. Han började derföre tro, att han var betydligt bättre än alla andra och att hela världen borde vara honom underdånig. Dervid tänkte han så vid sig sjelf:

5. »Jag är en stor tupp, en mycket förnäm och ståtlig tupp är jag. Min like bland tuppar finns icke. Jag är ett verkligt tuppmajestät. Det synes skenbarligen, att kyrkan är byggd enkom för min skull och för att skaffa mig en plats, som är värdig min höga rang. Hvarför skulle menniskorna hvar söndag samlas här omkring kyrkan, om ej för att riktigt betrakta och beundra mig? Ja, det är visst, att jag är en stor tupp; en högst förnäm och märkvärdig tupp är jag.»

6. Men förnämt folk har stundom rätt ledsamt, och det hade äfven kyrktuppen. Flyga kunde han icke, arbeta ville han icke, och äta behöfde han icke. Hvad skulle han göra? Det var ej utan, att han ibland med en viss afund såg på prostens höns, som någon gång trippade fram ända till tornfoten och krafsade så behändigt upp sanden för att plocka sig ett och annat korn.

7. En dag hände sig, att en kråka råkade flyga öfver kyrkan och helt nära förbi kyrktuppen, som satt der fnurrig och tvär och förargade sig, att någon understod sig flyga nästan likaså högt, som han behagade sitta. »Qva! Qva!» skrek kråkan. »Hur står det till, kära tupp?» »Brrr!» sade tuppen, snurrade kring efter vinden och vände stjerten åt kråkan. »Jag tycker du kunde åtminstone kalla mig excellens.» »Ser man på!» sade kråkan. »Nå, har icke ers excellens något tråkigt i längden, att sitta så der ensam och göra ingenting? Jag tycker ers excellens kunde gifta sig.»

8. »Jag gifta mig!» sade kyrktuppen. »Hvar skulle jag finna en höna, nog hög och förnäm, att jag utan skada för min rang kunde fria?» »Ers excellens har rätt», svarade kråkan; »en sådan höna är icke lätt att finna, ty jag kan ej erinra mig, att jag någonsin hört talas om kyrkhönor. Men ers excellens skulle åtminstone företaga sig något arbete. Så gör jag, det förkortar tiden, och deraf blir man glad och munter till sinnes.» »Arbete!» fnurrade tuppen åter och såg på kråkan med djupt förakt. »Stort och förnämt folk brukar aldrig arbeta. Det passar sig icke.»

9. »Håhå», tänkte kråkan vid sig sjelf, när hon flög bort; »du koxar och koxar omkring dig, herr tupp, och vet ändå så föga, huru det går till i verlden. Jag har ofta sett de höga och förnäma ha mera arbete och mera bekymmer än de ringa på jorden. Men sådana dumdryga kaxar, som du, tro förnämheten bestå deruti, att man ej gör Guds skapade grand, utan sitter stocklat, låter andra passa upp sig och har hjertans ledsamt. Det syns också, att kyrktuppen är flere hundra år gammal och tänker så, som mången tänkte förr i hans ungdomstid. Men nu begriper man bättre än förr, att alla måste arbeta och vara flitiga, om de vilja vara lyckliga och nöjda. Det förstår

icke tuppen. För det, att han är så genomlat, säger han: det passar icke.»

10. Och så var det verkligen. Tuppen var lat och högfärdig, det var hela saken. I flere hundra år hade han suttit der uppe på tornspetsen och ej lagt tu strå i kors; han hade ej galit en gång. Ja, han var så lat, att han ej rört sig ur fläcken på alla de hundra åren; då kan man tänka, huru lat han var. En lagom risbastu skulle kanske ha muntrat honom till flit och arbetsamhet. Men hvem skulle ha understått sig ett sådant försök? Dessutom var han skapad af trä, och på honom bet intet ris. Vi få väl höra, huru det gick med honom.

11. En vacker dag, när kyrktuppen som vanligt satt och stirrade ut i himmelens blå och såg mycket menande ut, fastän han tänkte just ingenting, såg han med förundran en stor hop folk nedanför kyrkan. »Hvad kan det vara?» tänkte han; »i dag är ingen söndag.» — Snart nog fick han likväl se hvad det var. Det var den store lindansaren Karamatti, som hade spänt upp ett tåg mellan kyrktornet och klockstapeln. På tåget hoppade en liten gosse och en liten flicka, som dansade mot hvarandra och gjorde förunderliga svängningar. — »Jaså», tänkte tuppen; »var det ej annat? Jag trodde, att det var någon ny högtidlighet, som de dumma människorna fira här till min ära.»

12. Rätt som det var, kastade den lille Karamatti en slängkyss åt folket, och så klättrade han som en katt uppför kyrktornet, ty der voro af gammalt jernpinnar inslagna i tornspiran, den ene ofvanför den andre. Upp efter jernpinnarne klef nu den lille Karamatti allt högre och högre; till slut var han nära tuppen. — »Åhå!» tänkte tuppen och såg arg ut. —

Men Karamatti lät sig icke förskräcka, utan ett, tu, tre var han uppe på tuppens rygg, satte sig der att rida och skrek af alla krafter: »Hoppsan, min häst! Hej, hoppsan, min häst!» Då skall man tro, att tuppen fick stora ögon och fann sig gruffligen förnämad, der han satt i sin högfärd och trodde ingen i hela verlden vara hans like. Och nu satt der en liten knyffel och toppred honom och ropade: »Hoppsan, min häst! Hej, hoppsan, min häst!»

13. Först väntade tuppen, att hela kyrkan skulle ramla af förundran öfver en sådan näsvishet. Men kyrkan stod beskedligt stilla, der hon stod, och nu började tuppen i sin stora förödmjukelse vrida och svänga åt alla håll. Hvad skulle han göra? Han hade varit så lat, att han hvarken lärt sig flyga eller gala; därför fick han nu hålla tillgodo den knäcken, som hans högmod led, när allt folket nedanföre ropade: »Bravo, bravissimo!» och tyckte det vara mycket behändigt af lille Karamatti att topprida kyrktuppen. — Ja, så går det här i verlden: när någon är lat och högfärdig, kommer lille Karamatti och topprider honom, likasom han red på kyrktuppen. Var säker på det!

14. Men icke blef kyrktuppen deraf just mycket visare. Der satt han qvar på sin tornspets år efter år; det ena släktet efter det andra sjöng sina psalmer till Guds ära i kyrkan derunder och lefde sin tid och gick sedan i grafven; och nya menniskor kommo i stället och sjöngo samma gamla psalmer i samma gamla kyrka. Men tuppen satt lika lat och lika förnäm på sitt torn och väntade, att ändå till slut någon underbar lycka skulle vederfaras honom för hans stora förnämhets skull. Kanske väntade han, att, der han satt, bli förgylld med klaraste guld och skina som solen, eller väntade

han, att en dag blifva utropad till hela jordens stortuppsultan. Ja, hvem kan så noga veta? Han väntade och väntade, och aldrig ville den stora lyckan komma.

15. Huru länge han nu väntade, blef han på sistone mycket gammal och murken, så att den ena träbiten efter den andra föll af honom, när det blåste. En dag var der en stark storm. En väderil kom hvinande öfver kyrkan, blåste bort hela tuppen från tornspiran och förde honom genom luften med sig till sjön. Der fick nu tuppen, hvimmelkantig som han var af den ovanliga resan, för allra sista gången ångra, att han ej lärt sig flyga och gala. Ty hade han kunnat det, så hade han ej blåst i sjön, utan i stället flugit till rådstugutaket och satt sig att gala der, så att magistraten och hela staden förundrat sig. Men nu blåste han i sjön och kastades af vågorna af och an, så att gäddor och aborrar gapade på honom och undrade hvad han var för ett sjöspöke. Till slut blef han kastad upp på en strand, och der blef han liggande.

16. På stranden var en liten stuga, och der bodde en gammal gumma, som hade två barn, en gosse och en flicka. Gossen och flickan byggde en gång små dammar vid stranden, liksom kamrår för de små fiskarne, som der simmade ut och in. Vid det att de nu gingo litet längre bort för att samla passande stenar, hände sig, att de der hittade den stackars gamle kyrktuppen, som nu var rätt bedröflig att se på. Vågorna hade alldeles bortsköljt målningen af honom, och han hade skafvits mot stenarne, så att han mist både näbb och stjert. Då sade barnen: »Nu är ingen nöd; mor klagar alltid, att kråkor och sparfvar göra skada på ärtsängarna. Men se här få vi en präktig fogelskrämma. Kom, låt oss taga ett tåg och hala den stora besten upp till ärtlandet.»

17. Och så blef kyrktuppen på gamla dagar uppspetsad på en gårdsgårdsstör till fogelskrämma vid ett ärtland, i stället att blifva förgylld och utropad till hela världens stortuppsultan. Då hände sig, att kråkan, som i hans välmaktsdagar kallat honom ers excellens, en dag kom flygande för att göra kalas i ärtlandet. Huj, — då såg hon fogelskrämman och flög bort, det fortaste hon förmådde. Men derunder råkade hon se sig om och kände igen sin gamle bekant. »Qva! qva!» skrek kråkan; »mjukaste tjenarinna! Se på hans excellens, som har blifvit en fogelskrämma! Jo, jo, högmodet, högmodet; så går det i världen».

18. »Håll din näbb!» kraxade en förståndig korp, som satt på en tallstubbe nära intill. »Tuppen der har varit högfärdig och lat, och därför har det gått honom illa; men nu är han gammal och olycklig, och den gamle och olycklige får man icke försmäda. Ingen kan veta, huru det går med en sjelf på gamla dagar». Detta allt hörde kyrktuppen. Men han kunde ej svara ett ord, ty han var utan näbb och satt uppträdd på en gårdsgårdsstör. Der sitter han kanske än i dag.

Pepparkakshuset.

1. Axel och Maria, två små barn om fem och sex års ålder, gingo ut i skogen för att plocka smultron åt sin sjuka moder. De hade i tysthet smugit sig ut, medan modern sof. »Kom Mia», sade Axel, »kom så gå wi till skogen här strax bakom trädgården och plocka smultron åt mamma; det skall glädja henne, när hon wafnar.»

2. Sagdt och gjordt — barnen togo med sig sin lilla korg och sprungo till den närbelägna skogen. Men der hade redan

många varit före dem i samma ärende; smultronen woro afsplockade. Guru de än sökte, kunde de icke finna ett enda. Lilla Maria blef ledsen, men war enwisd. "Låt oss bara gå litet längre fram", sade hon, "mamma äter så gerna smultron, och hon wet ju inte ens, att wi äro borta, när hon sofwer".

3. Men sjelf wiste hon inte, att de redan varit borta i flere timmar och att modern för länge sedan waknat och med oro frågat efter sina små. — Slutligen orkade de likwäl icke gå längre. Uttröttade, plågade af hunger och törst, nedsjönko de under ett wäldigt träd och begynte häftigt gråta.

4. Det blef allt mörkare och mörkare i skogen, och tiden war redan länge sedan förbi, då barnen plågade krypa i säng. Deras små ögonlock blefwo allt tyngre och tyngre, till dess de slutligen trodde sig werkligen ligga i barnkammarn, knäppte ihop sina händer, läste sin aftonbön och insomnade.

5. Uppe i trädet satt en liten fogel, som sett och hört alltsammans. Han flög genast till ett berg i närheten, hackade derpå med sin näbb tre gånger, och se — genast öppnade sig berget, och tolf små dwergar med sin konung, alla så stora som fingerborgar, kommo fram; den lille fogeln berättade nu för dessa om de små barnen, som höllo så mycket af sin mamma.

6. "Jag will återföra dem till henne", tog dwergkungen till ordet, "men först skola de få plocka så mycket smultron de wilja". Dwergarne togo derpå Axel och Maria på sina arlar, buro dem till ett annat ställe i skogen och nedlade dem der sakta på en bädd af mossor och blommor; de små barnen sofwo så hårdt, att de icke wiste någonting om allt detta.

7. Omfider, när solen gick upp på fästet, waknade äfwen Axel och Maria; likwäl dröjde det ännu länge, innan de riktigt kunde komma sig före, så präktigt war allt omkring dem. Tänken

er, att deras lilla blomsterbädd låg på en äng som glödde purpurröd af bara smultron, och midt för deras blickar, hwad stod wäl der — jo, ett det allra wackraste lilla hus, rödt till färgen, med hwitt tak, och deruppå satt åter igen samma lilla fogel och sjöng och lockade på dem.

8. "Skola wi gå dit, Mia?" frågade Axel, "hör du fogeln ropar oß?" Hastigt lemnade de sin mjuka bädd för att åtminstone en gång se huset på nära håll. Men dörren till stugan war stängd, och de stodo åter rådwilla, huru de skulle bära sig åt. Då sjöng åter den lilla fogeln:

"Mina små,
smaken på
stugan hwit och röd,
bara sockerbröd!"

9. Då gick det liksom upp ett ljus för barnen. "Åh, det är bestämdt ett pepparkakshus, som mamma så ofta talat om", ropade Mia; "ja, och dörren", inföll Axel, "dörren, som ser ut som trä, den är ju af den präktigaste choklad". Utan att besinna sig på saken, bet han af ett stort stycke, och mycket riktigt det war choklad och smakade förträffligt. Nu gick dörren upp — men nu, nu blefwo barnen riktigt förwånade.

10. Snne i pepparkakshuset satt på en gyldene thron den lille dwergkungen. "Baren wid godt mod", så talade han, "den lilla fogeln har berättat mig allt: att I ären små, snälla barn, och att I hållen af er mamma. Jag har derföre i natt för er räkning byggt upp det här huset; I ären säkert hungriga, hållen ni till godo med hwad huset förmår; blir det något öfwer, så kunnen I taga det med er och dela ut det ibland snälla barn. Här utanför wäxa smultron åt er goda mamma; när ni fått korgen

full, skall den lilla fogeln wisa er vägen hem, som ni eljest aldrig skulle kunna hitta."

11. De begge systonen bockade sig bömsjukt, men i det samma war divergungen försvunnen ur deras åsyn. Han hade wist sjunkit genom jorden. Barnen sågo sig nu omkring och smakade på läckerheterna, hwilka i sanning inte woro att förakta. Wäggarna woro af bakelser, fönstren af fikon och genomskinligt socker, golfwet af bara russin; konfekt och bakverk hängde rundt omkring dem, och taket bestod af bara sötmandel. När de wäl woro mätta, togo de med sig så mycket de förmådde bära i fickor och förkläden, plockade korgen full med smultron för den goda moderns räkning och bådo den lille tjenstaktige fogeln wisa dem vägen.

12. I det samma singo de se en den allrawackraсте blomsterwagn, förspänd med flere hundra små foglar. I denna bjödos barnen att taga plats, och inom några ögonblick woro de åter hemma hos sig. Den sjuka modern satt frisk och wälbehållen på förstugugrunden och wälkomnade sina kära barn; men just som barnen wände sig om, för att tacka foglarna, woro dessa spårloft försvunna och, hwad wärre war, med dem wagn, namnam, smultron — alltsammans borta; barnen lågo i sin egen, goda säng i barnkammaren, och bredvid dem stod deras mamma och sade: "Nå, edra små sjuksoware, upp nu och kläden på er, flockan är redan ätta och I måsten slynda eder till skolan".

Nordanvinden och pojken, som fordrade igen grötmjölet.

1. Det var en gång en gumma, som hade en son. Gumman war skral, och gossen skulle derfor en dag gå till wisthusboden för att hemta mjöl till gröten. Knappt hade

han hunnit ut från boden, förr än nordanvinden kom farande, tog mjölet från honom och for af med det genom luften. Pojken gick in i boden efter annat mjöl, men när han åter steg ut på trappan — vips var nordanvinden der igen och tog mjölet från honom. På samma sätt gick det också tredje gången. Då blef pojken ond och menade, att det var skamligt gjordt af nordanvinden att fara fram på det viset. Det var nu intet annat råd än söka upp honom och fordra mjölet tillbaka.

2. Pojken begaf sig åstad. Vägen var lång, men hur han gick och gick, kom han slutligen till nordanvinden. »God dag», sade han, »och tack för sist!» »God dag igen», sade nordanvinden med barsk stämma, »och tack sjelf! Hvad vill du?» — »Åh», sade pojken, »jag ville bara bedja dig låta mig få igen mjölet, som du tog från mig på bodtrappan; ty litet ha vi, och skall du fara fram på det sättet du gjorde och taga hvar smula, så blir väl intet annat öfrigt för oss än svälta ihjel.» »Icke har jag något mjöl», svarade nordanvinden, »men eftersom du är så efterhängsen, skall du få en duk, som skaffar dig all den mat, du önskar, bara du säger: »min duk, duka upp!»

3. Detta var pojken nöjd med och begaf sig på hemvägen. Mot aftonen började han blifva trött och tog därför in hos en gästgifvare. Han var då ganska hungrig och tänkte som så: »Jag skall väl nu se, hvad duken duger till», och sade derpå: »Min duk duka upp!» Knappt hade han sagt detta, förr än ett bord stod färdigt med de läkraste rätter. »Det der var en förträfflig duk», sade både gästgifvaren och hans hustru. När det led in på natten och alla sofvo, tog värdfolket bort gossens duk och lade i dess ställe en, som var alldeles lik den samma, men som icke kunde duka fram ens en hafrekaka.

4. När pojken vaknade, tog han duken och gick sina färde. Hemkommen till modern, sade han: »Jag har varit hos nordanvinden; det var en hygglig karl, ty han gaf mig den här duken, som skaffar mig all den mat jag önskar, bara jag säger: min duk, duka upp!» »Visst ja», sade gumman; »men jag tror det icke förr, än jag ser det». Pojken skyndade sig då att ställa fram ett bord, lade duken derpå och sade: »Min duk duka upp!» Men aldrig det bittersta dukade han fram. — »Det blir ingen annan råd, än att jag får gå ännu en gång till nordanvinden», sade gossen och lade i väg.

5. Fram på eftermiddagen var han hos nordanvinden. »God afton», sade han. »God afton», svarade nordanvinden. »Jag vill hafva igen mjölet, du tog ifrån mig», sade pojken, »ty duken, som jag fick, dugde ej till något». »Icke har jag något mjöl», svarade nordanvinden; »men der har du en bock, som gör gulddukater, så snart du bara säger: »min bock gör pengar!» »Bra», sade pojken och gick. — Äfven denna gång tog han nattqvarter hos gästgifvaren. Innan han begärde något, pröfvade han bocken för att få se, om nordanvinden sagt sanning; och det hade han gjort. Gästgifvaren tyckte, att det var en förträfflig bock, och så fort pojken somnat, bytte han ut den mot en, som icke gjorde gulddukater.

6. Morgonen derpå fortsatte pojken sin vandring, och när han kom hem, sade han: »Nordanvinden är en riktigt hygglig karl; denna gång fick jag en bock, som kan göra gulddukater, så snart jag säger: »min bock, gör pengar!» »Det är bara prat», sade gumman, »och jag tror det icke förr, än jag ser det». »Min bock, gör pengar», sade då pojken; men bocken gjorde inga pengar. — »Det blir ingen annan råd, än att jag får gå ännu en gång till nordanvinden», sade gossen och lade i väg.

7. Kommen till nordanvinden sade pojken: »Bocken dugde ej till något, och jag vill ha' betalt för mjölet». »Nu har jag intet annat att gifva dig än den gamla käppen, som står borta i hörnet», svarade nordanvinden; »men den är så beskaffad, att om du säger: min käpp slå till, så slår den, ända tills du säger: min käpp, var stilla!» — Åter igen tog pojken in hos gästgifvaren, och eftersom han nu förstod, huru det gått med duken och bocken, lade han sig strax och låtsade soffa. Gästgifvaren, som antog, att också käppen dugde till något, sökte upp en, som liknade den samma, och skulle just göra utbytet, då pojken ropade: »Min käpp, slå till!»

8. Men nu blef det annat af. Käppen till att slå gästgifvaren, så att denne hoppade öfver både bord och bänkar samt skrek allt hvad han förmådde: »Stilla din käpp! Stilla din käpp! Du skall få igen både duken och bocken». Då pojken tyckte, att gästgifvaren fått nog, sade han: »Min käpp, var stilla!» Gästgifvaren sprang nu, hals öfver hufvud, efter både duken och bocken, och pojken begaf sig hem med god betalning för grötmjölet.

Starke Matts.

1. Det var en gång en gosse vid namn Starke Matts. Han var yngst och dummast bland syskonen. När han ej hemma dugde till något, sändes han ut i verlden och kom till en smedja. Smeden ställde honom vid blåsbäljen och sade: »Pusta nu dugtigt!» Matts vek upp ärmarna och grep i stången; men vid första taget sprack blåsbäljen som en såpbubbla, och kolen hvirflade upp som ett eldregn i åsjan. »Duger ej», sade smeden; »tag släggan, och håll bara takten!» Matts slog några försigtiga slag; smeden sade:

»Slå bättre!» Matts lyfte då släggan mot taket, dammade till och körde med ett enda slag städet och stubben ned i jorden.

2. Smeden tyckte sin nye dräng vara för hårdhänt och gaf honom respass. Matts tog då tjenst som dräng på en herregård och skickades ut att köra hem ved från skogen. När han fått lasset färdigt, var det för tungt för hästen. Matts spände hästen ur skaklarna, lade honom på lasset och drog det sjelf. Släden brast. Matts gjorde en starkare släde och drog hem lasset. Då han kom till porten kunde släden ej få plats mellan portstolparne. Matts drog, portstolparne brusto som stickor, och fram kom lasset.

3. Nu blefvo de andre drängarne rädda för Matts och beslöto förgöra honom. Matts skulle gräfra en brunn och gräfde så djupt, att han syntes som en mask nere på brunnsbotten. Der låg en qvarnsten på gården; den fällde drängarne ned i brunnen. Qvarnstenen råkade falla som en halskrage kring Matts, så att hans hufvud stod upp genom hålet i stenen. »Nej», sade Matts, »hvar i all verlden ha de hittat mor mins gamla spinnrockshjul?» Matts fortsatte gräfnngen; drängarne hemtade storklockan från kyrktornet och fällde henne i brunnen. Matts tog lyra, betraktade klockan och sade: »Hvar i all verlden ha de hittat far mins gamle kyrkhatt?» Matts gräfde brunnen färdig, och ingen vågade mera ofreda honom.

4. Det blef krig, fienden ryckte med en stor krigshär in i landet. Matts skickades ut i kriget. Der blef ett stort fältslag, men Matts var hungrig och satte sig först att äta. Medan han bredde sin smörgås, märkte han svarta korn, som flögo in i hans smörask. »Se på dem, som kasta blåbär i smöret!» menade Matts om kulorna. Detta förargade honom, han ryckte upp en fura med rötterna, gick mot fienden och slog så hurtigt omkring

sig, att af fiendens hela här blef ingenting annat kvar, än pjæremmarna. Så berättas det, men om det är sant, vet icke jag.

Ringarne och käpparne.

1. Dagen före Midsommaraftonen var Munkbron i Stockholm som vanligt alldeles fylld af stora löfruskor, många hundrade majstänger med halmkronor, förgyllda ägg och mångfärgade flaggor med guldstjerner på, och en lång rad bord med leksaker, gipsgubbar och pepparkakor. Det var löfmarknaden, dit alla små barn, som varit riktigt snälla få gå, och kanske få sig en liten majstång eller en pepparkaksgris. Att många små barn det året varit snälla och lydiga, det syntes, ty der voro så många, att det var riktigt trångt.

2. På ett bord med leksaker stodo hundar, katter och tuppar med musik under fötterna, små jungfrur och soldater med svarfvade hufvuden och den allra lilla nättaste tränäsa. Ja, der fanns så mycket, att det blefve för långt att tala om allt, men som jag vet, hur det gick med två ringar, som hängde ofvanför allt det öfriga, så skall jag tala om det.

3. Ringarne hängde der och voro så högfärdiga öfver sitt vackra utseende. De voro också granna guldgula, lindade med blå och röda sidenband. Inuti fanns bara en simpel rotting, men ingen kunde se, hurudana de voro inuti, och därför voro de så stolta öfver kläderna. »Det är skam», sade den ene ringen till den andre, »att man hängt oss här bredvid simpla träkäppar», och hvar gång en vindfläkt kom, vickade de på sig för att komma ned från haken, der de hängde. De blefvo ändå hängande der, tills lilla Thilda med sin mamma fick se

dem och köpte dem; men därför blefvo ringarne ej nöjdare, ty käpparne följde med och upphängdes hemma på samma spik.

4. »Hoppa ned ifrån oss», sade ringarne, »hur tycker ni, simpla träkäppar, att ni kan få vara i sällskap med så fina som vi?» »Var ni inte ledsna för det», svarade käpparne, »det sköter nog den om, som hängt oss här tillsamman, och bara man är god för öfrigt, gör det det samma, om man ej kan bestå sig lika fint utanpå».

5. Efter ett par dagar kom lilla egarinnan och tog dem med sig ut i fria luften. Der ute var så soligt och klart emot inne på väggen och så många, som beundrade ringarne, att de skulle varit mycket glada, om de ej skämts för att vara i sällskap med käpparne. Thilda gaf en ring och en käpp åt Emma och behöll sjelf det andra paret. De små flickorna stucko hvar sin käpp i hvar sin ring. »Hu då, hvad skall det nu bli utaf? Så närgångne ha de aldrig varit förut», tänkte ringarne, men hunno ej tänka ut, förr än de gjorde en sväng högt upp i luften.

6. »Nå, det var då ändtligen roligt», sade den ene ringen, »att få röra på sig och flyga i kapp med foglarna»; men den sänkte sig åter och ruskade på sig, då den andre käppen uppfångade den. Ringen blef åter uppkastad af en käpp och emottagen på en annan, och så fortgick det utan uppehåll. Ett så lustigt lif hade ringarne ej ens anat; de gjorde den ena lyran högre och fortare än den föregående och helsade på hvarandra i förbifarten högt uppe i solskenet.

7. En gång då de möttes, sade den ene ringen: »Nu ångrar jag, att jag föraktade käpparne, de äro flitige i sin tjänst, och till och med om de voro klädde som vi, skulle de ej kunna göra oss större nöje än nu». Men den andre ringen

kunde ej qväfva sin stolthet, och i det den kom ned, stötte den till käppen, i stället för att hoppa på den, och fick till straff göra flere kullerbyttor i gräset. Den blef ändå upphemtad af käppen och åter uppkastad i luften. »Det vore väl besynnerligt, om jag ej skulle kunna hjälpa mig utan de der stickorna», tänkte nu ringen, och vid nästa lyra hoppade den på en gren i toppen af en ek. Här blef den sittande, ty hjälpa sig sjelf kunde den ej.

8. Då leken var slut, blef den frie ringen åter upphängd på väggen, der den mellan lekstunderna nöjd och lycklig hvilade tillsammans med käpparne. Den andre hängde i trädtoppen. Den tröstade sig i början med solskenet och med att så många tittade upp och ville hjälpa ned den; men det vankades ej alltid solsken, och hjälpen sved ofta rätt känbart, ty den bestod i stenar, som kastades upp. Litet förtretligt var det också att se den andre ringen så ofta ha roligt. Det led allt längre och längre på tiden, solen blef sparsammare, löfven föllo af, och alla, som tittat upp till ringen, flyttade in till staden.

9. Den högmodige ringen satt nu ensam på det aflöfvade trädet, der foglarne till och med tycktes undvika den, tills en dag höststormen afbröt grenen, som föll med ringen till marken. Gräset var nu borta, och i stället för att få sitta torr och oskadad på väggen, måste ringen hela vintern ligga i kalla snön eller i regn och slask. Dess granna kläder blefvo först alldeles nedsmutsade, derefter började de falla sönder, och slutligen låg den der med bara rottingen, fulare än innan den blef öfverklädd. Hvad den nu skulle blygts för käpparne!

10. Då det blef sommar, kommo de små flickorna igen. De hittade ringen och blefvo så glada deråt, att ringen tänkte: »Nu är det ingen fara, nu får jag nya kläder och kan åter

förakta käpparne.» Den bedrog sig. — »Den der ringen var en dålig ring, det lönar ej mödan att kläda om den,» sade en af flickorna. Lilla Thilda gömde emellertid ringen och kastade med den ibland. Den fula ringen fick nu skämmas inför käpparne, gjorde derefter inga snedsprång och var dessutom straffad derigenom, att den så sällan fick vara med i leken.

De två kafelugnarne.

1. I en stor sal stodo två kafelugnar, ämnade att hjälpa hwarandra för att uppvärma salen. Olyckan wille dock, att de fått sina platser olika; den ene stod framme i salen, den andre nere wid dörren. Jölsden häras blef, att den nedre kafelugnen i sitt hjerta afundades den öfre, men tillika i allt sökte likna honom och om möjligt öfverträffa honom. "Jag står här obemärkt," sade han wid sig sjelf, "förgäfwes sprider jag värma, ty det beständiga springet i dörrarne förstör alltihop — men han der borta, på alla sidor skyddad, får berömmet och prydes med bilder och gratinlåter och omgifwes af människorna; ty han har fått en bättre plats." Länga försökte den nedre kafelugnen att wisa sin förmåga att värma, han gjorde all sin flit att förtjena uppmärksamhet; men den uteblef detta oaktadt, och alla hyllade sig till den andre lyckligare.

2. "Man will ej märka mig," tänkte den olycklige kafelugnen; "men man skall märka att jag finnes; ty nu är jag förargad och skall wisa dem, att äfwen mitt tålamod kan taga slut." Och nästa gång han eldades, passade han på att, när brasan brann som bäst, täppa igen röret, så att all röken slog in. "Sen J, wänner, kanske J wiljen förbise mig — nej — när man ej kan utmärka sig genom det goda, så skall man utmärka sig i ondt." — Han wann äfwen derigenom så mycket, att han efter den stunden

behandlades med mera uppmärksamhet; man war rädd, att han skulle ryka in, och detta war också en sort af aktning. "Jaså," tänkte han; "med godhet, genom att wäl och stilla uppfylla min skyldighet wann jag intet — men när jag gjorde mig fruktanswärd, betjenar man mig bättre; litet krängel till skall höja respekten." Och så bröjde han krängla med spjället, så att det hwarken kunde dragas eller skjutas.

3. En wacker dag kom kakelugnsmakaren, och en tjenare sade: "Den här kakelugnen ryker in och skadar tapeterna, och nu kränglar han med spjället också." "Jo, jo," tänkte kakelugnen, "I skolen weta, att jag har karaktär och ärelysnad; jag har förefatt mig att blifwa bemärkt, kosta hwad det kosta will." Kakelugnsmakaren försökte med spjället — det wille ej gå; — han försökte elda med några stöcker, — röken slog in. "Jaså," sade han, "då riswa wi ner det der skräpet och sätta dit en annan," och samma dag blef kakelugnen nedriswen, och då fann man felet — der låg en ofantlig massa sot i det förnämsta röret, just i kakelugnens hjerta; och det war klart, ty icke söker någon att utmärka sig genom dålighet, om der ej förut ligger någonting swart på bottnen af hjertat.

Lerklimparne.

1. Vid en lergrop lågo två lerklimpar. De hade också sina små funderingar och väntade, att ordningen skulle komma till dem att uppträda i världen. En dag kommo de ock på skofveln och fingo åka till lerfabriken. Här blef snart af den ena klimpen en sparbössa och af den andra en lerpipa. Sparbössan såg dum och enfaldig ut och tänkte icke på annat än de penningar, den ville samla; lerpipan undrade, hvartill den var bestämd och insåg, att hon var formad till trägnare

arbete. Begge fingo de följas åt till stenkärsmarknaden, och begge blefvo marknadsgåfvor åt en och samme liten gosse.

2. Den lille gossen stälde dem i fönstret hemma hos sig, och der blef deras fortfarande plats, bredvid hvarandra, så att de alltid kunde hålla hvarandra sällskap. Sparbössan stod bara och gapade efter pengar. Hon fick en slant till handsöl, och hon sväljde den, så att det klang i henne. Då och då fick hon också sedan slantar, slukade dem på samma sätt, men tycktes aldrig få nog, hon gapade alltid efter mer; och ju mer hon fick, desto större blef gapet.

3. Lerpipan visste ännu ej sitt ändamål, då hon oförmodadt blef doppad i vatten. Vattnet var något beskt, men efter det bjöds henne, var hon artig och tog en dugtig klunk. Den lille gossen blåste nu uti henne, och då steg vattnet upp i ett klart klot med så granna kanter: rött och grönt, och blått och gult och ändå flere, ja, alla färger som finnas i regnbågen. Det var en stor såpbubbla. Hon hoppade ifrån pipan och sväfvade så präktig och ståtlig i luften, tills hon sprang sönder i ett ögonblick, och stänkte några tårar i ansigtet på den lille gossen och på pipan. Pipan blef åter doppad, och en ny bubbla hoppade i sin ordning från henne, skimrade och försvann.

4. Hvarken den lille gossen eller pipan tröttnade, och emellanåt blåste de i sjelfva skålen ett helt berg af bubblor, deri också den ena efter den andra föll tillsammans. Mången lofvande bubbla gick sönder, redan innan hon hann från pipan, men de fleste först sedan de sväfvat upp, och hade de ej gjort det, skulle den lille blåsaren troligen ledsnat vid dem i längden. Hvad pipan tänkte är svårt att säga, men hon tog villigt den ena såpklunken efter den andra, och när vattnet i skålen var slut, fick hon åter taga plats i fönstret.

5. En dag tog gossens pappa lerpipan. Han doppade henne ej i vatten, utan stoppade henne full med torra, bruna blad och tände eld derpå. I förstån väl, att det var tobak. »Det måste bli roliga såpbubblor,» tänkte pipan. Hon hade förut arbetat med kallt vatten, nu fick hon riktigt svettas och drog andan, så att hon blef eldröd inuti, men det blef ändå inga bubblor. I stället uppsteg en fin gråblå rök, som, än lik bomullstappar, än lätt som den finaste dimma, flög och dansade i täta hvirflar mot höjden. Det ena blosset följde det andra, och pipan, som redan vandt sig vid såpbubblorna, var alldeles förtjust öfver sin nya sysselsättning.

6. Då hon åter kom i fönstret, sade sparbössan till henne: »Min stackars pipa, jag beklagar dig. Än måste du taga vatten öfver hufvudet, än arbetar du i din anletes svett, och hvad har du för allt ditt sträfvande? Du skapar än lysande förhoppningar, som, knappt färdiga, springa sönder, än går hela ditt arbete upp i rök, och derefter blir du lika tom som förut och blir under tiden allt äldre; jag deremot gör intet, blir allt fullare och bibehåller mitt utseende.»

7. »Var du inte ledsen för mig,» svarade pipan, »jag har mycket trefligare än du. Medan du ängslas öfver att du ej får nog, är jag i en verksamhet, som ger mig nöje under arbetet och glada minnen under hvilan.» Det var ett svar, som sparbössan icke kunde fatta, hon bara stod och gapade; och vårdade sedan ej mer tala till pipan.

8. Nu hände det en gång, att då pipan skulle blåsa bubblor, föll hon i golfvet och gick i många bitar. Den lille gossen blef mycket ledsen. »Nog kan jag köpa en annan pipa, men om den blir lika bra, är osäkert,» sade han med saknad. Derpå gick han till sparbössan för att utskaka några slantar.

Men sparbössan ville ej lemna något ifrån sig, och då hon blef ytterligare skakad, sprack hon midt itu. »Det gör ingenting,» sade gossen, »sådana der kan man få så många man vill,» och så kastade han bort sparbössan, så att den gick i små bitar. Både sparbössan och pipan kommo på sophögen.

9. »Nu är det slut med vår verksamhet», sade pipan till sparbössan, »nu ligga vi här tillsammans och förblifva, hvad vi voro att börja med, lerstycken. Vi hafva nu endast qvar medvetandet om hvad vi varit; hvem af oss är nu lyckligast?» Sparbössan var nu ej längre så högdragen af sig som förut, hennes eftertanke hade vaknat i samma stund hon blef förvandlad till grus igen, därför teg hon, emedan hon skändes, och skulle gerna velat vara i lerpipans ställe. Hur det sedan gick dem vet icke jag.

Saga om Necken.

1. En prest red en aftonstund öfver en bro och hörde, då han kom deröfver, den allra wackraste musik. Han wände sig och såg öfver flodytan en ung man, till midjan naken, med en röd mössa och gula, fring skuldrorna hängande lockar samt en guldharpa i handen.

2. Presten märkte nu, att det war Necken och tilltalade honom så här: »Swad är det wärdt, att du så gladeligen slår din harpa? Gör skall denna torrade rörstaf, som jag håller i min hand, grönska och blomstra, än du får förlofning.» Necken blef mycket bedröfwad, fastade sin harpa mot wattnet och satt bitterligen gråtande på floden.

3. Presten for vidare; men se, hunden ett stycke wäg märkte han, att rundt omkring den gamla wandringsstafwen, som han höll i handen, hade gröna skott och blad spruckit ut och de wackraste

blomster deremellan. Då tycktes honom detta wara en wint ifrån himmelen att annorlunda predika försoningens tröstliga lära, och han skyndade tillbaka till den ännu allt jemt klagande flodmannen.

4. Så snart presten fick se Necken utropade han: "Ser du, nu grönskar och blomstrar min gamla staf såsom en telning i rofengård: så blomstre och hoppet i alla skapade wäsens hjerta, ty deras förlossare lefwer!" — Häraf tröstad tog Necken åter sin harpa, och glada toner ljödo kring stranden hela den långa natten.

Herberget.

1. Det var en gång en mycket rik och förnäm herre, som bodde i ett stort och präktigt slott. En afton kom en gammal fattig vandrare och klappade på slottsporten samt bad om herberge öfver natten. Den rike och förnämme slottsherrn, som tillika var ohjelpsam och stolt, nekade den gamles begäran. »Mitt slott är icke något herberge,» sade han.

2. »Tillåt mig, höge herre,» bad vandraren, »att få göra eder tre frågor! Sedan skall jag gå.» »Hvad kan ni väl ha att säga? Tala emellertid, men gå sedan er väg.»

3. »Hvem bebodde före eder detta slott?» frågade den gamle. »Det gjorde min fader.» »Och före honom?» »Då bodde hans fader här.» »Och hvem skall bo här efter eder?» »Min son, hoppas jag.»

4. »Näwäl, om hvar och en således endast en kort tid dwäljes i detta slott och derefter lemnar rum åt en annan, så ären I ju alla, som här bo, endast gäster, och detta slott intet annat än ett herberge.»

5. *Dessa ord gingo den rike slottsherrn till hjertat. Han bad den gamle stanna på slottet öfver natten, talade vänligt med honom och blef från den stunden en ödmjuk och barmhertig man.*

En snäll flicka.

1. När en snäll flicka vaknar om morgonen, står hon genast upp; derpå tvättar hon ansigtet och händerna i kallt vatten, borstar tänderna samt kammar sitt hår. Hon kläder sig derefter skyndsamt. Efter sina kläder behöfver hon icke leta, ty om aftonen lägger hon dem alltid ordentligt på en stol bredvid sängen. När hon är klädd läser hon sin morgonbön och skyndar sedan till sina föräldrar för att helsa god morgon.

2. Sina lexor läser hon flitigt öfver och släpper icke en sak, förr än hon riktigt kan den. Blir hon skickad något ärende, står hon icke länge och funderar, utan springer genast och skyndar sig tillbaka. Hon lyder sina föräldrar villigt, kifvas icke med syskonen, är höflig mot tjänstfolket och vänlig mot alla.

3. Vid måltiderna glömmar hon aldrig att läsa sin bordsbön och tager icke för sig förr än de äldre fått. Hon har icke några nycker i fråga om maten, utan äter gerna och tacksamt hvad hon får. Sina kläder är hon mycket rädd om, och därför är hon också alltid ren och snygg. Om aftonen går hon till hvila, när hon blir tillsagd, gör sin aftonbön och sofver sedan lugnt under Guds beskydd.

Wadra händer.

1. "Kära tant Clara, så fula, grofwa händer Maria Jansöns har!" utropade lilla Bertha, då hon en söndagsafton wandrade hemåt wid sidan af sin söndagsskolelärarinna. "I mitt tycke, kära Bertha, har Maria de wadrafte händer bland alla flickorna i min klass", svarade tant Clara.

2. "Guru är det möjligt, att tant kan tycka så", sade Bertha och såg helt förvånad på den kära tanten. "Marias händer äro ju både röda och grofva. Tänk, huru det skulle se ut, om hon med sådana händer skulle spela piano?"

3. Lärarinnan tog Berthas små händer i sina och sade: "Vist äro dina händer mjuka och hvita, lilla Bertha, och taga sig nog bra ut på tangenterna wid pianot; men likväl tycker jag mera om Marias. Vill du att jag skall säga dig hvarför?" — "Nej ja, gör det, söta tant", inföll Bertha med stor isfver.

4. "Jo, ser du, mitt barn," sade tant Clara, "Marias händer äro alltid i werksamhet. De diska och de torka diskar, de göra upp eld, de sopa och damma, de sy, sticka och lappa; de äro i ständig rörelse för att förboka hjelpa en fattig moder, som arbetar af alla krafter för att förbörja sina små barn." "Det har jag aldrig tänkt på," sade Bertha med tankfull uppsyn.

5. "Desutom," fortfor tant Clara, "tvätta, kamma och kläda de der händerna små bröder och systrar, hjelpa dem med deras leksaker, och taga sig äfwen af grannarnes barn. Ja, jag har sett de der händerna torka bort tårarne från en liten flickas ansigte, hwilken fallit omkull i smutsen; jag har sett dem hjelpa en liten gosse, som hade alldeles för mycket att bära."

6. "Jag har också," tillade tanten, "sett dem taga en fattig blind gumma wid handen och leda henne öfwer gatan, att hon icke måtte blifwa öfverkörd. Ja, jag har verkligen sett de der händerna göra mycket godt." — "Tant lilla," inföll Bertha, "jag skall aldrig tycka, att Maria Janssons händer äro fula."

Den blinde och den döfstumme.

1. *Den blinde ser hvarken himmelen eller jorden. Han ser ej människorna, ej det bröd han äter, ej det vatten han dricker, ej*

den väg han går. Är han dertill fattig har han ofta blott en hund till sin ledsagare och en käpp till sitt stöd. Ack, den stackars blinde är mycket att beklaga!

2. Den döfstumme kan hvarken höra eller tala. Han igenkänner icke sin faders röst. Aldrig har han fått höra ord från en moders läppar. Om skogens sus och foglarnes sång vet han intet. Men härtill kommer, att han icke kan i ord gifva uttryck hvarken åt sin sorg eller sin glädje. Ack, den stackars döfstumme är mycket att beklaga!

3. Men om det finnes några barn, som göra narr af dessa olyckliga, som skratta åt deras elände, då äro sådana barn ännu mera att beklaga, än de blinda och de döfstumma, ty de hafva ett elakt hjerta, och detta är värre än att vara både blind och döfstum.

Tala alltid sanning!

1. Hedvig var åtta år gammal. Hennes far var en redlig och god man, som aldrig talade ett osant ord. En vinterafton, då han satt framför eldbrasan, lyfte han den lilla flickan upp på sitt knä och sade: »Mitt barn, tag dig väl till vara för att någonsin säga en osanning, så skall jag alltid älska dig lika högt som nu. Osannfärdighet är ett så vederstyggligt fel, att alla sky den som ljuger.» »Ja, jag lofvar pappa att aldrig tala osant,» svarade Hedvig.

2. Några dagar derefter fick Hedvig sin mors tillåtelse att besöka en af sina skolkamrater i grannskapet. Modern tillsade henne emellertid att vara hemma innan klockan sju. Hedvig lofvade det, men som de begge barnen lekte och hade roligt, gick tiden fort, och klockan hade slagit nio, innan Hedvig började tänka på att gå hem. Hennes mor hade måst sända en af sina tjenstflickor, Sofia, för att hemta henne.

3. Då Hedvig fick veta, att det blifvit så sent, blef hon mycket ledsen och började gråta vid tanken på, att hon hade varit olydig emot sin mor. Sofia sade henne, att det icke vore skäl att gråta; hon kunde gerna säga, att den andra lilla flickan hade tvingat henne att stanna, eller ock kunde hon hitta på någon annan ursäkt.

4. »Fy, Sofia, hur kan du säga så?» svarade Hedvig. »Jag vill erkänna hela sanningen för mamma; och om hon blir ond på mig, skall jag säga, att jag är mycket ledsen, emedan jag glömt hennes befallning, och jag skall bedja henne förlåta mig.» Hedvig kom hem. Hennes mor var ganska missnöjd, men då hennes lilla dotter så upprigtigt erkände sitt fel, blef saken snart bilagd, och Hedvig fick den goda moderns förlåtelse.

5. Någon tid derefter hände det sig, att samma Sofia, som hade gifvit Hedvig det dåliga rådet att ljuga, gjorde sig sjelf skyldig till detta fula fel. Hon hade nämligen slagit sönder en tékopp af äkta porslin, och för att sjelf slippa bannor, hittade hon på att Hedvig hade gjort det.

6. Hedvig blef inkallad till sin mor, men påstod med bestämdhet, att hon icke hade slagit sönder koppen. »Om jag vore den skyldiga,» sade hon, »så skulle jag icke frukta för att erkänna det. Jag är nämligen säker på, att mamma blefve mycket mindre ond på mig för en sönderslagen kopp, än om jag sade en osanning.»

7. Sofia höll i med sitt påhitt, att lilla Hedvig vore den skyldiga, men slutligen kom en annan af tjensteflickorna och omtalade, huru allt hade tillgått. Följden blef, att Sofia med skam måste lemna huset, men Hedvig blef ännu mera älskad af sina föräldrar, och Guds välsignelse följde henne dag för dag.

"Pelle latmask."

1. Det war en gång en gosse som hette Per. Emedan han hellre wille leka än läsa och tyckte mera om karameller, än om kunskaper, brukade hans kamrater kalla honom "Pelle latmask." Detta förargade honom mycket. "Vänta bara, jag vill wisa, huru flitig jag är", sade han, tog en bok under armen och gick ut på wägen.

2. Här låg ett par timmerstockar. På dessa satte sig Per, lade boken öppen på sitt knä och tänkte som så: "nu måtte wäl alla, som gå förbi, se huru flitig jag är." I brädflan wände han boken bakfram, stirrade på de upp och ned wända bokstäfverna och sparkade med benen. Men snart börjar han nicka med hufwudet och är färdig att somna.

3. Bäst han så sitter och nickar kommer der borta på wägen getaboken, en munter fyr, som wäl har lärt sin hufwudsyssla och är färdig att öfwa henne med hwem som helst, ty hans horn äro starka, och hans panna är hård. Per snarkar och boken stannar.

4. Åter snarkar gossen och nickar, så att han nästan slår näsan mot boken. "Ja så," tänkte boken, "menar du mig? jag är strax färdig." Han stampar med frambenen och går några steg tillbaka. Per nickar åter igen. "Genast!" menar boken, tager ansats, reser sig på bakbenen — puff! — och gossen får en stöt, så att han faller baklänges från stocken, och boken flyger högt i lusten.

5. "Pelle latmask" börjar nu att skrika med full hals, reser sig hastigt, och springer hem det fortaste han förmår. Här han ej fått något wetande i hufwudet, så har han åtminstone fått ett horn utanpå detsamma. Men getaboken stod helt förwånad öfwer den lätta segern, och kanske står han der ännu och väntar att få se någon annan gosse, som ingenting vill lära och som faller i sömn wid boken.

Den nyfikna Charlotta.

1. Charlotta bad en dag sin mor att köpa henne en liten kanariefogel. Hennes mor svarade: »Du skall få en sådan, om du är lydig och läraktig och framför allt, om du lägger bort att vara nyfiken, ty det är ett mycket fult fel. Charlotta lofcade att blifva lydig och flitig, samt att rätta det fel, som modern förebrådde henne.

2. En dag då Charlotta hemkom från skolan, stod hennes mor färdig att gå ut; men innan hon gick, sade hon till sin dotter: »Du ser här på bordet en liten ask. Låt bli att öppna eller ens vidröra densamma. Finner jag vid min återkomst, att du gjort, hvad jag nu bedt dig om, så skall du erhålla en gåfva, som kommer att göra dig glädje.

3. Men knappt var modern gången, förr än den lilla nyfikna flickan höll asken i sina händer. »Hvad du är lätt,» sade hon. »Se! locket är fullt af små hål. Ack, hvad kan det väl finnas i asken?» Hon blef alltmera nyfiken. Slutligen aftog hon locket; men i samma ögonblick flög en vacker kanariefogel ut ur asken och började muntert sjunga.

4. Charlotta försökte taga fogeln och åter instänga honom i asken, så att hennes mor ej skulle upptäcka något; men huru hon än jagade honom genom rummet, så lyckades hon ändock icke fånga honom. Andfädd och rädd sprang hon ännu efter den lilla flykten, då hennes mor kom hem.

5. När modern fick se, hvad som var på färde, sade hon: »Du olydiga och nyfikna barn! Det var min mening att gifva dig den lilla fogeln, men först ville jag förvissa mig om, att du gjorde dig förtjent af gåfvan. Nu skall jag i stället gifva honom åt din kusin Wilhelm, som är mycket lydigare och vida mindre nyfiken än du.»

Den lilla flickan med swafwelsstickorna.

1. Det wår så grusligt kallt. Det snöade, och det begynte att mörkna. Det war också sista qvällen på året, Nyårsafton. I denna köld och i detta mörker gick en liten fattig flicka med bart hufvud och nakna fötter ute på gatan. Wisserligen hade hon haft skor på sig, då hon gick hemifrån; men hwad hjälpte det? De skorna woro mycket stora — hennes mor hade senast begagnat dem, så stora woro de — och dem tappade den lilla, då hon på gatan skyndade sig undan för två wagnar, som körde så förfräckligt fort. Den ene skon stod icke till att hitta rätt på igen, och den andre sprang en pojke bort med.

2. Der gick nu den lilla flickan på sina små nakna fötter, som woro både röda och blå af köld. I ett gammalt förkläde hade hon en del swafwelsstickor, och en bundt gick hon med i handen. Jagen hade på hela dagen köpt af henne, ingen hade gifwit henne en liten slant. Hungrig och förfrusen gick hon och såg så nedtryckt ut, den lilla stackaren! Snöflingorna föllo i hennes långa, gula hår, som lockade sig så nått i nacken; men den granulåten tänkte hon wist icke på. Från alla fönster skeno ljusen, och så luktade det der i gatan så rart af god mat: det war ju Nyårsafton; ja, det tänkte hon på.

3. Borta i en wrå mellan två hus — det ena stöt en smula längre fram på gatan än det andra — der satte hon sig och kröp i hóp. De små benen hade hon dragit upp under sig, men hon frös ännu mer. Och hem tordes hon icke gå — hon hade ju ej sålt en enda bundt swafwelsstickor, icke sått ett enda bre och kallt war det också der hemma. De bodde uppe under fjellswa taket, och der pep vinden in, fastän man hade stoppat halm och klutar in i de största springorna.

4. Hennes små händer woro nästan stelfrusna. Åh, — en liten swafwelssticka skulle göra så godt! Om hon bara tordes taga en ur bundten, stryka henne mot väggen och värma fingrarna! Hon drog ut en — ritsch! så hon sprakade, så hon brann! Det war en warm, klar låga, lifsom ett litet ljus; hon höll handen om henne. Det war ett underligt ljus: den lilla flickan tyckte sig sitta framför en kanelugn med en präktig brasa, elden brann så härligt, värmden så godt. Åh, så skönt! Den lilla sträckte allaredan ut fötterna, för att också värma dem — då flocknade lågan: kanelugnen försvann — hon satt der med en liten stump af den utbrunna swafwelsstickan i handen.

5. En ny ströks: hon brann, hon lyfte; och der skenet föll på väggen, der blef denne genomskinlig som ett flor. Hon såg raft in i rummet, der bordet stod dukadt med en skinnande hwit duk och fint porcelin; och så härligt rök maten från de fyllda faten. Men hwad som war ändå präktigare: en gosse kom med både stek och grött för att bjuda den fattiga flickan — ja, hon tyckte att han kom alldeles fram till henne; — då flocknade swafwelsstickan, och der war ingenting annat att se, än den tjocka, kalla väggen.

6. Hon tände en ny. Då satt hon under en den allra wackraste julgran — hon war ändå större och präktigare, än den hon genom glasddörren hade sett hos den rike köpmannen nu sista julaftonen. Tusen ljus brunno på de gröna grenarne, och de allra grannaste dockor sågo ned till henne. Den lilla sträckte begge sina händer i wädret — då flocknade swafwelsstickan: de många julljusen stego högre och högre, hon såg, att de nu woro de klara stjernorna — en af dem föll och gjorde en lång eldstrimma på himmelen. — "Nu dör någon," tänkte den lilla; ty gamla mormor — den enda, som warit god mot henne, men nu war hon död — hade sagt: när en stjerna faller, så går en själ upp till Gud.

7. Son strök åter en swafwelssticka mot wäggen: hon lyfte så härligt, och i stenet stod gamla mormor så klar, så skinnande, så mild! — "Mormor," ropade den lilla, "tag mig med! Jag wet, att du är borta, när swafwelsstickan flocknar, borta liksom den warma kakelugnen, den sköna steken och den wackra julgranen." — Och hon strök i hast hela återstoden af swafwelssticksbundten, — hon wille riktigt hålla mormor qwar, — och swafwelsstickorna lyfte med sådan glans, att det war klarare än på ljusan dag. Mormor hade aldrig förr varit så wacker, så stor: hon lyfte den lilla flickan upp på sin arm, och de flögo i ljus och glädje, så högt, så högt! Och der war ingen köld, ingen hunger, ingen ångest: de woro hos Gud.

8. Men i wrån wid huset satt i den kalla morgonstunden den lilla flickan med röda kinder och med ett leende kring munnen — död, ihjelskrusen sista aftonen på det gamla året. Nyårmorgonen uppgick öfwer det lilla liket, som satt der med swafwelsstickorna, af hwilka en bundt war nästan uppbrunnen. "Son har welat värma sig", sade man. Ingen wiste, hwad skönt hon hade skådat, och i hwilken glans hon tillsammans med gamla mormor hade gått in i nyårets glädje.

Huru tummeliten blef kung.

1. Konung Örn omkring sig såg,
Såg hur härlig jorden låg,
Smyckad uti vårens skrud,
Och han äskar plötsligt ljud.

2. Konung Örn sig kände säll,
Ropar: »Fogelskara, hell!
Morgon bittid' täflan sker,
Hvartill jag inbjuder er.»

3. Fogelskaran kom med hast:
Kråka, skata, lärka, trast,
Hackspett, kucku, and och svan,
Tummeliten kom ock han.
4. Hur man räcker, sträcker sig,
Hoppa, klättra idkelig!
Festens timme hörs nu slå,
Och kung Örn han talar så:
5. »Ställen er nu i en rad,
Hvar och en så fri och glad!
Den som högst nu flyga kan,
Han blir kung och ingen ann'»
6. Trä — så flög den hela hop
Under höga skri och rop.
Men i örnens fjäderdräkt
Tummelill' satt oupptäckt.
7. Trött kung Örn nu blef till slut,
Tummeliten flög då ut,
Högre upp mot himmelen,
Kom som konung ner igen.

Bertha förmanar sin docka.

1. Hör, snälla min docka! Kom ställ dig hos mig,
Så der, just som jag plägar stå hos min mamma.
Var stilla och tyst! jag vill tala med dig;
Man kan icke stoja och höra med samma.
2. Mitt barn, det ej passar att komma så här
På morgonvisit, du är slarfvig min lilla.
Se hit på din klädning! hur skrynklig den är
Och förklädet sitter så snedt och så illa.

3. Du måste dig vänja vid ordning och skick,
Och artig och lydig du också skall vara.
Men ack, huru tanklös och kall är din blick,
Min käraste vän, har du intet att svara?

4. Då bannor *jag* får, plär jag alltid slå ner
Mitt öga mot golfvet, ja, stundom jag gråter.
Men — fastän hos dig inga tårar jag ser,
Jag gör väl som mamma ändå: jag *förlåter!*

Lillans aftonmåltid.

1. En sked, du lilla,
Och så en till!
Men sitt nu stilla,
Som mamma vill!

2. Sen får du leka
Ännu en stund
Och mamma smeka
Af hjertans grund.

3. Tills helt förtroligt,
Vid ljufva namn,
Du somnar roligt
I mammas famn!

Tiggarflickans visa.

1. Sparfven han flyger frusen och rädd
Allt under himlens fäste.
Drifvan hon är hans ensliga bädd,
Molnet det är hans näste.

2. Fast du är ful, och fast du är grå,
Klädd uti arma kläder,
Duger du nog för himlen ändå!
Sången ditt hjerta gläder.
3. Nu är du ensam, nu är du arm!
Vintrarne snöa tunga.
Snart kommer våren härlig och varm;
Då skall du bättre sjunga.

Gossens önskningar.

1. Huru ofta jag önskat vara fogel ibland
Och få flyga kring jorden, skåda främmande land,
Men om jägarn mig skjuter, ja, då slut med mig är,
Och se, därför är bättre, att jag är som jag är.
2. Huru ofta jag önskat: om jag blott vore rik!
Ty då skulle jag lefva världens mäktige lik.
Men om tjufven då kommer, allt ifrån mig han tar,
Och se, därför är bättre, att jag ingenting har.
3. Huru ofta jag önskat: om jag blott vore stor!
Ty då lär man få bättre, än man någonsin tror.
Men när andra då leka, står jag blott och ser på,
Derefor är det nog bättre vara gosse ändå.

Gurkan.

1. Det växte en gång mellan grönskande blad
I trädgården hos en prostinna,
Af gurkor en väldig, förhoppningsfull rad,
Och gumman beskådade dem och var glad,
Ty dylikt stod knappast att finna.

2. Bland andra utmärkte sig synnerligt en
Framføre de andra i värde;
Hon växte och पोस्ते och låg der och sken
Och var — det får medges — båd vacker och len,
Men högmod den pundiga tärde.
3. »Mak' åt er», sa' gurkan, »min höga person
Ej lider bland småkrafts att dväljas,
Man rår inte för man är skapt till melon,
Jag lefver och dör i den lyckliga tron,
Att minst till ett hof jag skall säljas.» — — — — —
4. Och dagar föringo och veckor också —
Allt stoltare blef hon i hågen —
Men nu kom en piga med köksförklä't blå,
Ett lerfat i handen och knif deruppå;
Och gurkan hon skalf när hon såg'en.
5. »Nu», ropte den stolta, »min lycka är gjord! —
Små kryp! — jag er afund förlåter — —
Snart står jag på midten af konungens bord,
Af hofvet berömd i de valdaste ord —
O, gurkor! — af sällhet jag gråter»!
6. Men pigan med knifven nu afskar ett tjog
Och bar dem så upp till prostinnan;
Och midt uti fatet den pundiga låg
Och kring med förakt på de andra hon såg,
Så uppblåst båd' utan och innan.
7. »Nej se», utbrast gumman, »en sådan krabat!
Bed far komma ut och se på'na».
»Hon duger», sa' gubben, »platt intet till mat,
Förvuxen — den sämsta på hela ert fat,
Lägg undan'na — »Lasse» må få'na»,

Kisse Katt.

1. En så snäll Kisse Katt helsar på oss ibland;
Om vi reta den kissen, han rifs litet grand;
Han blir ond, om vi rycka i svansen och slås
Men om vi honom akta, då trifs han hos oss.
Jag vill leka med kissen så sakta och snällt;
Litet mat jag åt honom vid spiseln har ställt.

2. Kisse Katt har två öron, som peka rakt opp,
Och en smidig och quick och behaglig, lätt kropp;
Och hans svans står i vädret, så lång och så len;
Och hans ögon, de gröna, i mörkret ge sken;
Och han snurrar: »snurr! snurr!» när belåten han är,
Men han jamar: »jam! jam!» när en sorg honom tär.

3. Jag har märkt ett visst fel hos den katten så slät:
Man på honom ej litar, och illa är det.
Han så vänlig, saktmodig och god kan se ut,
Men så rifs han och klöser i nästa minut.
Derför umgås försigtigt med katten jag bör,
Och de fula hans fel vill jag akta mig för.

Barnets morgonsång.

1. När vårens klara sol går opp
Och daggen glittrar skön.
Då susar hvarje träd i knopp
Sin tysta morgonbön.
Då prisa blomman i sin skrud
Och foglarne med klara ljud
Och vågen med sin hviskning
Sin Skapare, sin Gud.

2. Jag ock en liten fogel är,
 En knopp i vårens dag,
 Så lär mig dig, o Herre kär,
 Att prisa, äfven jag.
 I verk, i ord, i sångens ljud,
 I villig lydnad för ditt bud,
 I tro, i hopp, i kärlek,
 Min Skapare, min Gud!

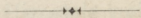
Fem syskon.

1. Liksom ett blomstånd, knopp vid knopp,
 En krans af barn — de voro fem —
 I stilla hyddan växte opp;
 Knappt år emellan skiljde dem.
2. Dock syskonkedjan slets till slut;
 Två länkar föllo — döden kom.
 Han lekte: »sista paret ut»;
 Det paret vände se'n ej om
3. Och gossen sporde far och mor
 Då han dem såg i sorgeskud:
 »Säg, hvar är syster, hvar är bror?»
 »De äro», svarades, »hos Gud».
4. »I himmelen hos Gud, ja så!
 Jag vet», han tänkte i sin själ,
 »De äro icke borta då:
 En gång jag återser dem väl».
5. Och när han se'n den frågan fick:
 Hur' många syskon ären I?
 I svaret, som han gaf, han gick
 De båda döda ej förbi.

6. De lefde i hans hjerta än,
 Han ständigt räknade ock dem.
 Och liksom *förr* han svarte *se'n*
 Med trofast blick: *vi äro fem.*

Något att tänka på.

Lätja föder sorg och nöd
 Och ger aldrig dagligt bröd.
 Men se flit gör kinden röd
 Och ger bröd i öfverflöd.
 Lätja skadar kropp och själ,
 Flit bekommer båda väl,
 Flit ger munterhet och fröjd,
 Lätjan den gör ingen nöjd.

”
 Gud signe de kära barn, de små,
 Som flitigt arbeta och bedja,
 Gud signe de gamla med lockar grå,
 Som kunna, likt barn, sig glädja,
 När blommorna knoppas om våren!”

Innehåll.

	Sid.		Sid.
Grundformer, lilla skrifalfabetet	3.	Årstiderna	82.
Skrifstil	4.	Årstidernas behag	83.
Cursiv- och antiquastilar	5.	Årets månader	84.
Frakturstil, siffror, skiljetecken	6.	Mormors rum (efter Campbell) ..	88.

Förberedande läsöfningar:

Öfningar för inlärande af teck-	
nen för sjelfjuden	7.
Öfningar för inlärande af teck-	
nen för medljuden	10.
Ord med stor begynnelsebokstaf	22.
Ord med afvikande bokstafvering	24.
Läsöfningar med enstafviga ord	28.
Läsöfningar med en- och två-	
stafviga ord	31.
Läsöfningar med flerstafviga ord	39.

Beskrifningar:

Våra husdjur (efter S. Almqvist, Brehm, »Djurvännen» m. fl.) ..	46.
Naturens riken	65.
Foglarnes bon	66.
Foglarnes möte	70.
Örnen	71.
Lejonet (efter S. Almqvist)	73.
Råttorna	75.
Öknens skepp	77.
Fårens tvättning	81.
ABC-tuppen (efter »Ny ABC-bok»)	81.

Berättelser:

Den tame leoparden (efter en-	
gelskan)	90.
Lille Nix	92.
De två hvita råttorna	92.
Jägaren och vargarne (efter en-	
gelskan)	93.
Kloke Petter	95.
Solgrandet (efter Gatty)	96.
Det räddade lammet (Sannsaga	
efter Eckhoff)	98.
Hvem var den modigaste (efter	
engelskan)	99.

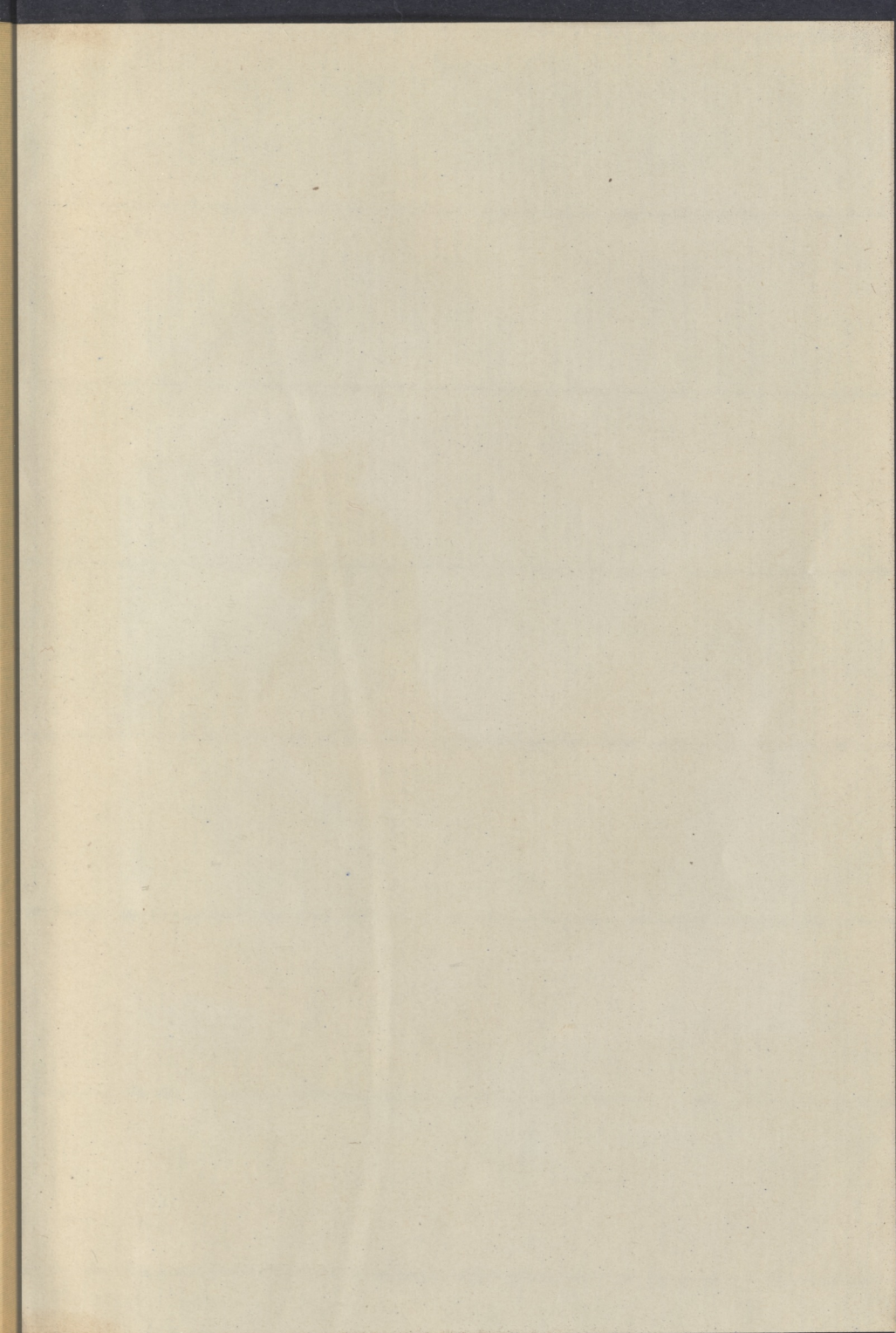
Fabler:

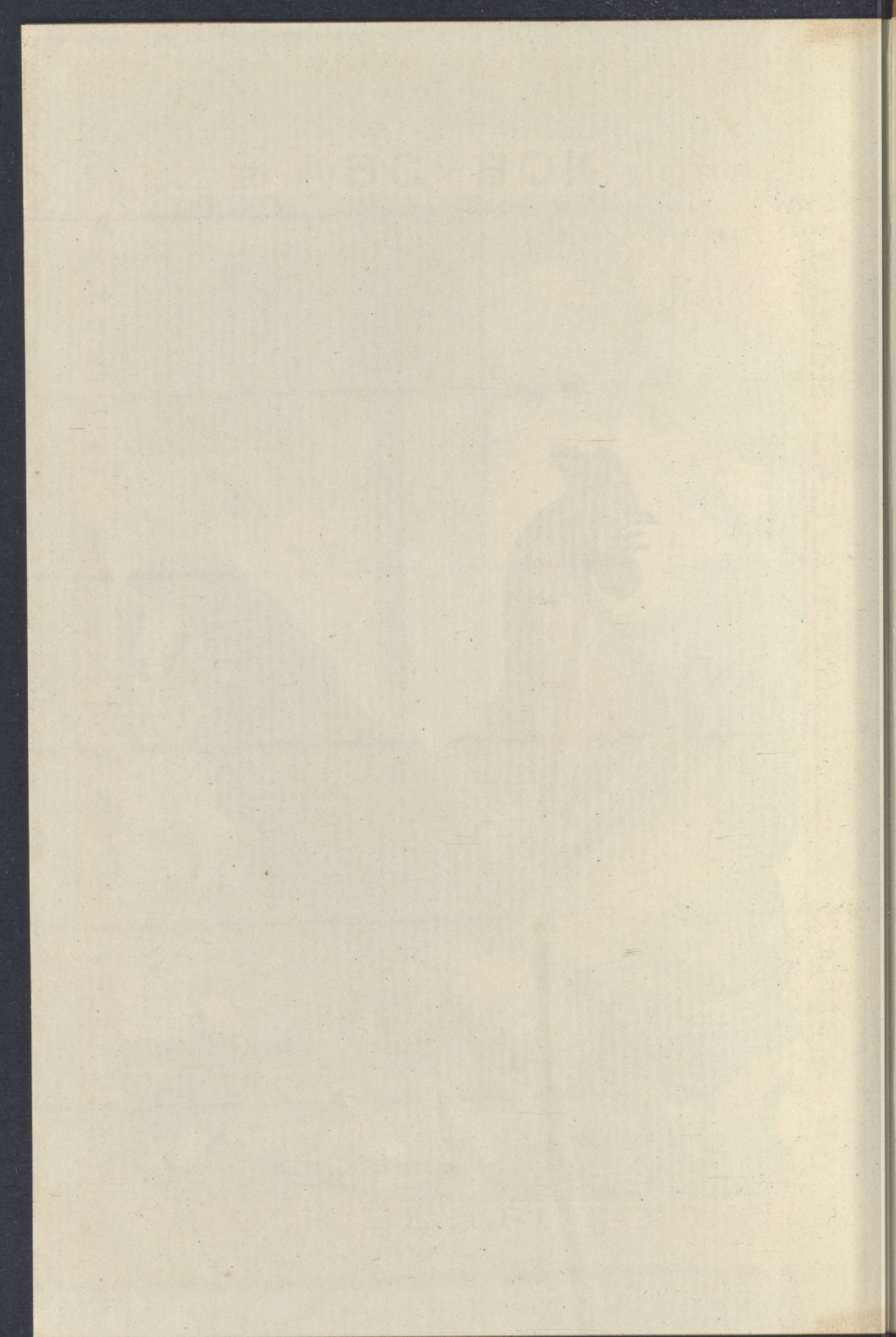
Paddan (J. H. Kellgren)	100.
Tuppen och räffen	101.
Åsnan i lejonhuden	102.
Den nyfikna gåsen (L. Feuk) ..	102.
Katten och räffen (ur Kastmans	
läsebok)	103.
Syrsan och myran	103.
Vargen som fåraherde (efter La	
Fontaine)	103.

	Sid.		Sid.
Korpen och räffen (efter Gyllenberg).....	104.	Vackra händer (efter L. S.)... ..	135.
Räffen och rönnbären (G. F. Gyllenberg).....	106.	Den blinde och den döfstumme	136.
Hunden och köttstycket..	106.	Tala alltid sanning.....	137.
		Pelle latmask.....	139.
		Den nyfikna Charlotta.....	140.
		Den lilla flickan med svafvelstiekorna (efter Andersen).....	141.
Sagor:			
John Blund (Andersen).....	106.		
Kyrktuppen (efter Topelius) ...	112.	Stycken i bunden stil:	
Pepparkakshuset	118.	Huru Tummeliten blef kung (ur Norléns sångbok).....	143.
Nordanvinden och pojken (Folksaga från Norge)	121.	Bertha förmanar sin docka.....	144.
Starke Matts (Folksaga från Österbotten). ...	124.	Lillans aftonmåltid (ur »Barnens Tidning») ...	145.
Ringarne och käpparne (efter »Ny ABC-bok»).....	126.	Tiggarflickans visa (Z. Topelius)	145.
De två kakelugnarne (Ur »Linnea»)	129.	Gossens önskingar (ur Norléns sångbok).....	146.
Lerklimparne (efter »Ny ABC-bok»)	130.	Gurkan (Lea).....	146.
Saga om Necken (efter Afzelius)	133.	Kisse Katt	148.
		Barnets morgonsång (—d).....	148.
		Fem syskon (Gfm)	149.
		Något att tänka på (Fredrika Bremer).....	150.
Blandade läsestycken:			
Herberget.....	134.		
En snäll flicka	135.		

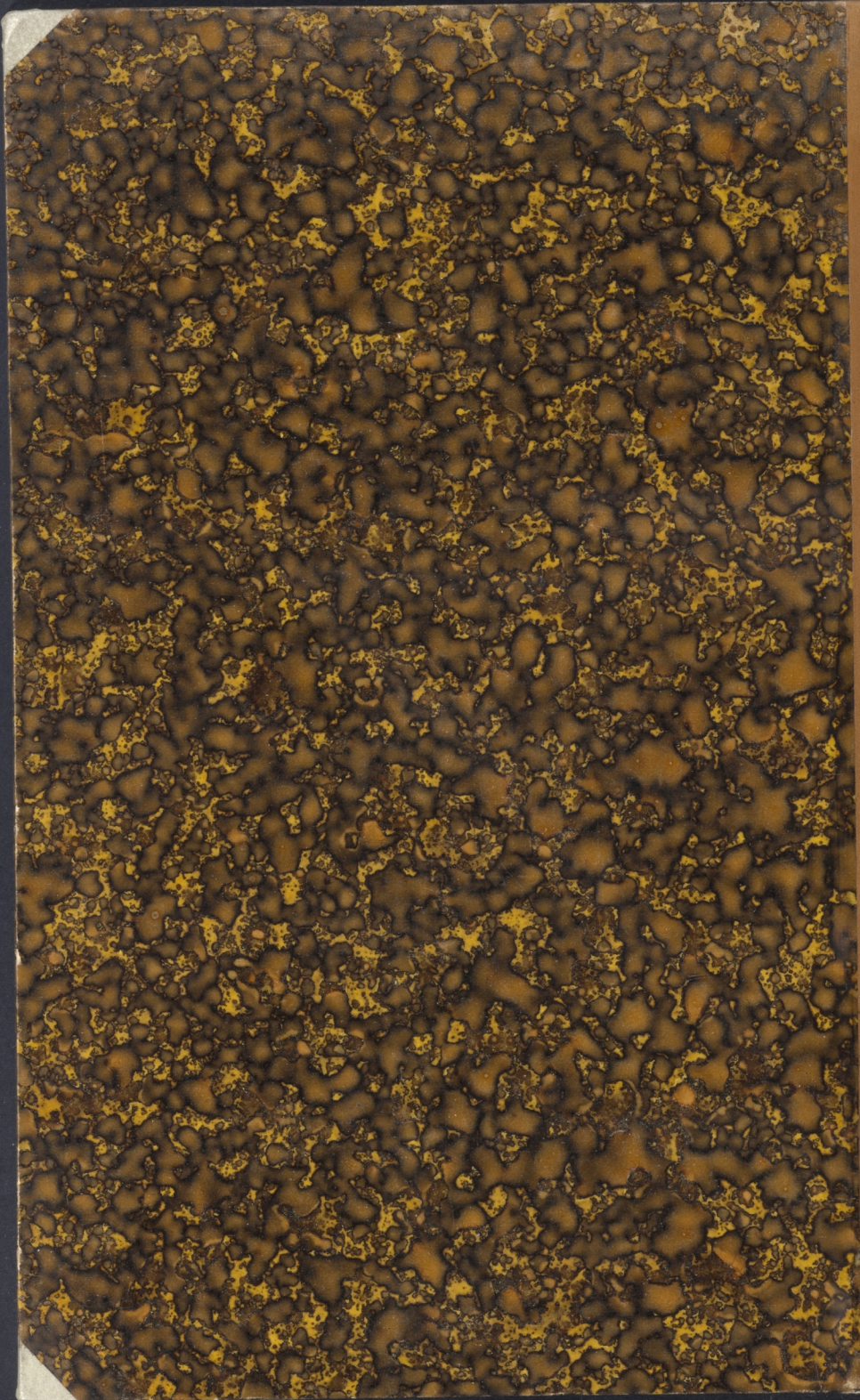

Uppsala universitetsbibliotek

16000003085677

NEW YORK: HENRI HOLT & CO. 1879.

Handwritten label:
H. H. Holt & Co.
New York

HENRI HOLT'S

ABC-BOOK

STHM.

1879.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

